

3ο Διεθνές Συνέδριο – Φεστιβάλ για την Ελιά

Ο ελαιoturισμός παρουσιάζεται ως σύγχρονος μοχλός ανάπτυξης, ενώ η γαστρονομία λειτουργεί ως ο πιο ισχυρός πρεσβευτής του ελληνικού ελαιολάδου παγκοσμίως. Το συνέδριο εξελίσσεται σε μια ολοκληρωμένη εμπειρία που ενώνει πολιτισμό, γεύση και ιδέες, αναδεικνύοντας τη δύναμη της ελιάς ως κοινή κληρονομιά και διεθνές σημείο συνάντησης.

Οργανωτής: Πολιτιστικός Σύλλογος «Ελαίας Νήσος Λέσβος»

Ο Πολιτιστικός Σύλλογος «Ελαίας Νήσος Λέσβος» ιδρύθηκε τον Ιανουάριο του 2020 με σκοπό να αναδείξει τον πολιτισμό, την ιστορία και τις σύγχρονες εκφάνσεις της ελιάς και του ελαιολάδου. Με δράσεις που ενώνουν την παράδοση με την καινοτομία, ο Σύλλογος προβάλλει τον ρόλο της ελιάς στη σύγχρονη παραγωγή, την επιστήμη, την τέχνη και την τοπική ανάπτυξη. Με όραμα τη βιώσιμη πρόοδο της Λέσβου και της Ελλάδας, ο Σύλλογος στηρίζει πρωτοβουλίες που συνδέουν τον συνεδριακό τουρισμό, την εκπαίδευση, τον πρωτογενή τομέα και τον πολιτισμό. Η ελιά λειτουργεί ως φυσικός «πρέσβης» που προωθεί τη γαστρονομία, τον τουρισμό και την οικονομία, δημιουργώντας νέες προοπτικές για το νησί και τη χώρα.

Σε ποιον απευθύνεται

Το 3ο Διεθνές Συνέδριο – Φεστιβάλ για την Ελιά απευθύνεται σε όλους όσοι δραστηριοποιούνται ή ενδιαφέρονται για τον κόσμο της ελιάς: ελαιοπαραγωγούς, ελαιοτριβείς, γεωπόνους, περιβαλλοντολόγους, ιατρούς και ακαδημαϊκούς, διατροφολόγους, τεχνολόγους τροφίμων, επαγγελματίες της εστίασης, σεφ και γευσιγνώστες, καθώς και επαγγελματίες του τουρισμού. Είναι επίσης ανοικτό σε κάθε πισκέπτη που θέλει να γνωρίσει από κοντά την επιστήμη, την παράδοση και τα οφέλη της ελιάς και του ελαιολάδου.

“Λεσβιακή Παροικία” Ζήνωνος 29-31, 104 37 Αθήνα

Τεύχος 97

Αιολίδα

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ “ΛΕΣΒΙΑΚΗ ΠΑΡΟΙΚΙΑ”

Αιολίδα

Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος - Απρίλιος 2026

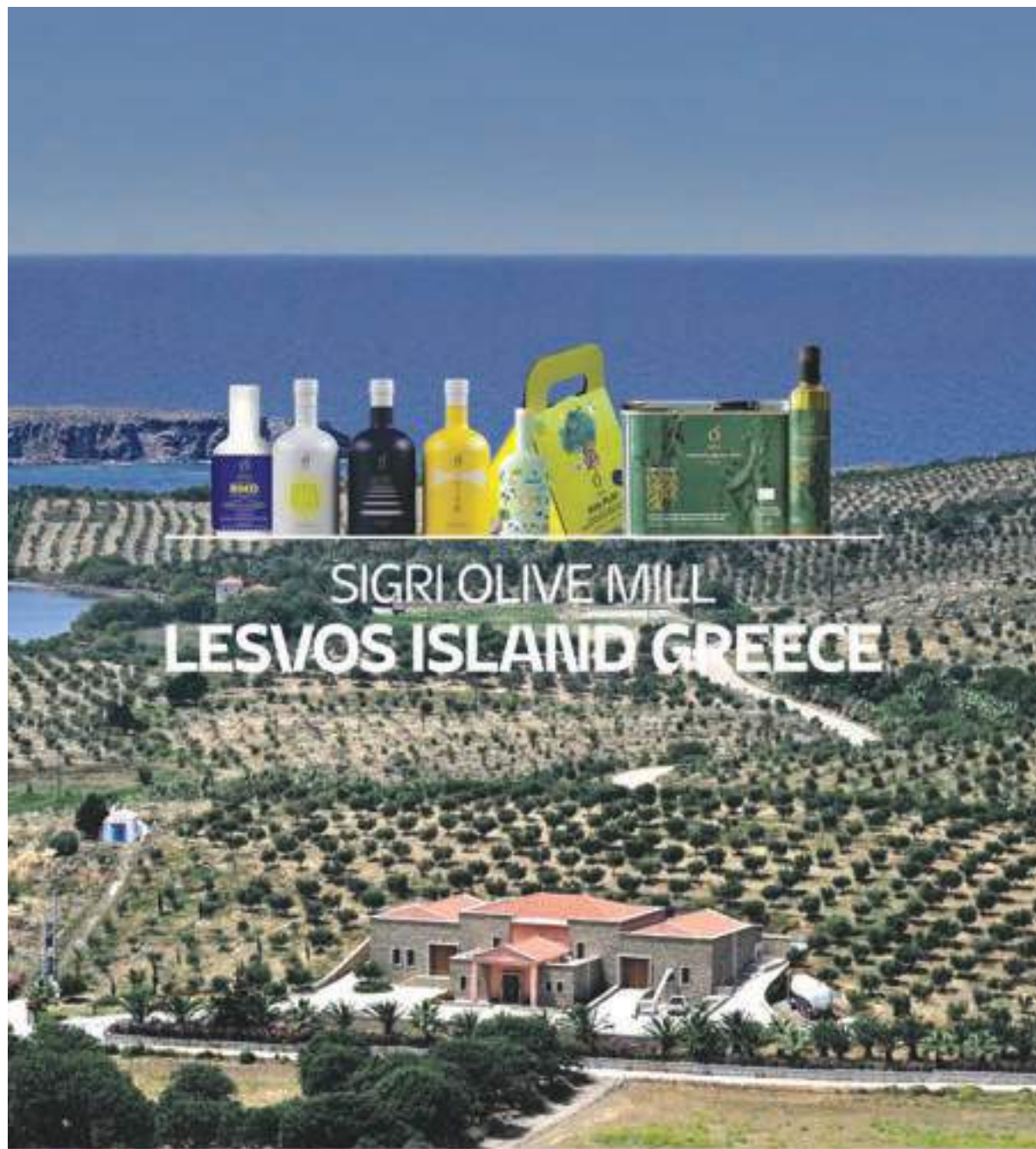
Κωδικός 017126

ΕΝΤΥΠΟ ΚΛΕΙΣΤΟ ΑΡ. ΑΔΕΙΑΣ: 1039/96

Ιανουάριος - Φεβρουάριος - Μάρτιος - Απρίλιος 2026

Τεύχος
97

SIGRI OLIVE MILL LESVOS ISLAND GREECE

www.al-ve.com

www.sigrioliveoil.health

Ευεξία • Φύση • Παράδοση • Θεραπεία

Ανακαλύψτε τη μοναδική εμπειρία ευεξίας και αυθεντικής φιλοξενίας της Λέσβου μέσα από τρεις ξεχωριστούς προορισμούς.

Mythical Coast Wellness Retreat
Ένας χώρος χαλάρωσης και αναζωογόνησης με εμπειρίες wellness, spa και ολιστικής ευεξίας δίπλα στη θάλασσα

Κήπος Παναγίας - Αγιάσος
Γεύσεις, παράδοση και φυσική ομορφιά στην καρδιά του βουνού. Ένας αυθεντικός τόπος συνάντησης και φιλοξενίας

Ιαματικά Λουτρά Πολιχνίτου

Τα θερμότερα φυσικά ιαματικά λουτρά της Ευρώπης προσφέρουν θεραπεία, χαλάρωση και ανανέωση σώματος και πνεύματος.

- www.mythicalcoast.gr
- www.thermal-springs.gr
- www.agiasoskopos.gr

HIPPOCRATES
THERMAL SPRINGS LESVOS

**MYTHICAL
COAST**
WELLNESS RETREAT

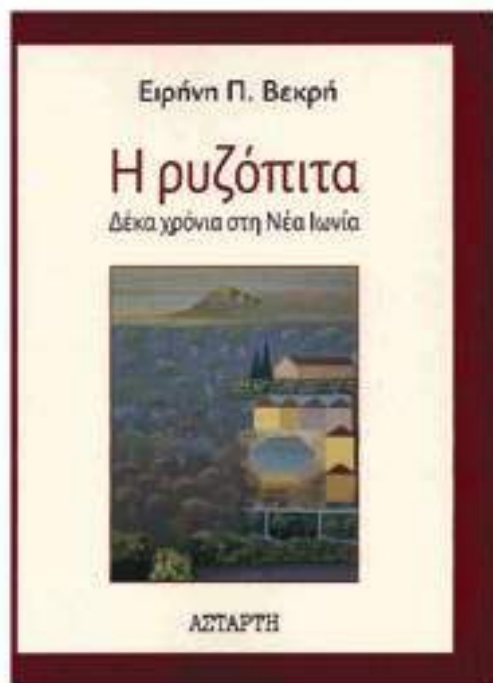
AEGIALIS
Hotel & Spa

Ζήστε την απίθανη
φιλοξενία της Αιγαίας.

- Πολυτελής διαμονή
- Αναζωογονητικό spa
- Μοναδικές εμπειρίες
- Εξαιρετικές εκδημίες
- Γαστρονομικός πλάυτας

Η ιδανική επιλογή για
χαλάρωση, ομορφιά και
αξέχαστες στιγμές στα Αιγαία.

Aegialis Hotel & Spa, Αμοργός, Τηλ: +30 210 5073393
www.amorgos-aegialis.com | info@aegialis.com

Η ρυζόπιτα ήταν ένα
αρμυρόγλυκο γλύκισμα που
συνηθιζόταν την Αποκρηά
στη Μικρασία, στο Αϊβαλί πιο
πολύ. Ήρθε από απέναντι με
τη Χαρίκλεια και τους άλλους
ξερριζωμένους.

Σημαντικές και ασήμαντες
ιστορίες μαζί, γιατί η
ρυζόπιτα δεν είναι η ουσία,
είναι το περιτύλιγμα...

Η τεχνολογία στην υπηρεσία του πολιτισμού,
με επίκεντρο τον άνθρωπο.

cliomusetours.com/culture

Kampoukos

Accounting | Tax | Advisory

Premium Accounting Services

You dream it
We protect it

Trusted expertise.
Strategic insight.
Lasting value.

210 899 4681

info@kampoukos.gr

www.kampoukos.gr

Λ. Ευελπίδων 64,
Βούλα

ΟΥΖΟ ΒΑΡΒΑΓΙΑΝΝΗ

Η Ελλάδα στο ποτήρι σου

www.varvayanni.com

απολαύστε υπεύθυνα

Αιολίδα

ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ "ΛΕΣΒΙΑΚΗ ΠΑΡΟΙΚΙΑ"

Ιδιοκτήτης

«Λεσβιακή Παροικία» Ζήνωνος 29-31, 104 37 Αθήνα,
Τηλ.: 210 523 7789, Email: info@lesviaki-parikia.gr
Facebook: Πολιτιστικός Σύλλογος «Λεσβιακή Παροικία»
www.lesviaki-parikia.gr

Εκδότης

Ειρήνη Π. Βεκρή
Σαρανταπόρου 3, 166 73,
Τηλ.: 6989979760

Συντακτική Επιτροπή

Θεόδωρος Πλατσής
Ειρήνη Π. Βεκρή
Δήμητρα Θεοδωρίδου-Διαμαντίδη

Επιμέλεια Ύλης: Θεόδωρος Πλατσής

Διορθώσεις: Ειρήνη Π. Βεκρή

Σελιδοποίηση: Στέλλα Μπούρα

Ηλ. Μέσα Επικοινωνίας: Ειρήνη Τουρή

Επιμέλεια έκδοσης

ASTERIAS G.D.G. ΕΠΕ
Λεωφ. Βεΐκου 14, 11147 Γαλάτσι, Αθήνα
τηλ.: 210 865 0236, fax: 210 865 2088
E-mail: lespar@asterias.gr

Συνεργασίες αποστέλλονται ηλεκτρονικά στις διευθύνσεις:

info@lesviaki-parikia.gr

lespar@asterias.gr

Στα μέλη διανέμεται δωρεάν

ISSN 2459-3265

		σελ.
Εν Λευκώ	Επιμέλεια Ειρήνη Βεκρή	3
Σημείωμα της Σ.Ε.	Χρήσιμες πληροφορίες	4
Μικρές & μεγάλες ειδήσεις		5-9
Εκδηλώσεις	Κοπή της Βασιλόπιτας της «Λεσβιακής Παροικίας»	11-12
	Η Γιορτή του Αγίου Θεοδώρου	13-14
	Εκδρομή της Λεσβιακής Παροικίας στην ορεινή Κορινθία	15
	«Αγιάσος μια αρχαιοπρεπής κοινωνία - Ιστορίες της Αγιάσους»	16
	Μια γιορτή της ποίησης με το βιβλίο του Γρηγόρη Μολυβιάτη	17
Λογοτεχνία	Όταν ο Τζεζαϊρλή Χασάν πασάς χτυπά την πόρτα του παπά Ιωάννη Δημητρακέλλη-Οικονόμου - Ειρήνη Βεκρή	18-20
	Ό,τι μας απέμεινε από τη Μικρασία είναι η Λέσβος	20
Χρονογράφημα	Ένας παράξενος ποδοσφαιρικός αγώνας - Παντελής Καλιότσος	21-23
Ιστορία	Μεγαλέξανδρος και Μάχη της Ισσού: Επιχείρηση αποκατάστασης του πιο πολύτιμου, διάσημου ψηφιδωτού - Επιμέλεια Θ. Πλατσής	24-25
	A Hayreddin Barbarossa-Barbaros genocide και η Γέρα. Μάκης Αξιώτης	26-28
	Η Ιερά Μονή Παναγίας Σουμελά στον Πόντο της Μικράς Ασίας Επιμέλεια Θ. Πλατσής	29-32
Μοναστήρια της Ελλάδας	Μονή της Παναγίας της Χοζοβιώτισσας στην Αμοργό Ειρήνη Π. Βεκρή	33-35
Πρόσωπα	Ελένη Γλύκατζη-Αρβελέρ - Απόδοση Γιάννης Πανταζόπουλος	36-40
	Θεόδωρος Κούσκος - Ειρήνη Βεκρή	41
	Αλεξάνδρα Γκράβας	42
Γεύση & Παράδοση	Πολίτικο Σάμαλι, Χοιρινό με σέλινο απο τη Λέσβο	43
Νησιώτικο Ανθολόγιο	Παναγιώτης Ψαριανός, Γιώργος Μεταξάς, Νίκη Βούρβοθλη, Όλγα Παπαδημητρίου, Λενέτα Στράνη, Θεωδωρής Μαραγκός, Μαρία Γαλάνη, Μαργαρίτα Αφιασώτου-Λαμπρινού, Αγάπη Μολυβιάτη,	44-46
Βιβλιοπαρουσίαση	Κριτικά σημειώματα	47-51
Παλιά επαγγέλματα	Παλιά παραδοσιακά επαγγέλματα στην Ελλάδα! - Επιμέλεια Θ. Πλατσής	52-55
Φύση και άνθρωπος	Ελληνική αλιεία. Μεγάλες φουρτούνες από τις μικρές ψαριές! Θωδωρή Τσιμπίδη	56-58
Το ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΕΩΝ της «ΛΕΣΒΙΑΚΗΣ ΠΑΡΟΙΚΙΑΣ» 2ου ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2026		59
Οι φίλοι που έφυγαν	Παναγιώτης Παρασκευαΐδης, Κώστας Βαλέτας, Βαγγέλης Ντογραματζής, Χάιδω Μάλλια	60-63
Διαφημίσεις		64

Εικόνα εξωφύλλου: Η ιδιαίτερη αρχιτεκτονική της Μυτιλήνης
Τα ενυπόγραφα κείμενα του περιοδικού εκφράζουν τις απόψεις των συγγραφέων τους.

Αγαπητά μέλη, φίλες, φίλοι,

Να ευχηθώ Καλή Χρονιά και Χριστός Ανέστη μαζί, μιας και φέτος από τα φοινίκια και τους κουραμπιέδες μπήκαμε στα γρήγορα σε τσουρέκια και κόκκινα αυγά. Να είμαστε καλά, με ελπίδα, υπομονή και ξεκάθαρο νου, για να αντιμετωπίσουμε κάθε αναπάντεχο ή και προσδοκώμενο γεγονός στη ζωή μας!

Ξεκινώντας τη θητεία μου στην καθιερωμένη τούτη στήλη, με τον δανεισμένο τίτλο από τον ποιητή μας «Εν Λευκώ», που αντιστοιχεί σε σημείωμα του εκάστοτε εκδότη του περιοδικού, θα έλεγε κανείς πως έχω την απόλυτη ελευθερία σχετικά με την επιλογή των θεμάτων. Όμως, ενώ θα ήθελα να μπω ευχάριστα, με μια εξιστόρηση των δράσεων του νέου Διοικητικού Συμβουλίου που προέκυψε από τις Εκλογές της 22ας Δεκεμβρίου 2025, αισθάνομαι την ανάγκη να μιλήσω για το μείζον σημερινό πρόβλημα του νησιού μας, που έχει σχέση με την αντιμετώπιση των συνεπειών του αφθώδους πυρετού. Κι αυτό, μακριά από κάθε πολιτικό συσχετισμό ή σκοπιμότητα.

Ήδη συμπαράσταση και αλληλεγγύη είχαμε εκφράσει, με ομόφωνη γνώμη του Δ.Σ., της Παροικίας, στις 31 Μαρτίου, στις ψηφιακές μας αναρτήσεις, στο πλευρό των ανθρώπων της πρωτογενούς παραγωγής. Στη συνέχεια για μια καλύτερη επαφή με το πρόβλημα, μίλησα με την κυρία Μαρία Κιαχαγιά, Πρόεδρο της Κοινότητας Πελόπης Λέσβου, του χωριού απ' όπου ξεκίνησε το κακό. Εκείνη αναφέρθηκε με απόγνωση στο δράμα των κτηνοτρόφων, που τα κοπάδια τους σφάζονται και θάβονται, κατά εκατοντάδες. Ασφυκτικός ο κλοιός για όλους. Βάλλονται όλοι οι κρικοί της αλυσίδας, οι βασικότεροι πυλώνες της τοπικής οικονομίας, κτηνοτρόφοι, τυροκόμοι, τουρισμός. Το περιβάλλον καταπληγωμένο και η υγεία σωματική και ψυχική να παίρνει το μερίδιό της στη συμφορά. Προσωπικά με συγκλόνησε η περίπτωση του τριαντάχρονου κτηνοτρόφου, που έφαξε και έθαψε τα 700 πρόβατα και τις 100 αγελάδες του. Αγανάκτησα και συγκινηθήκα.

Η συγκίνησή μου γίνεται εντονότερη, καθώς αυτή η ορεινή Πελόπη, στο Λεπέτυμνο, ήταν ο τόπος που είχε επιλέξει ο αείμνηστος πατέρας μου, Πλωμαρίτης, γεννημένος στη Σμύρνη, για να φτιάξει το τυροκομείο του, όταν νέος έψαχνε για μια λύση στο βιοποριστικό του πρόβλημα. Στη δεκαετία του 60, η Πελόπη υπήρξε το χωριό μου κι ανεξίτηλα έχουν μείνει στη μνήμη μου, τα ατέλειωτα παιχνίδια και τα γέλια με τα παιδιά του χωριού, στην πλατεία του Αη Γιώργη, κάτω από τα πλατάνια, το ποτάμι, τη σαν λίμνη νεροκράτα, τους νερόμυλους, το πετρωτό μονοπάτι με τις ξερολιθιές και τους ογκόλιθους. Έρημα όλα σήμερα!

Για πόσο άραγε;

Σας χαιρετώ, ελπίζοντας σε καλύτερες μέρες, κι ένα θαύμα!

Με αγάπη,
Ειρήνη

Η πληρωμή της συνδρομής σας

Αγαπητά μέλη και φίλοι της «Λεσβιακής Παροικίας»

Σας υπενθυμίζουμε την πληρωμή της ετήσιας συνδρομής σας στην αρχή του χρόνου.

Η συνδρομή σας αυτή μας παρέχει τη δυνατότητα να εκδίδουμε την “Αιολίδα”, το μέσον που δίνει χώρο στα μέλη μας να δημοσιεύσουν δικά τους πονήματα, ενημερώνει, επικοινωνεί και ανασκαλεύει τη μνήμη μας, ακόμα καλύπτουμε τα γενικά μας έξοδα και οργανώνουμε τις εκδηλώσεις μας!

Μην ξεχνάτε λοιπόν να μας καταβάλλετε την ετήσια συνδρομή σας.

Τη συνδρομή σας των 30 Ευρώ για το 2026 και τυχόν άλλες δωρεές, για την ενίσχυση του Συλλόγου και την Φιλαλληλία μας μπορείτε να τις καταθέσετε **ονομαστικώς** στους λογαριασμούς του "Πολιτιστικού Συλλόγου "Λεσβιακή Παροικία" στην **Εθνική Τράπεζα IBAN GR 34 01 10 41 50 0000 4154 8105 893**, ή μέσω του Ταχυδρομείου, στην ταχυδρομική μας θυρίδα Τ.Θ. 341 18 για τα ΕΛΤΑ οδός Αιόλου 100, Αθήνα 102 10.

Στην αποστολή να αναγράφεται:

Για την Λεσβιακή Παροικία και το ονοματεπώνυμο του μέλους που καταθέτει.

Όσα μέλη μας οφείλουν περισσότερα από 2 έτη μπορούν να πληρώσουν μόνο τα 2 τελευταία έτη, δηλ. 60€ και να μπου σε ενημερότητα και να πληρώνουν πλέον κανονικά την ετήσια συνδρομή τους!

Ετήσια Συνδρομή για Ελλάδα 30€ και για το εξωτερικό 40€

ΛΕΣΒΙΑΚΗ ΠΑΡΟΙΚΙΑ ΔΙΟΙΚΗΤΙΚΟ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟ 2026-2027

ΠΡΟΕΔΡΟΣ	Ειρήνη Βεκρή	
ΑΝΤΙΠΡΟΕΔΡΟΣ	Νικόλαος Δημητριάδης	
ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ	Ειρήνη Τουρή	Υπεύθυνη Ιστοσελίδας & Σελίδας FaceBook
ΤΑΜΙΑΣ	Άννα Σασιάκου	
ΜΕΛΟΣ	Θεόδωρος Πλατής	Υπεύθυνος Συντακτικής Επιτροπής Περιοδικού Υπεύθυνος Εκδρομών
ΜΕΛΟΣ	Αναστασία Σαμαρέλλη	Υπεύθυνη Βιβλιοθήκης Υπεύθ. Εκδηλώσεων & Βοηθός Υπ. Εκδρομών
ΜΕΛΟΣ	Μιχαήλ Γράμμης	Έφορος Αίθουσας
ΜΕΛΟΣ	Θίσβη Ράλλη	Υπεύθυνη Εικαστικών Βοηθός Υπεύθ. Τομέα Εκδηλώσεων
ΜΕΛΟΣ	Γεώργιος Διαμαντίδης	Βοηθός Ταμιά

Μικρές & Μεγάλες ειδήσεις

3ο Διεθνές Συνέδριο - Φεστιβάλ για την Ελιά

Ο ελαιoturισμός παρουσιάζεται ως σύγχρονος μοχλός ανάπτυξης, ενώ η γαστρονομία λειτουργεί ως ο πιο ισχυρός πρεσβευτής του ελληνικού ελαιολάδου παγκοσμίως. Το συνέδριο εξελίσσεται σε μια ολοκληρωμένη εμπειρία που ενώνει πολιτισμό, γεύση και ιδέες, αναδεικνύοντας τη δύναμη της ελιάς ως κοινή κληρονομιά και διεθνές σημείο συνάντησης.

Οργανωτής: Πολιτιστικός Σύλλογος «Ελαίας Νήσος Λέσβος»

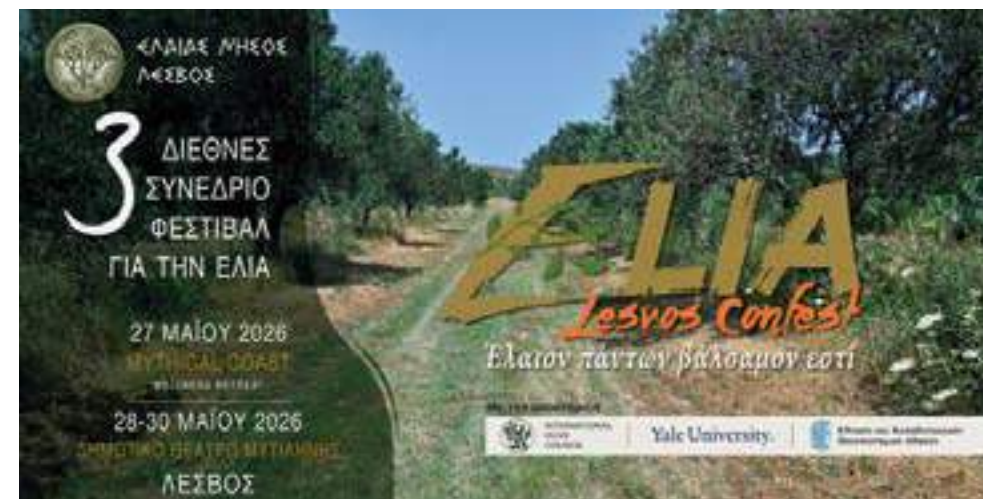
Ο Πολιτιστικός Σύλλογος «Ελαίας Νήσος Λέσβος» ιδρύθηκε τον Ιανουάριο του 2020 με σκοπό να αναδείξει τον πολιτισμό, την ιστορία και τις σύγχρονες εκφάνσεις της ελιάς και του ελαιολάδου.

Με δράσεις που ενώνουν την παράδοση με την καινοτομία, ο Σύλλογος προβάλλει τον ρόλο της ελιάς στη σύγχρονη παραγωγή, την επιστήμη, την τέχνη και την τοπική ανάπτυξη. Με όραμα τη βιώσιμη πρόοδο της Λέσβου

και της Ελλάδας, ο Σύλλογος στηρίζει πρωτοβουλίες που συνδέουν τον συνεδριακό τουρισμό, την εκπαίδευση, τον πρωτογενή τομέα και τον πολιτισμό. Η ελιά λειτουργεί ως φυσικός «πρέσβης» που προωθεί τη γαστρονομία, τον τουρισμό και την οικονομία, δημιουργώντας νέες προοπτικές για το νησί και τη χώρα.

Σε ποιον απευθύνεται

Το 3ο Διεθνές Συνέδριο – Φεστιβάλ για την Ελιά απευθύνεται σε όλους όσους δραστηριοποιούνται ή ενδιαφέρονται για τον κόσμο της ελιάς: ελαιοπαραγωγούς, ελαιωτριβείς, γεωπόνους, περιβαλλοντολόγους, ιατρούς και ακαδημαϊκούς, διατροφολόγους, τεχνολόγους τροφίμων, επαγγελματίες της εστίασης, σεφ και γευσιγνώστες, καθώς και επαγγελματίες του τουρισμού. Είναι επίσης ανοικτό σε κάθε πισκέπη που θέλει να γνωρίσει από κοντά την επιστήμη, την παράδοση και τα οφέλη της ελιάς και του ελαιολάδου.

Η γιορτή της γυναίκας στο Δήμο Μυτιλήνης

Την Κυριακή 8 Μαρτίου, στην κατάμεστη αίθουσα του Πολύκεντρου Παπάδου «Οδυσσεάς Ελύτης» έγινε η εκδήλωση που διοργάνωσε ο Δήμος Μυτιλήνης και η Δημοτική Ενότητα Γέρας, για την Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας. Παρευρέθηκαν ο Δήμαρχος Μυτιλήνης Π. Χριστόφας, οι Αντιδήμαρχοι Πολιτισμού και Κοινωνικής Πρόνοιας Ε. Χιωτέλλη, Παιδείας Λ. Κοτσώνης και Γέρας, Π. Σεκερτζής, οι Πρόεδροι των Κοινοτήτων Γέρας και άλλων περιοχών του Δήμου και πολλοί άλλοι. Διαπιστώθηκε για άλλη μια φορά το υψηλό πολιτιστικό και πνευματικό επίπεδο του νησιού μας, τόσο που να ζηλεύει κανείς, ερχόμενος από την Αθήνα.

Πολύ συγκινητική και πρωτότυπη ήταν η διαδικασία της βράβευσης γυναικών της Γέρας, που είχαν προταθεί από τους Προέδρους και τους Πολιτιστικούς Συλλόγους για τη δύναμη ψυχής τους που καταφέρνει να ξεπεράσει

εμπόδια και δυσκολίες που μοιάζουν ανυπέρβλητα. Βραβεύτηκαν οι: Κατερίνα Βασαλάκη – Αυγουστίδου, Ευσταθία Βουβουκή, Ελευθερία Σιδερή, Κατερίνα Μπαρή, Κατερίνα Ρουκουνιώτη, Βασιλική Βασιλακάκη και μνημονεύτηκε η Ευστρατία Αρβανίτη.

Εντυπωσιακή ήταν και η βιωματική δράση του «Ξενώνα Φιλοξενίας Γυναικών θυμάτων βίας» με τίτλο «Η δύναμη έχει εκπρόσωπο» και καθώς ακολούθησαν τραγούδια γραμμένα για τις γυναίκες από την Χορωδία του Παγγεραγωγικού Συλλόγου, η γιορτή έκλεισε μουσικά με τη συμμετοχή του κόσμου που συνόδευε την υπέροχη χορωδία.

Άφησα τελευταία να πω για τις εξαιρετικές ομιλίες των δυο κυριών, Αναστασίας Ζήση Καθηγήτριας Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, και Όλγας Χιώτη, Γενικής Γραμματέα του Δήμου Μυτιλήνης. Δημοσιεύουμε αποσπάσματα των ομιλιών τους.

Ε.Π.Β.

Εριφύλλη Χιωτέλλη,
Αντιδήμαρχος Πολιτισμού

Όλγα Χιώτη,
Γενική Γραμματέας Δήμου Μυτιλήνης

Γυναίκες της Λέσβου: Γνωστά και άγνωστα πορτρέτα

Αναστασίας Ζήση

Καθηγήτρια Ψυχολογίας Τμήμα Κοινωνιολογίας, Παν. Αιγαίου

Η ιστορία των γυναικών της Λέσβου, μέσα στους αιώνες, είναι μια από τις χιλιάδες κλωστές που υφαίνουν το νήμα της προόδου και της ελευθέρωσης των γυναικών από τις προκαταλήψεις και τις νοοτροπίες του παρελθόντος που απαιτούσαν από αυτές να ζουν μια ζωή με αυστηρότητα και απαγορεύσεις, μια ζωή περιορισμένη με χαμηλή αυτονομία και αυτοδιάθεση, άρα μια μισή ζωή. Σε αυτό το δύσκολο δρόμο της ελευθέρωσης από τα δεσμά μιας στενής και υποταγμένης ζωής στις απαιτήσεις του πατέρα, του συζύγου, του αδελφού, του χωριού, αλλά και της ευρύτερης κοινωνίας, υπήρξαν γυναίκες που τόλμησαν να σπάσουν τις απαγορεύσεις της εποχής τους, που τόλμησαν να φερθούν με σπουδαία γενναιότητα, που τόλμησαν να ξεστρατίσουν από την πεπατημένη της εποχής τους κατακτώντας επιτεύγματα στην επιστήμη και τις Τέχνες, αλλά και παλεύοντας ισότιμα δίπλα σε άνδρες μαχητές απέναντι σε φασιστικά και τυραννικά καθεστώτα.

Η Ειρήνη Ναυπλιώτου γεννημένη σε εύπορη οικογένεια στις 7 Δεκεμβρίου 1870, στο Πλωμάρι. Το 1889 φοιτά στην Ιατρική Σχολή της Σορβόννης στη Γαλλία για να ολοκληρώσει τις σπουδές της ως γιατρός το 1896. Είναι η δεύτερη Ελληνίδα γιατρός στην ιστορία της νεότερης Ελλάδας. Εργάστηκε ως γυναικολόγος στο Πλωμάρι.

Η Πέπη Δαράκη γεννημένη στην Αγία Παρασκευή της Λέσβου το 1906, αδελφή του συγγραφέα Κώστα Μάκιστου, υπήρξε η πρώτη Δημοτική Σύμβουλος της Αθήνας με σημαντική φεμινιστική δράση και συγγραφέας πολλών βιβλίων,

ορισμένων σχετικών με τη θέση της γυναίκας στην ελληνική κοινωνία.

Οι γυναίκες της Αγιάσου στον αντιστασιακό αγώνα και μετέπειτα στον εμφύλιο πόλεμο: οι πολιτικές κρατούμενες εξορίστηκαν στα στρατόπεδα της Χίου, στην συνέχεια στο Τρίκερι και έπειτα στην Μακρόνησο βιώνοντας πέρα από τις απάνθρωπες συνθήκες της εξορίας, την έμφυλη βία από τους τυράννους: βιασμοί, απειλές βιασμών και ταπεινώσεις λόγω του φύλου τους.

Η ιστορία του νησιού είναι σηματοδοτημένη από την θανάτωση της Έλλης Σβώρου, νεαρής Μυτιληνιάς ΕΠΟΝίτισσας που εκτελέστηκε στον εμφύλιο πόλεμο, διότι αρνήθηκε να αποκηρύξει τις πολιτικές της ιδέες και αρχές.

Η Αγάθη Κουτλή-Χρυσάφη, γεννημένη στο Παλαιοχώρι το 1930, απόφοιτος της Σχολής υπήρξε η μαμή του χωριού αλλά και μια άγνωστη λαϊκή ζωγράφος.

Την περίοδο της στρατιωτικής Χούντας στην χώρα (1967-1974), μια σπουδαία αγωνίστρια από την Μυτιλήνη, που όμως λίγο έζησε στο νησί της ήταν η Δώρα Καλλιπολίτη-Κουμμανδά.

Η Μυτιληνιά Ρηνιώ Παπανικόλα την ίδια περίοδο και στην μεταπολίτευση γράφει με το δικό της ιδιότυπο στυλ, και την βαθιά χαρακτηριστική χροιά φωνής, ιστορία στο ραδιόφωνο ως παραγωγός εκπομπών: Τα τραγούδια της Γης, Λαϊκό Παραμύθι, Το Γλυκό του Κουταλιού. Υπήρξε η πρωτοπόρος γυναίκα DJ για την εποχή της.

Η Μαρία Αναγνωστοπούλου (1923-2023) προσφυγοπούλα από Μικρασιάτες γονείς, μεγάλωσε και έζησε στη Μυτιλήνη αλλά και στην Αθήνα. Υπήρξε μια

σημαντική λαογράφος του νησιού.

Στην πνευματική ζωή των λεσβιακών γραμμάτων σπουδαία υπήρξε η συμβολή της ιστορικού Ρούρας Σιφναίου με το έργο της, Λέσβος: Οικονομική και Κοινωνική Ιστορία (1840-1912) να αποτελεί βασική βιβλιογραφική αναφορά.

Τα άγνωστα πορτρέτα των γυναικών της Λέσβου είναι αυτά για τα οποία υπάρχουν λίγα τεκμήρια, αλλά που η συμβολή τους υπήρξε αθρούτως πολύ σημαντική και καθοριστική για την πρόοδο του τόπου. Οι γυναίκες που συμμετείχαν στον πολιτισμό της πέτρας, οι γυναίκες των παραδοσιακών καφενείων, των γυναικείων συνεταιρισμών, των συλλόγων δεσποινίδων και κυριών, οι γυναίκες μουσικοί, τραγουδίστριες που τόλμησαν στις αρχές του προηγούμενου αιώνα να περιπλανηθούν με ανδρι-

κές κομπανίες στα χωριά του Πλωμαρίου, από Τρύγωνα, την Πλαγιά για να παίξουν νταούλι και να τραγουδήσουν, όπως η περίφημη Στασούλι και Αρετή, αλλά και η Νίκα στον Σκουτάρο που τόλμησε να ανέβει στο θεατρικό σανίδι και να σπάσει το ταμπού της θεατρικής παράστασης από άνδρες αποκλειστικά.

Πορτρέτα γυναικών του νησιού που διασώθηκαν στην ιστορία του και μας είναι γνωστά, και άλλα πορτρέτα, που δεν είναι γνωστά, και βρισκόμαστε σήμερα εδώ για να τιμήσουμε την παρουσία τους και να ανακινήσουμε την συζήτηση μέσα στο σπίτι, την σχολική τάξη αλλά και την γειτονιά για το ποια γυναίκα θυμόμαστε με θαυμασμό, ποια γυναίκα αγαπήσαμε, ποια γυναίκα μας αγάπησε και μας χάρισε το πιο πολύτιμο Δώρο, το Δώρο της Ζωής.

«Μία απ' τις πολλές»- Ζητούμενο για ένα πιο δίκαιο κόσμο

Ολγας Χιώτη

Γενική Γραμματέας Δήμου Μυτιλήνης

Σήμερα, στην Παγκόσμια Ημέρα της Γυναίκας, δεν στεκόμαστε απλώς για να γιορτάσουμε. Σήμερα είναι μέρα υπενθύμισης. Είναι ίσως μέρα με στοιχεία ιερότητας. Στεκόμαστε για να θυμηθούμε, για να αναγνωρίσουμε, για να κοιτάξουμε μπροστά. Μιας και η μνήμη μπορεί να υπάρξει ως οδηγός!

Το παρελθόν, οι αγώνες, η σθεναρή παρουσία της γυναίκας σε κάθε τομέα της ζωής, είναι και πρέπει να είναι ένα «ζωντανό μνημείο», ένας φάρος για το δρόμο που ακολουθούμε στο μέλλον. Η μνήμη μπορεί και πρέπει να είναι η αρχή της δικαιοσύνης.

Με μεγάλωσαν με την αναγκαιότητα να γίνω ανεξάρτητη, να μορφωθώ, να εργαστώ, να κυνηγήσω τα όνειρά μου. Και ταυτόχρονα να κινηθώ σύμφωνα

με τις επιταγές της κοινωνίας: να παντρευτώ, να δημιουργήσω οικογένεια, να εκπληρώσω τη στερεοτυπική εικόνα της γυναίκας στον ιδιωτικό χώρο. Μεγάλωσα για να γίνω η Μαίρη Παναγιωταρά, «μια εργαζόμενη μητέρα μια σωστή νοικοκυρά», όπως λέει και το τραγούδι, ενδεικτικό της εποχής της μόλις πρόσφατα θεσμοθετημένης ισότητας. Μεγάλωσα για να είμαι υπερδύναμη, ταχυδακτυλουργός στο σπίτι, διασκεδαστής, γυναίκα, όμορφη ευχάριστη, ευγενική, κομψή, κουβαλήτρια, δυναμική, αγέραστη, ακούραστη, μητέρα, σύζυγος, πειθήνια, φροντίστρια των αρρώστων και των μεγαλύτερων. Εξαντλητικό και μόνο να το διαβάσεις και μόνο να το λες. Πραγματικό όμως. Και είμαι ήδη μία από τις πολλές.

Σήμερα η καθημερινότητα για πολλές γυναίκες εξακολουθεί να περιλαμβάνει εμπόδια. Ανισότητες στην εργασία. Μισθολογικά χάσματα. Στερεότυπα που επιμένουν. Αμφισβήτηση των ικανοτήτων τους. Και συχνά υπάρχει μια σιωπηλή απαίτηση: Να αποδείξουν κάτι παραπάνω. Να δουλέψουν περισσότερο. Να είναι καλύτερες. Σαν να πρέπει να είναι εξαιρετικές... μόνο και μόνο για να τους επιτραπεί να είναι παρούσες. Παράλληλα μας αρέσει να μιλάμε για γυναίκες που ξεχωρίζουν. Για γυναίκες που έχουν στο παρελθόν γράψει ιστορία.

Το ζητούμενο δεν είναι ένας κόσμος, όπου μια γυναίκα καταφέρνει να ξεχωρίσει επειδή έγινε η καλύτερη ανάμεσα σε άντρες. Δεν είναι ένας κόσμος όπου χειροκροτούμε μια γυναίκα, επειδή κατάφερε να γίνει μία από τις λίγες.

Το όραμα είναι πολύ μεγαλύτερο. Το όραμα είναι ένας κόσμος όπου μια γυναίκα δεν χρειάζεται να αποδείξει ότι αξίζει τον χώρο της, όποιος και να είναι αυτός, φτάνει να τον έχει επιλέξει ελεύθερα. Όπου η παρουσία της δεν είναι η εξαίρεση, αλλά ο κανόνας. Ένας κόσμος όπου μια γυναίκα δεν θα είναι η μόνη φωνή σε ένα τραπέζι αποφάσεων. Όπου δεν θα είναι «η μόνη γυναίκα της ομάδας».

Γιατί η πραγματική ισότητα δεν είναι όταν μια γυναίκα φτάνει στην κορυφή.

Η πραγματική ισότητα είναι όταν πολλές γυναίκες μπορούν να φτάσουν εκεί.

Χωρίς να χρειάζεται να αποδείξουν ότι είναι καλύτερες από όλους τους άλλους.

Χωρίς να χρειάζεται να είναι οι εξαιρέσεις.

Συμμετοχή της «Λεσβιακής Παροικίας» στην έκθεση βιβλίου

Η «Λεσβιακή Παροικία», για πρώτη χρονιά φέτος, συμμετέχει στην Έκθεση Βιβλίου «Στράτης Μυριβήλης», του Δήμου Μυτιλήνης. Παρόλο που δεν έχουν ανακοινωθεί, πριν την έκδοση του παρόντος Τεύχους, οι ακριβείς ημερομηνίες διεξαγωγής της 6ης Έκθεσης, αναμένεται να πραγματοποιηθεί τις πρώτες εβδομάδες του Ιουλίου.

Στην 6η Έκθεση Βιβλίου «Στράτης Μυριβήλης», η «Λεσβιακή Παροικία» θα παρουσιάσει σειρά από παλαιότερα τεύχη του περιοδικού «Αιολίδα»,

προγενέστερες περιοδικές εκδόσεις της, τους επετειακούς και τιμητικούς τόμους, καθώς και αρχειακό υλικό από την εξηντάχρονη λειτουργία και δράσεις της στην Αττική Γη.

Σας προσκαλούμε να επισκεφθείτε το περίπτερό μας στην Έκθεση ή/και να συμμετάσχετε ως μέλος της «Λεσβιακής Παροικίας», προβάλλοντας δικά σας πονήματα, τα οποία με χαρά θα περιλάβουμε στο περίπτερό μας. Για συνεννόηση επικοινωνήστε μαζί μας: Τηλ: 210 523 7789 ή info@lesviaki-parikia.gr

ΦΙΛΑΛΛΗΛΙΑ

Θεόδωρος & Καίτη Πλατσή στη μνήμη της αγαπητής Χαίδως Μάλλια50€

Νατάσσα Σαμαρέλλη-Τζερμιά στη μνήμη της φίλης Χαίδως Μάλλια50€

"Δημοτικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο" Δήμου Μυτιλήνης

Από τις 7 Μαρτίου 2026 άρχισε η λειτουργία του Δημοτικού Ανοιχτού Πανεπιστημίου, ενός νέου θεσμού μάθησης, γνώσης και πολιτισμού, ανοικτού σε δημότες και κατοίκους, που υλοποιεί η Αντιδημαρχία Παιδείας & Δια Βίου Μάθησης του Δήμου Μυτιλήνης.

Το Δημοτικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο φιλοδοξεί να αποτελέσει έναν δυναμικό πυρήνα διά βίου μάθησης, προσφέροντας κύκλους διαλέξεων και σεμινάρια σε ποικίλα γνωστικά αντικείμενα, όπως οι Κοινωνικές και Ανθρωπιστικές Επιστήμες, η Υγεία, ο Πολιτισμός, το Περιβάλλον, η Τεχνολογία και η Τοπική Ανάπτυξη. Τα μαθήματα πραγματοποιούνται σε χώρους του Δήμου και είναι δωρεάν για όλους τους συμμετέχοντες. Στο πρόγραμμα συμμετέχουν διακεκριμένοι πανεπιστημιακοί και επιστήμονες, συμβάλλοντας στην υψηλή ποιότητα και εγκυρότητα των δράσεων.

Ο πρώτος κύκλος, διάρκειας 16 ωρών (σε 8 δίωρες συναντήσεις κατά τους μήνες Μάρτιο και Απρίλιο 2026) υπό την επιστημονική επιμέλεια της καθηγήτριας Ψυχολογίας του Πανεπιστημίου Αιγαίου, Αναστασίας Ζήση έχει ως θέμα «Σύγχρονη Ελληνική Οικογένεια και Προκλήσεις: α. Ψυχολογία του Παιδιού και του Εφήβου. β. Υγιής γήρανση και ποιότητα ζωής.

Το Δημοτικό Ανοιχτό Πανεπιστήμιο Μυτιλήνης είναι μια δράση που στοχεύει στην καλλιέργεια της πνευματικής και μορφωτικής ζωής των πολιτών του Δήμου Μυτιλήνης μέσω της ελεύθερης και ανοικτής πρόσβασης σε κύκλο διαλέξεων από έγκριτους επιστήμονες/ισσες εγνωσμένου κύρους σε μια ποικιλία θεμάτων και γνωστικών πεδίων. Η δια βίου μάθηση επιτρέπει την ανανέωση των γνώσεων με σύγχρονα δεδομένα, ενδυναμώνει τις λειτουργίες του εγκεφάλου, δημιουργεί νέα ενδιαφέροντα, καλλιεργεί την αξία της παιδείας και επιτυγχάνει την καλύτερη σύνδεση μεταξύ των γενεών. Η αυτοδιοικητική στήριξη της ελεύθερης και ανοικτής πρόσβασης στην μόρφωση για τον/ην κάθε δημότη συνιστά ένα εγχείρημα που προασπίζεται την ποιότητα της δημοκρατίας, την κοινωνική συνοχή και την προαγωγή του πολιτισμού. Ο Δήμος Μυτιλήνης αναλαμβάνει την ηθική υποχρέωση να διαφυλάξει και να ενισχύσει την πνευματική παρακαταθήκη των Λεσβιακών Γραμμάτων και Τεχνών αξιοποιώντας παράλληλα ένα πολύτιμο προσόν, την 40χρονη λειτουργία του Πανεπιστημίου Αιγαίου, ένα διεθνές παράδειγμα πολυνησιωτικού ανώτατου εκπαιδευτικού ιδρύματος.

Οι Εκδηλώσεις μας

Κοπή της Βασιλόπιτας της «Λεσβιακής Παροικίας»

Το Σάββατο 24 Ιανουαρίου 2026, το μεσημέρι, με καλό καιρό και πολύ κόσμο, η «Λεσβιακή Παροικία» έκοψε την πίτα της στο κέντρο Καλοκαιρινός, στην Πλάκα. Κι αυτή ήταν η πρώτη δράση του νέου Διοικητικού Συμβουλίου, που συγκροτήθηκε από τις εκλογές του περασμένου Δεκεμβρίου.

Το καλό φαγητό, τα πλούσια δώρα της λαχειοφόρου και την εξαιρετική μουσική από τους Μιράν και Αντάμ Τσαλικιάν, ακολούθησαν οι «εκπλήξεις» της εκδήλωσης, που συγκίνησαν, άρεσαν και έδωσαν την ξεχωριστή νότα. Ήταν η καλλιτεχνική παρουσία τριών εκλεκτών συμπατριωτών μας, του μαέστρου Κυριάκου Τσολάκη στα πλήκτρα, της καθηγήτριας Αντιγόνης Μπρατσόλη με την όμορφη φωνή της και του εξαιρετικού ηθοποιού Χρήστου Χατζηπαναγιώτη που διάβασε το κείμενο με τίτλο «Παραμονή Χριστούγεννα» από το βιβλίο του Φώτη Κόντογλου «Το Αϊβαλί, η Πατρίδα μου». Το Δ.Σ.

της Παροικίας τους ευχαριστεί πολύ.

Πολλές ευχαριστίες απευθύνονται ακόμα σε όλους όσους τίμησαν με την παρουσία τους την εκδήλωση και συνέβαλαν έτσι στη χαρούμενη και εορταστική ατμόσφαιρα που η τήρηση του εθίμου μέσα σε παρέα συμπατριωτών και φίλων, δημιουργεί.

Ευχαριστούμε πολύ και τους δωροθέτες μας για την ευγενική προσφορά τους:

Κυριάκος Τσολάκης, Αντιγόνη Μπρατσόλη, Χρήστος Χατζηπαναγιώτης, Μιράν Τσαλικιάν

ΩΡΟΘΕΤΕΣ

AIGIALIS Hotel & Spa – ΤΗΛ. 22850 73393, Αμοργός

HELLENIC SEAWAYS ΤΗΛ 210891 9829

LAKKI VILLAGE BEACH HOTEL – 22850 73505, Αμοργός

OL'EVE Family Estate & Products - FALCON Ingredients

WELCOME STORES Παπαρίσβας Π.Ε. ΤΗΛ. 22510 28665- Ε. Βενιζέλου 15-ΜΥΤΙΛΗΝΗ

ΑΣΤΑΡΤΗ – Εκδόσεις – Καλλιδρομίου 20, Εξάρχεια

Βεκρή Ειρήνη

Βεμβέτσος Βασίλειος – Κρεοπωλείο Μανταμάδος Λέσβου- ΤΗΛ.2109023374 Ν. Κόσμος

Γαλάνη Μαρία

Ελαιάς Νήσος Λέσβος – Πολιτιστικός Σύλλογος

Έφορος ΒΑΖΑΑΡ του Συνδέσμου Αιγυπτιωτών

Λεσβιακή Παροικία – Πολιτιστικός Σύλλογος

ΝΑΥΤΙΛΟΣ ΠΡΑΚΤΟΡΕΙΟ - Γραφείο Γενικού Τουρισμού ΤΗΛ 22850 73032 Αμοργός

Ράλλη Θίσβη

ΤΟ ΠΟΛΙΟΝ – Πολιτιστικός Σύλλογος Πλωμαρίου

Ψαροπωλείο Ο καπετάν Γιώργης «ο Μυτιληνιός», Γούναρη 87 Γλυφάδα ΤΗΛ 2109600604

Από την Κοπή της Πίτας

Η Γιορτή του Αγίου Θεοδώρου

Η «Λεσβιακή Παροικία» τιμώντας τη μνήμη του πολιούχου Αγίου της Μυτιλήνης Θεοδώρου του Βυζαντίου, την Κυριακή στις 15 Φεβρουαρίου οργάνωσε εκδήλωση μεγάλη, διάρκειας έξι ωρών περίπου, αφού γιόρταζε μαζί και τα εξήντα χρόνια της.

Οι δράσεις ξεκίνησαν νωρίς, με αρτοκλασία στην Εκκλησία των Αγ. Κωνσταντίνου και Ελένης στην Ομόνοια. Στις 11 περίπου, προσφέρθηκε καφές, άρτος και γλυκά κεράσματα στην αίθουσά του Συλλόγου, Ζήνωνος 29-31. Η πρόεδρος κ. Ειρήνη Βεκρή καλωσόρισε τα μέλη και τους φίλους της Παροικίας με μια σύντομη αναφορά στο βίο του τιμώμενου Αγίου. Ύστερα, κάλεσε τους παριστάμενους να συμμετάσχουν στη δημιουργία Πολιτιστικής Λέσχης της Λεσβιακής Πα-

ροικίας, που απαντά στη φράση-πρόκληση του αείμνηστου Προέδρου της Τάκη Χατζηαναγνώστου: «είμαστε η πολιτιστική προέκταση της πνευματικής Λέσβου». Είκοσι μια υπογραφές πήρε αυτή η πρώτη κίνηση κι έτσι άτυπα ξεκίνησε. Η Λέσχη, που έχει στη φαρέτρα της και το περιοδικό «Αιολίδα», θα ασχολείται με τα Γράμματα και τις Τέχνες. Στις δραστηριότητές της θα περιλαμβάνονται ομιλίες, παρουσιάσεις, αναγνώσεις, αναλύσεις βιβλίων και κειμένων, θεατρικά και εικαστικά δρώμενα, καθώς και άλλα θέματα που ενδεχομένως θα προταθούν. Ούτως ή άλλως όλα αυτά τα κάνει η Λεσβιακή Παροικία, τώρα θα γίνονται πιο συχνά, με σκοπό να φέρουν όλο και πιο πολλούς φίλους στις συναντήσεις της.

Ένα πρώτο δείγμα γραφής της «Πο-

Ο Κυριάκος Τσολάκης στο πιάνο, με την Αντιγόνη Μπρατσόλη, την Καίτη Μεσσηνέζη, τη Νατάσα Σαμαρέλλη και τον αντιπρόεδρο Νίκο Δημητριάδη, τη Δήμητρα Κυριαζή και τη Μαίρη Τζώρτζη, διασκέδασαν και έδωσαν κέφι με τη μουσική και τα τραγούδια τους.

λιτιστικής Λέσχης» ήταν η εξαιρετική ομιλία της φιλόλογου κ. Μιμίκας Θεοδωρίδου-Διαμαντίδη για τον Γεώργιο Βιζυηνό, συντοπίτη του τιμώμενου Αγίου μας, με αναφορά στο διήγημά του «Το αμάρτημα της μητρός μου».

Ακολούθησαν οι αγαπημένοι μας Λέσβιοι μουσικοί Κυριάκος Τσολάκης και Αντιγόνη Μπρατσόλη που έδωσαν κέφι. Γέμισαν όμορφα το χώρο με τους ήχους γνωστών τραγουδιών, όπου συμμετείχαν όλοι και πολλοί χόρευαν. Δεν έλειψε βέβαια και το φαγητό, ούζο και κρασί, προσφορά του ΔΣ,

αλλά και πολλών μελών.

Μετά, ήρθε η σειρά της τόμπολας. Έπαιξαν όσοι άντεξαν να μείνουν μέχρι το τέλος της γιορτής. Ο κ. Μάκης Κυριακίδης εξήγησε το πώς παίζεται το παιχνίδι και «έκανε τη μάνα». Ευχαριστήθηκαν και πέρασαν καλά όλοι, κυρίως αυτοί που κέρδισαν τα δώρα, γιατί και τα «παιχνίδια για μεγάλους» ξεκουράζουν, ενδυναμώνουν και εξασκούν το νου.

Όλοι έφυγαν γελαστοί και χαρούμενοι. Η γιορτή του Αγίου μας Θεόδωρου άρεσε.

Εκδρομή της Λεσβιακής Παροικίας στην ορεινή Κορινθία (Στυμφαλία, Λίμνη Δόξα, Μονή Αγ. Γεωργίου Φενεού)

Με ιδιαίτερη επιτυχία και μεγάλη συμμετοχή μελών και φίλων πραγματοποιήθηκε η εκδρομή της Λεσβιακής Παροικίας το Σάββατο 28 Μαρτίου στην ορεινή Κορινθία. Όλοι εμείς είχαμε την ευκαιρία να απολαύσουμε μια άρτια οργανωμένη μονοήμερη ταξιδιωτική εμπειρία, που συνδύαζε το φιλικό κλίμα και την ψυχαγωγία, καθώς και την επαφή με τη φύση και την πολιτισμική κληρονομιά της περιοχής. Αφήνοντας πίσω μας την Αθήνα, μετά από μια σύντομη στάση για τον πρωινό μας καφέ ακολουθήσαμε μια ευχάριστη και ενδιαφέρουσα διαδρομή. Αφού ανηφορίσαμε σε αρκετά μεγάλο υψόμετρο, απολαύσαμε τις εικόνες του υδροβιότοπου της λίμνης Στυμφαλίας, ενώ στη συνέχεια επισκεφθήκαμε το Μουσείο Περιβάλλοντος. Εκεί ενημερωθήκαμε για τη χλωρίδα και την πανίδα του τοπικού οικοσυστήματος και είχαμε πρόσβαση σε εκθέματα της παραδοσιακής τεχνολογίας και σε ένα ξεχωριστό ανοιχτό ενυδρείο που αναπαριστά τη λίμνη σε τομή. Ο επόμενος

προορισμός μας ήταν η λίμνη Δόξα. Το φυσικό κάλλος και το ιδιαίτερο αλπικό σκηνικό με τις χιονισμένες βουνοκορφές γύρω από την υδάτινη λεκάνη αλλά και το γραφικό εκκλησάκι του Αγίου Φανουρίου μας πρόσφεραν ένα μαγευτικό θέαμα. Δεν παραλείψαμε βέβαια να αγοράσουμε και παραδοσιακά προϊόντα που ντόπιοι παραγωγοί πουλούσαν σε μια όχθη της λίμνης. Στη συνέχεια επισκεφτήκαμε τη Μονή του Αγίου Γεωργίου, έναν θρησκευτικό χώρο κατάνυξης αλλά και ιστορικής σημασίας. Έξω από το μοναστήρι παρά το τσουχτερό κρύο απολαύσαμε από ψηλά τη συναρπαστική θέα της λίμνης. Τέλος, στους πρόποδες της ελατόφυτης Ζήρειας στο χωριό Στυμφαλία γευματίσαμε σε μια παραδοσιακή ταβέρνα, όπου γευτήκαμε τοπικά εδέσματα. Επιστρέψαμε στην Αθήνα πλουσιότεροι όχι μόνο με εικόνες και ευχάριστα συναισθήματα αλλά και με ισχυρότερους τους μεταξύ μας δεσμούς μαζί με την προσμονή μιας νέας εξόρμησης της Λεσβιακής Παροικίας.

Στη Στυμφαλία: Επίσκεψη των εκδρομέων στη Μονή του Αγ. Γεωργίου Φενεού και στη λίμνη Δόξα.
Φωτογραφίες της Νατάσσας Σαμρέλλη

«Αγιάσος μια αρχαιοπρεπής κοινωνία – Ιστορίες της Αγιάσου» με τον κ. Γιάννη Παπάνη

Η Πολιτιστική Λέσχη της "Λεσβιακής Παροικίας" έκανε τη δεύτερη εκδήλωσή της την Πέμπτη 12 Μαρτίου 2026, στην αίθουσα του Συλλόγου μας, με θέμα «Αγιάσος μια αρχαιοπρεπής κοινωνία – Ιστορίες της Αγιάσου» με τον εξαιρετο ομιλητή, φιλόλογο και συγγραφέα Γιάννη Παπάνη. Ο κ. Παπάνης μας μίλησε για την αγαπημένη του γενέτειρα, την Αγιάσο, που αναγκάστηκε να αποχωριστεί από μικρός. Όμως τη ντοπιολαλιά της ούτε την ξέχασε, ούτε την παραμέρισε ποτέ από το μυαλό και την καρδιά του. Αντίθετα τη διερευνά

διαρκώς και εκδίδει σχετικά πονήματα, ώστε ο Γιάννης Παπάνης να θεωρείται σήμερα ένας από τους πιο ειδικούς της Αγιασιώτικης διαλέκτου. Πρωταγωνίστρια στις αφηγήσεις του ομιλητή στην εκδήλωσή μας, εκτός από την Αγιασιώτικη διάλεκτο, ήταν και η φιγούρα της γιαγιάς του, που συχνά την ανέφερε με αγάπη. Λόγος με γνώση επιστημονική, μνήμες, χιούμορ και συγκίνηση. Με αναφορές σε ομηρικές εκφράσεις και σε αληθινές ιστορίες. Μάθαμε, κουβεντιάσαμε, γελάσαμε, ήπιαμε και το καφεδάκι μας. Περάσαμε όμορφα.

Μια γιορτή της ποίησης με το βιβλίο του Γρηγόρη Μολυβιάτη

Μια γιορτή της ποίησης, με τιμώνον τον Λέσβιο ποιητή Γρηγόρη Μολυβιάτη, που ετοίμαζε από καιρό για την Πρωταπριλιά, στο χώρο του Μουσείου της Πόλεως των Αθηνών, η «Λεσβιακή Παροικία», έμελλε να πέσει πάνω στο «μάτι του Κυκλώνα», του Ερμίνιο. Έτσι πραγματοποιήθηκε το μεσημεράκι της Κυριακής των Βαΐων στις 5 Απριλίου,

στην αίθουσα του Συλλόγου μας. Στο ξεκίνημα της εκδήλωσης ο ποιητής με την κιθάρα του καθήλωσε τους παριστάμενους, που μέχρι εκείνη την ώρα έπιναν το καφεδάκι τους, απολαμβάνοντας κουβεντούλα με φίλους. Στη συνέχεια η πρόεδρος της Λεσβιακής Παροικίας Ειρήνη Βεκρή, μετά το καλωσόρισμα κάλεσε την επίσης εκ Λέσβου

δημοσιογράφο- θεατρολόγο- συγγραφέα Αθανασία Δαφιώτη να αναλάβει το συντονισμό, καλώντας τους ομιλητές που εναλλάσσονταν με τη μουσική και τις απαγγελίες. Η Αθανασία με χαμόγελο πάντα, παρά την εμφανή της συγκίνηση απήγγειλε αισθαντικά τρία ποιήματα και συνόδεψε γλυκά σε κάποια τραγούδια τον ποιητή.

Το πολύ επαινετικό κείμενο/εισήγηση του ποιητή Δημήτρη Νικορέντζου, που ήταν ένας από τους μέντορες του Γρηγόρη Μολυβιάτη, διάβασε ο φιλόλογος και συγγραφέας Γιάννης Παπάνης. Ακο-

λούθησε η παρουσίαση της ποιητικής συλλογής από την συγγραφέα Ειρήνη Βεκρή, που κατέθεσε το θαυμασμό και τη συγκίνησή της για τα «σύνεργα του ονείρου», εντάσσοντας και ένα μικρό διαδραστικό κείμενο στην ομιλία της, ενώ τελευταίος μίλησε ο τιμώμενος ποιητής και απήγγειλε ένα ποίημά του.

Με τον κόσμο να μην θέλει να φύγει από την όμορφη αυτή ατμόσφαιρα που δημιουργήθηκε με την συνδρομή όλων, κοινού και συντελεστών, ήταν φανερό πως η καλή ποίηση και η μουσική είχαν κάνει για άλλη μια φορά το θαύμα τους!

Αθανασία Δαφιώτη και Γρηγόρης Μολυβιάτης

Παρασκευάς Βεκρής, Ειρήνη Βεκρή και Αθανασία Δαφιώτη

Ειρήνη Βεκρή και Αθανασία Δαφιώτη

Όταν ο Τζεζαϊρλή Χασάν πασάς χτυπά την πόρτα του παπά Ιωάννη Δημητρακέλλη-Οικονόμου

(Απόσπασμα από το βιβλίο της Ειρήνης Βεκρή
«Ο Άνθρωπος που έκανε τις Κυδωνίες ν' ανθίσουν», Εκδόσεις ΑΣΤΑΡΤΗ)

Αυτό το χτεσινό το όνειρο του, ενώ δεν το πολυκατάλαβε, του φάνηκε καλό κι έτσι του είχε φτιάξει σιγά σιγά τη διάθεση. Γιατί ο αφέντης, ο παπά Ιωάννης Δημητρακέλλης - Οικονόμος, ήταν ανήσυχος πολύ, όλον τον τελευταίο καιρό. Είχε μάθει πως στο Μοριά, στη Ρούμελη και μερικά νησιά, οι Ρώσοι με πράκτορες και υποσχέσεις, χρόνια τώρα προσπαθούσαν και είχαν ξεσηκώσει τους Έλληνες. Ήξερε πως από τότε που η ανιψιά του τελευταίου Αυτοκράτορα των Ελλήνων, η Σοφία Παλαιολογίνα, παντρεύτηκε το Ρώσο δούκα Ιβάν και του μεταβίβασε τα δικαιώματά της στο Βυζαντινό θρόνο, οι Ρώσοι είχαν κανακέψει πολύ την ιδέα να κατακτήσουν την Κωνσταντινούπολη. Κι όλα έδειχναν από χρόνια, πως η βοήθεια για τους Έλληνες, θα ερχόταν από κει, από το Βορρά. Ο Μεγάλος Πέτρος όμως, παρ' όλες τις προσπάθειες, δεν ευτύχησε να κάνει και αληθινό τον πολυπόθητο γι' αυτόν τίτλο «Πέτρος Πρώτος Ρωσοογραικών Αυτοκράτωρ», που τύπωσε πάνω σε χαρτάκια μαζί με την εικόνα του, κατά χιλιάδες και είχε μοιράσει παντού, σε Δύση και Ανατολή. Αλλά τώρα στο θρόνο καθόταν η τετραπέρατη Αυτοκράτειρα η Αικατερίνη. Από καιρό έστελνε σε εκκλησίες και μοναστήρια δώρα ακριβά, χρυσοποίκιλτα καντήλια, άγιες εικόνες, σκαλιστά δισκοπότηρα, ολόχρυσα Ευαγγέλια, χρήματα και υποσχέσεις για βοήθεια και ξεσηκωμούς, αφού ομόθρησκό τους έθνος δεν έπρεπε να βασανίζεται από κατώτερους λαούς. Αυτός ήταν ο λόγος. Ο φανερός. Έτσι το Φεβρουά-

ριο έστειλε και μοίρα του Ρωσικού στόλου στην Πελοπόννησο. Είχαν ξεκινήσει την επανάσταση οι αδερφοί Ορλώφ, με υπέρμετρες φιλοδοξίες, απειρία και ιδιαίτερες σχέσεις με την αυτοκράτειρα. Αιματοκυλίστηκε πιο πολύ η Πελοπόννησος, αλλά κι η Ρούμελη, η Ήπειρος και η Μακεδονία. Τα μάθαινε ο παπάς για τις σφαγές, τις φωτιές και τις διώξεις, απ' τους καπεταναίους που φτάναν στ' Αίβαλί. Τον αγώνα για τη Λευτεριά τον πλήρωναν οι Έλληνες, πολύ ακριβά. Κι ενώ η πρόρρηση του Αγαθάγγελου από τον δέκατο τρίτο αιώνα, «περί της λυτρώσεως των Ελλήνων δια του ξανθού γένους», ξαφνικά είχε ξαναδει το φως και φαινόταν προς στιγμήν πως με τις μεγάλες θυσίες, είχε αρχίσει να γίνεται πραγματικότητα, η Λευτεριά δεν ερχόταν. Και μάλιστα τα πράγματα γίνονταν χειρότερα για τους υπόδουλους.

Η Πελοπόννησος ήταν βέβαια μακριά απ' τ' Αίβαλί. Μα κάποια άλλα, καινούργια χαμπάρια φτάσανε με τα ιστιοφόρα που διαβήκαν τα παράλια από τον Τσεσμέ και λέγαν πράματα τρομερά και μπερδεμένα, για μεγάλους στόλους και μεγάλο χαλασμό. Αυτά του είχαν μαυρίσει την ψυχή. Πονούσε για τη Ρωμοσύνη κι εκεί στη Μικρασία δεν λιγόστευε ο πόνος για τα παθήματά της. Έτσι από το Θεό, στον παπά Ιωάννη που υπηρέτης του ήταν άλλωστε, ήρθε να δώσει ελπίδα το χτεσινό του όνειρο. Κι ακόμα, την ώρα που οι τέσσερις ξένοι του χτυπούσαν την πόρτα, του χαρίστηκε η μεγάλη αρετή, η διάκριση, που όποιος την κατέχει γνωρίζει πως, που

και πότε πρέπει να κάνει κάτι. Άστραψε ο νους του. Η ώρα ήταν σημαδιακή. Δε χασομερά και τους φωνάζει μέσα. Κάθονται κι αυτοί στο κιόσκι. Αρχίζει να τους ρωτά πούθε έρχονται και προς τα πού πηγαίνουν. Ο ένας παίρνει το λόγο. Οι άλλοι δε μιλούν, δείχνουν σεβασμό. Ο ένας συστήνεται, Χασάν. Ζητά στέγη και φαγητό για ένα βράδυ, είναι οδοιπόροι του λέει. Ο παπά Ιωάννης, χαμογελά, τους καλωσορίζει και προχωρώντας προς το σπίτι, φωνάζει στην παπαδιά του να ετοιμάσει δυο δωμάτια για τους ξένους και να στρώσει για δείπνο, για τους άντρες μονάχα.

Η παπαδιά, γνήσια Κυδωνιάτισσα από μεγάλο σπίτι, ξακουστής και σεβαστής οικογένειας караβοκυραίων, γεματούλα και στρογγυλοκάπουλη, πράμα που τονίζεται κάμποσο κι από το άσπρο μπαμπακερό της σαλβάρι, σηκώνεται, αναδύεται λες από το βυθό με τις δικές της σκέψεις, έννοιες της οικογένειας και του νοικοκυριού της, πολύ αποφασισμένη. Ψαχουλεύοντας τον κόσμο της, κάνει τρία βήματα στητή, με τον αργό, σταθερό βηματισμό της χήνας της αυτοκρατορικής, χαρακτηριστικό του φύλου της, του τόπου, της γενιάς και της αριστοκρατικής της καταγωγής.

«Στάσου λιγάκι», του λέει του παπά, σιγά να μην ακούγεται από τους ξένους. Μια ανησυχία, αυτή που πριν λίγο της μετάδωσε η Ευανθία, φαίνεται στη φωνή και στο σμίξιμο των φρυδιών της. Δε νοιάζεται η αρχόντισσα για την παραπάνω λάτρα στο νοικοκυριό της, που βέβαια θα ήταν πολλή, αφού οι παρακόμες θα την κάναν ούτως ή άλλως και τις είχε καλά ορμημένες και μαθημένες σε τέτοια. Δεν σκέφτεται ούτε το ξόδεμα γιατί τα αποθέματα του σπιτιού είναι πλούσια. Τα κελάρια γεμάτα, με καινούργιες και παλιές σοδειές και δεν είναι τσιγκούνα, καθόλου μάλιστα. Οικονόμα, νοικοκυρά μονάχα, αυτό είναι, κι όλα τα θέλει

καμωμένα στην εντέλεια, όπως τα βρήκε από τη μάνα της και τη γιαγιά της. Και όπως είναι το καθώς πρέπει. Το αγρόκτημα έχει δουλειές αυτόν τον καιρό. Και πότε θα γίνουν, άμα κλειστούν όλα τα θηλυκά και τα παιδιά μέσα στις κάμαρες αυγουσιάτικα, όσο οι ξένοι θα τριγυρνούν στο σπιτικό τους; Και η ευθύνη; Αυτή κι αν ήταν. Αυτήν δεν ήθελε. Να μπάσεις στο σπιτικό σου, στα καλά καθούμενα, τέσσερις άντρες, άγνωστους, μπορεί και άρρωστους, μπορεί και κακοποιούς, σίγουρα αλλόθρησκους, χωρίς να ξέρεις τα χούγια τους, το πούθε κρατά η σκούφια τους; Και τι θα πει ο κόσμος; Ο παπά Ιωάννης έχει βέβαια το νου του. Έχει και τα παλικάρια του που προσέχουν την οικογένεια νύχτα μέρα. Αλλά πάλι μεγάλη η ευθύνη. Η αρχόντισσα σπάνια αντιμιλά στον άντρα της, γιατί έτσι είναι μαθημένη, αλλά μεγάλη ευθύνη και θα του το πει...

«Πάλι ξένους και άγνωστους κουβαλάς, τι είδους άνθρωποι είναι αυτοί παπά και τι ζητούν; Άστους, να πάνε στο καλό, στην ευχή του Θεού. Μεγάλη ευθύνη παπά μου», ξεστομίζει η παπαδιά.

«Το καρύδι, παπαδιά, τι έγινε το καρύδι;», υπενθυμίζει ο παπάς ψιθυριστά κι αναφέρεται στο έθιμο του Αίβαλιού που όλη τη μέρα του γάμου, η νύφη δε μιλά. Βαστά στο στόμα της ένα καρύδι και το πιπιλά. Κι αυτό συμβολίζει υπακοή στον άνδρα, χωρίς αντιλογία, για μια ζωή.

Εκείνη κουνά το κεφάλι πεισματικά κι εκείνος αγριεύει τώρα.

«Ο Θεός τούς έστειλε σε μάς, παπαδιά. Χάρη μάς έκανε! Βιαστείτε! Θα χάσουμε την ευκαιρία. Ένας και μόνο ξένος, οδοιπόρος στο σπιτικό μας είναι μεγάλο δώρο! Πόσω μάλλον τέσσερις. Γυναίκα μη χασομεράς, κάνε το καλό και ρίξ' το στο γιαλό», είπε ο παπάς με τη βροντερή φωνή του και τον ακούσαν όλοι. Η γυναίκα έσφιξε τα χείλη της τόσο, που σαν να σβήστηκαν, γί-

νηκαν μια λεπτή γραμμή στο πρόσωπό της. Έκανε στροφή και προχώρησε στο σπίτι. Ο Χασάν άκουγε, κατάλαβε τι γινόταν και συγκράτησε για χρόνια τα λόγια του παπά...

Έτσι, κείνο το δειλινό, από συνηθισμένο Αυγουστιάτικο που φαινόταν αρχικά, έκλεισε μέσα του τη μαγική στιγμή, που συμβαίνει μονάχα στα παραμύθια, κάθε χίλια χρόνια κι ακόμα πιο πολύ. Ήταν η στιγμή που απρόσμενα φιλοξενήθηκαν για λίγο στο αγρόκτημα

του παπά Ιωάννη, μαζί με τους ξένους και τη μυρουδιά του ιδρώτα τους από την πορεία και τις κακουχίες τόσων ημερών, λίγος φόβος, μια αναστάτωση στις δουλειές και τις συνήθειες στο αγρόκτημα, ένας μικρός συζυγικός καυγάς, μια προσδοκία που σύντομα έγινε πραγματικότητα και μια τεράστια ευλογία για ολόκληρο το Αϊβαλί. Αλλά αυτό φάνηκε μερικά χρόνια αργότερα και κράτησε για πολύν καιρό. Και θα το εξιστορήσω στην ώρα του.

«Ό,τι μας απέμεινε από τη Μικρασία είναι η Λέσβος»

Το νησί με τους 100.000 κατοίκους πληθυσμό και τα 12 εκατομμύρια ελαιόδενδρα. Με το μοναδικό αρχιτεκτονικό απόθεμα και τον ήπιο τρόπο ζωής και τουριστικής ανάπτυξης, ζει μακριά από το αθηναϊκό κέντρο με όλο τον πλούτο που του κληροδοτεί η θέση του ανάμεσα σε δύο ηπείρους!

Τι άλλο μπορεί να είναι η Μυτιλήνη, παρά ένα σύμπαν από μόνη της.

Με το μοναδικό στη Μεσόγειο Κάστρο της.

Με τις ατέλειωτες φυσικές της ομορφίες, με το μοναδικό στον κόσμο Απολιθωμένο Δάσος του Σιγρίου, με τον

τεράστιο πλούτο των γεύσεων της, και το περίφημο Ούζο.

Μια στεριά αναχώρησης και άφιξης. Από ριψοκίνδυνους εμπόρους αστούς, που έκαναν τα λεφτά τους στην Οδησό, στην Αλεξάνδρεια, στη Μασσαλία και στην Τεργέστη τον 19ο αιώνα μέχρι και βοσκούς, γεωργούς, ψαράδες και κτηνοτρόφους.

Από τους Μικρασιάτες πρόσφυγες του '22 έως τους μετανάστες που φτάνουν ακόμη και σήμερα με βάρκες.

Είναι και μια στεριά επιστροφής για όσους είχαν μετοικήσει στην Αθήνα και επέστρεψαν μετά την οικονομική κρίση.

Αποψη του γραφικού λιμανιού της Μυτιλήνης, με την εκκλησία του Αγίου Θεράποντος στο βάθος!

Χρονογράφημα

Ένας παράξενος ποδοσφαιρικός αγώνας...

Απόσπασμα από το βιβλίο "Η ωραιότερη ιστορία του κόσμου" του Παντελή Καλιότσου, Εκδόσεις Πατάκη

Το 1914, οι ισχυρές χώρες της Ευρώπης ήρθαν αντιμέτωπες στην προσπάθειά τους να εξασφαλίσουν νέες αγορές και περισσότερες πρώτες ύλες για τις βιομηχανίες τους. Οι μεγαλύτερες και ισχυρότερες χώρες της Ευρώπης (Αγγλία, Γαλλία, Ρωσία, Γερμανία, Αυστρία) ενεπλάκησαν στον Α΄ Παγκόσμιο πόλεμο, με αποτέλεσμα εκατομμύρια άνθρωποι να χάσουν την ζωή τους ή να τραυματισθούν σοβαρά. Ο πόλεμος τελείωσε το 1918...

Τα Χριστούγεννα του 1914, διξήχθηκε ο πιο παράξενος ποδοσφαιρικός αγώνας, Σ' αυτόν τον αγώνα αντιμέτωποι βρέθηκαν οι Βρετανοί, οι Γάλλοι και οι Γερμανοί στρατιώτες. Εμφανίστηκε μια μπάλα, κανείς δεν ξέρει από πού, και άρχισε να κυλά, κανείς δεν ξέρει πώς, ανάμεσα στα χαρακώματα. Τότε το πεδίο της μάχης μετατράπηκε σε χώρο παιχνιδιού, οι εχθροί πέταξαν στην άκρη τα όπλα τους και άρχισαν να διεκδικούν την μπάλα, όλοι με όλους και όλοι εναντίον όλων.

Πέρασαν σχεδόν 91 χρόνια από τότε, αλλά τα γεγονότα των εορτών εκείνης της χρονιάς εξακολουθούν να συγκινούν και να μαγεύουν σαν παραμύθι.

Το επεισόδιο ήταν γνωστό περισσότερο ως θρύλος: πάνω από ένα εκατομμύριο στρατιώτες της Γερμανίας, της Αυστρίας, της Γαλλίας και της Μεγάλης Βρετανίας απήφησαν τις εντολές των ανωτέρων τους («έγκλημα» που τιμωρείται με θάνατο σε καιρό πολέμου), βγήκαν από τα χαρακώματα ευχόμενοι ο ένας στον άλλο «Καλά Χριστούγεννα» και έπαιξαν ποδόσφαιρο στην πιο αυθόρμητη ανακωχή της παγκόσμιας Ιστορίας.

Οι περισσότερες μπάλες που χρησιμοποιήθηκαν για τους ποδοσφαιρικούς αγώνες ήταν αυτοσχέδιες, από άχυρο

δεμένο με σπάγκο ή άδεια κονσερβοκούτια! Τα ματς διεξάγονταν με 50 παίκτες και άλλα με 10 και διαρκούσαν περίπου μία ώρα. Έπειτα οι παίκτες, που για μέρες είχαν στερηθεί τον ύπνο, έπεφταν εξαντλημένοι στο παγωμένο έδαφος αναζητώντας λίγη ξεκούραση.

Ήταν μια εκχειρία που ξεκίνησε πρόχειρα, από ένα σημείο, άγνωστο πού. Προτού περάσουν λίγες ώρες όμως, είχε επεκταθεί με ταχύτητα σε ολόκληρο το Δυτικό Μέτωπο.

Ο Κουρτ Τσέμις, ένας Γερμανός δάσκαλος που μιλούσε αγγλικά και γαλλικά, αφηγείται στις επιστολές του πως την παραμονή των Χριστουγέννων όλα τα πυρά ξαφνικά σταμάτησαν. Από το γερμανικό τάγμα ακούστηκε ένα σφύριγμα. Η απάντηση των Βρετανών ήταν άμεση. «Ο στρατιώτης Μέκελ από τον λόχο μου, ο οποίος είχε ζήσει πολλά χρόνια στην Αγγλία, φώναξε στους Βρετανούς μιλώντας τους στα αγγλικά και σύντομα ξεκίνησε μια ζωηρή συζήτηση», έγραψε ο Τσέμις περιγράφοντας την πρώτη συνάντηση δύο αντίπαλων στρατιωτών που βγήκαν από τα χαρακώματα, έσφιξαν τα χέρια στην ουδέτερη ζώνη και αλληλοευχήθηκαν «Χαρούμενα Χριστούγεννα» μιλώντας ο καθένας στην γλώσσα του.

Συμφωνήθηκε ότι την επόμενη ημέρα, ανήμερα της σημαντικότερης γιορτής των Καθολικών χριστιανών, κανείς δεν θα πυροβολούσε. «Βάλαμε ακόμη περισσότερα κεριά αλλά και χριστουγεννιάτικα δένδρα στο χαρακώμα μας», συμπληρώνει ο Τσέμις στο ημερολόγιό του. «Οι Βρετανοί εξέφρασαν τη χαρά τους για την φωταψία με σφυρίγματα και χειροκροτήματα. Πέρασα όλη την νύχτα ζύπνιος, όπως και οι περισσότεροι».

«Αν και κάπως κρύα, η νύχτα εκείνη ήταν υπέροχη», κατέληξε ο Γερμανός δάσκαλος, ο οποίος έχασε την ζωή του στο τέλος του Β' Παγκοσμίου πολέμου, κατά την διάρκεια του οποίου είχε αιχμαλωτιστεί από Ρώσους στρατιώτες.

Η χριστουγεννιάτικη εκκευρία μάς δίνει μια ματιά του κόσμου όπως θα θέλαμε να είναι. Είναι σαν ν' ακούμε ότι οι πιο βαθιές μας επιθυμίες είναι πραγματικά αληθινές. Ο κόσμος θα μπορούσε πράγματι να είναι διαφορετικός.

Η «μικρή ειρήνη στον μεγάλο πόλεμο» έγινε πραγματικότητα επειδή πολλοί από τους Γερμανούς στρατιώτες μιλούσαν άπταιστα αγγλικά, καθώς εργάζονταν στην Βρετανία. Είχαν δουλέψει ως οδηγοί ταξί και κουρείς σε μέρη όπως το Μπράιτον, το Μπλάκπουλ και το Λονδίνο. Όταν ξέσπασε ο πόλεμος, τον Αύγουστο του 1914, υποχρεώθηκαν να επιστρέψουν στην Γερμανία. Μερικοί είχαν αφήσει ακόμη και οικογένειες πίσω στην Αγγλία και αυτό έκανε πολύ πιο εύκολη την πρώτη επαφή.

Ένας από τους τελευταίους επιζώντες του Α' Παγκοσμίου πολέμου ήταν ο Μπέρτι Φέλσταντ, ο οποίος μέχρι τις τελευταίες ημέρες της ζωής του, το φθινόπωρο του 2001, και σε ηλικία 106 ετών, θυμόταν με πολλές λεπτομέρειες την ιστορική ανακωχή:

«Τα όπλα σίγησαν και οι στρατιώτες άρχισαν να βγαίνουν από τα χαρακώματά τους. Αφήσαμε και εμείς τα όπλα μας και συναντήσαμε τον εχθρό. Απ' όσο θυμάμαι, οι Γερμανοί βγήκαν πρώτοι και άρχισαν να έρχονται προς το μέρος μας. Τους αντιγράψαμε αυθόρμητα. Χαιρετηθήκαμε και αρκετοί από εμάς άρχισαν να παίζουν ποδόσφαιρο. Μην φαντάζεστε τίποτα οργανωμένο. Από το πουθενά βρέθηκε μια αυτοσχέδια μπάλα και περίπου 50 άτομα αλλάζαμε πάσες».

Όταν οι στρατιώτες των δύο πλευρών είχαν βγει πια από τα χαρακώμα-

τα, ένας Βρετανός εκμεταλλεύτηκε την κατάσταση και έστησε ένα αυτοσχέδιο κουρείο στην ουδέτερη ζώνη. Ο κουρέας «αδιαφορούσε πλήρως τι εθνικότητας ήταν οι πελάτες του, απλώς χρέωνε δύο τσιγάρα το κάθε κούρεμα», περιγράφει το γεγονός στο ημερολόγιό του ο Γερμανός στρατιώτης Γιόζεφ Σέμπαλντ. «Μπορεί να ήταν πόλεμος, ωστόσο δεν υπήρχε ούτε ένα ίχνος εκθρότητας ανάμεσα στους στρατιώτες, οι οποίοι έπαιζαν ποδόσφαιρο μέχρι τελικής πτώσεως» συμπληρώνει, θυμίζοντας ότι το ποδόσφαιρο ήταν αναπόσπαστο κομμάτι εκείνων των ιστορικών Χριστουγέννων του 1914.

Από τις βελγικές ακτές ως τα ελβετικά σύνορα όλοι γιόρτασαν εκείνα τα Χριστούγεννα. Εκτός από έναν Βρετανό ταγματάρχη, που υποστήριζε ότι «τον Γερμανό πρέπει να τον σκοτώνεις και όχι να κάνεις φιλίες μαζί του» διατάζοντας τους πάντες να επιστρέψουν στις θέσεις τους, αλλά και έναν Αυστριακό δεκανέα, σύμφωνα με τον οποίο «τέτοιες συνεννοήσεις μεταξύ απλών στρατιωτών θα έπρεπε να απαγορεύονται». Ο Βρετανός ταγματάρχης έμεινε για πάντα ανώνυμος. Ο Αυστριακός δεκανέας απέκτησε παγκόσμια... φήμη λίγα χρόνια αργότερα. Τον έλεγαν Αδόλφο Χίτλερ και προφανώς ούτε μπάλα ήξερε ούτε καλά Χριστούγεννα πέρασε...

Η εκκευρία των Χριστουγέννων του 1914 επεκτάθηκε κατά μήκος των 800 χιλιομέτρων του Δυτικού Μετώπου, όπου στρατοπέδευαν περισσότεροι από ένα εκατομμύριο στρατιώτες.

Κρύος ιδρώτας έλουσε τις διοικήσεις κι από τις δυο πλευρές. Εδώ φαινόταν μια καταστροφή: οι στρατιώτες διακήρυσσαν ότι είναι αδελφια και αρνιόντουσαν να πολεμήσουν. Οι στρατηγοί και από τις δυο πλευρές χαρακτήρισαν αυτή την αυθόρμητη ειρήνη ως προδοσία, και όσους συμμετείχαν, υπόλογους στο

στρατοδικείο. Μέχρι τον Μάρτιο του 1915 αυτό το κίνημα της αδελφοποίησης είχε εξαλειφθεί και η μηχανή του θανάτου ήταν ξανά σε πλήρη λειτουργία.

Η χριστουγεννιάτικη εκκευρία ήταν μια σύντομη αλλά τόσο δυνατή έκρηξη αγάπης, ανθρωπιάς και ειρήνης στην καρδιά του Μεγάλου Πολέμου. Εκεί όπου έχασαν την ζωή τους περισσότεροι από 9 εκατομμύρια άνθρωποι, ενώ τραυματίστηκαν 21 εκατομμύρια άλλοι.

Τα πιο όμορφα Χριστούγεννα του Φράνσις: μια μαρτυρία

«Το όνομά μου είναι Φράνσις Τόλιβερ και κατάγομαι από το Λίβερπουλ. Ήταν Χριστούγεννα στα χαρακώματα και η παγωνιά κρεμόταν τόσο πικρά... Τα παγωμένα λιβάδια της Γαλλίας ήταν ακίνητα, δεν τραγουδιόταν κανένα χριστουγεννιάτικο τραγούδι. Οι οικογένειές μας πίσω στην Αγγλία έπιναν στην υγεία μας εκείνη τη μέρα.

Ήμουν ξαπλωμένος με τον φίλο μου πάνω στην κρύα και βραχώδη γη, όταν πέρα από τις γραμμές της μάχης ήρθε ένας παράξενος ήχος. Είπα: “Ε, ακούστε τώρα, παιδιά μου!”

Κάθε στρατιώτης τεντώθηκε ν' ακούσει, ενώ μια νεαρή γερμανική φωνή τραγουδούσε καθαρά.

“Τραγουδάει πολύ ωραία, το ξέρεις;” μου είπε ο φίλος μου. Σύντομα, μια-μια οι γερμανικές φωνές ενώθηκαν σε αρμονία. Τα κανόνια ήταν σιωπηλά, δεν κινούνταν τα σύννεφα αερίων, καθώς τα Χριστούγεννα μάς καθυστέρουσαν από τον πόλεμο.

Μόλις τέλειωσαν, έγινε μια μικρή παύση. “Ο Θεός να σας έχει καλά, κύριοι!”, πετάχτηκαν κάτι παιδιά από το Κεντ. Το επόμενο που τραγούδησαν ήταν το Stille Nacht, “Αυτό είναι το Άγια Νύχτα”, είπα, και με δύο γλώσσες το ίδιο τραγούδι γέμισε τον ουρανό.

“Κάποιος έρχεται προς τα εμάς!” φώναξε ο σκοπός της πρώτης γραμμής.

Όλα τα βλέμματα καρφώθηκαν σε μια μοναχική φιγούρα που βάδιζε με κόπο από την μεριά τους.

Όπως δρασκέλιζε γενναία και άοπλος, έλαμψε μες στην νύχτα η σημαία της εκκευρίας, σαν άστρο των Χριστουγέννων. Σύντομα, ένας-ένας από κάθε πλευρά περπάτησαν στην νεκρή ζώνη. Χωρίς τουφέκι και χωρίς μαχαίρι συναντηθήκαμε εκεί χέρι με χέρι. Μοιραστήκαμε κάποιο κρυμμένο μπράντι και ευχηθήκαμε ο ένας στον άλλο. Και εκεί απάνω ξεκίνησε κι ένα παιχνίδι ποδοσφαίρου, όπου τους σκίσαμε.

Έπειτα ανταλλάξαμε σοκολάτες, τσιγάρα και φωτογραφίες από την πατρίδα. Ο νεαρός Sanders έπαιξε αρμόνικα και αυτοί είχαν ένα βιολί. Τι παράξενη και περίεργη ορχήστρα!

Σύντομα ξημέρωσε και η Γαλλία ήταν πάλι Γαλλία. Με θλιμμένα αντίο ξεκινήσαμε να ξαναπάμε στον πόλεμο. Μα η ερώτηση στοίχειωνε κάθε καρδιά που έζησε αυτή την θαυματουργή νύχτα: “Ποιανού την οικογένεια έχω σημαδεμένη με το όπλο μου;”

Ήταν Χριστούγεννα στα χαρακώματα, όπου η παγωνιά τόσο πικρά κρεμόταν. Τα παγωμένα λιβάδια της Γαλλίας ζεστάθηκαν καθώς τραγουδιόντουσαν τραγούδια της ειρήνης. Τα τείχη του πολέμου που είχαν υψώσει μεταξύ μας είχαν διαλυθεί και είχαν φύγει για πάντα.

Το όνομά μου είναι Φράνσις Τόλιβερ και μένω στο Λίβερπουλ. Κάθε Χριστούγεννα που έρχονται μετά τον Α' Παγκόσμιο πόλεμο, θυμάμαι εκείνη την νύχτα.

Το έμαθα καλά το μάθημά μου: “Αυτοί που διαφεντεύουν τον κόσμο δεν θα 'ναι ανάμεσα στους νεκρούς και τους σακάτες. Αυτοί είναι προστατευμένοι στα γραφεία τους και από εκεί δίνουν εντολές για τον θάνατό μας.

Εμείς όλοι που μας στέλνουνε στον πόλεμο, από όποια μεριά του τουφεκιού και να βρισκόμαστε, είμαστε το ίδιο».

Μεγαλέξανδρος και Μάχη της Ισού: Επιχείρηση αποκατάστασης του πιο πολύτιμου, διάσημου ψηφιδωτού

Επιμέλεια Θεόδωρος Πλατής

Ειδικά συνεργεία του Εθνικού Αρχαιολογικού Μουσείου της Νάπολης στην Ιταλία, ξεκίνησαν μια μεγάλη επιχείρηση αποκατάστασης του τεράστιου και παγκοσμίως διάσημου ψηφιδωτού του Μεγάλου Αλεξάνδρου ή ψηφιδωτού της “Μάχης της Ισού”.

Το ψηφιδωτό θάφτηκε στην Πομπηία, όταν εξεράγη ο Βεζούβιος το 79 μ.Χ. Ανακαλύφθηκε στις 24 Οκτωβρίου του 1831 στην Πομπηία, στο δάπεδο ιδιωτικής έπαυλης γνωστής ως “Έπαυλη του Φαύνου”, στη διάρκεια αρχαιολογικών ανασκαφών.

Κατασκευάστηκε το 150-100 π.Χ. περίπου, και πιθανότατα βασίζεται σε παλαιότερη ζωγραφιά του γνωστού πίνακα του Απελλή του 4ου αιώνα π.Χ.

και σύγχρονο του Μεγάλου Αλεξάνδρου. Ίσως όμως να είναι αντίγραφο νωπογραφίας του Φιλόξενου της Ερέτρειας, την οποία αναφέρει ο Πλίνιος ο πρεσβύτερος.

Ο άγνωστος καλλιτέχνης χρησιμοποίησε περίπου ενάμισι εκατομμύριο έγχρωμες ψηφίδες, οι οποίες είναι τοποθετημένες ανά τόξα. Σύμφωνα με μια εκδοχή, το ψηφιδωτό κατασκευάστηκε στην Ελλάδα και μεταφέρθηκε στην Ρώμη. Στις υποθέσεις τους για την προέλευση των ψηφίδων, οι ειδικοί οδηγήθηκαν σε λατομεία περιοχών, όπως οι Απουανικές Άλπεις της Ιταλίας, η Σικελία. Η Ιβηρική χερσόνησος, η Τυνησία, αλλά και το ακρωτήριο Ταίναρο. Από κάθε περιοχή προήλθαν πετρώ-

Λεζάντα φωτογραφίας αποκατάστασης:
Μέλη των συνεργείων αποκατάστασης μπροστά στο πολύτιμο ψηφιδωτό.

ματα διαφορετικής σύστασης και χρώματος. Από το Ταίναρο εκτιμάται, ότι προήλθαν οι ψηφίδες ένονου κόκκινου χρώματος, από τις Άλπεις του λευκού χρώματος, από την Τυνησία του κίτρινου, από την Πορτογαλία του έντονου ροζ κ.λπ. Οι ποικίλες αποχρώσεις στην επιφάνεια του έργου επιτεύχθηκαν με συνδυασμό διαφορετικών ψηφίδων. Ιδιαίτερη προσοχή δόθηκε στο πρόσωπο του Μεγάλου Αλεξάνδρου, στο οποίο χρησιμοποιήθηκαν αρκετές αποχρώσεις του ροζ.

Το 2003 το ψηφιδωτό αναλύθηκε επιστημονικά και καλλιτεχνικά, Αποκαλύφθηκαν τα μυστικά του ψηφιδωτού του Μεγάλου Αλεξάνδρου μετά από πρωτοποριακή ανάλυση. Γιατί αποτελεί την «ίσως πιο εμβληματική και γνωστή αναπαράσταση του προσώπου του Μακεδόνα βασιλιά στην αρχαία τέχνη», και κατασκευάστηκε ολοκληρωμένο αντίγραφο του, με αποκαταστημένα όλα τα τμήματα που έλειπαν, και αναζωογονημένα χρώματα. Το αντίγραφο εκτίθεται στην Έπαυλη του Φαύνου.

Το μωσαϊκό απαθανατίζει μια σκηνή μάχης μεταξύ των στρατιωτών του Αλεξάνδρου και του Πέρση βασιλιά Δαρείου. Στα αριστερά κυριαρχεί η μορφή του έφιππου Αλεξάνδρου, επάνω στον Βουκεφάλα. Φοράει τον θώρακά του, ο οποίος είναι διακοσμημένος με το γοργόνιο της μέδουσας. Στα δεξιά εικονίζεται ο Δαρείος επάνω σε άρμα, ενώ διατάζει τους στρατιώτες του που τρέπονται σε φυγή. Στο κέντρο βλέπουμε τον αδερφό του Δαρείου, Οξειάρτη, που πέφτει στη μάχη για να σώσει τον βασιλιά.

Για την αποκατάσταση του ψηφιδωτού χρησιμοποιήθηκε τεχνολογία “επαυξημένης πραγματικότητας λένε οι ειδικοί.

Οι αρχαιολόγοι το έφεραν στο φως, στο «domus» (σ.σ σπίτι) μιας πλούσιας

οικογένειας, γνωστό ως «Έπαυλη του Φαύνου» και εκτίθεται στο Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο της Νάπολης.

Το ψηφιδωτό του Αλεξάνδρου θεωρείται «το σημαντικότερο ψηφιδωτό της ρωμαϊκής εποχής», τονίζουν οι συγγραφείς στη μελέτη. Απεικονίζει τον Αλέξανδρο, ο οποίος κυβέρνησε από το 336 έως το 323 π.Χ., και τον μακεδονικό στρατό να θριαμβεύει επί του Πέρση βασιλιά Δαρείου Γ' και των δυνάμεών του.

«Οι ψηφίδες αποτελούνταν από δέκα τύπους χρωμάτων που συνδυάστηκαν αριστοτεχνικά»

Το 2020, το Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο της Νάπολης ξεκίνησε ένα έργο αποκατάστασης που περιελάμβανε τη μη επεμβατική μελέτη του ψηφιδωτού. Η ομάδα χρησιμοποίησε διάφορες τεχνικές, συμπεριλαμβανομένου της ανάλυσης φθορισμού ακτίνων Χ (pXRF), η οποία χρησιμοποιεί ακτίνες Χ για να βοηθήσει στον εντοπισμό στοιχείων μέσα σε ένα αντικείμενο. Οι αναλυτές διαπίστωσαν ότι «οι ψηφίδες αποτελούνταν από δέκα τύπους χρωμάτων που συνδυάστηκαν αριστοτεχνικά για να ενισχύσουν τα καλλιτεχνικά εφέ που χαρακτηρίζουν το ψηφιδωτό του Μεγάλου Αλεξάνδρου», αναφέρουν οι ερευνητές στη μελέτη.

Τα 10 χρώματα περιλάμβαναν αποχρώσεις του λευκού, του καφέ, του κόκκινου, του κίτρινου, του ροζ, του πράσινου, του γκρι, του μπλε, του μαύρου και του υαλώδους, τα οποία είχαν ένα μεγάλο εύρος μικρο-υφών που «συνδυάστηκαν αριστοτεχνικά για να ενισχύσουν τα καλλιτεχνικά αποτελέσματα των έργων τέχνης», γράφουν οι ερευνητές στο έγγραφο.

Βοήθημα: Wikimedia Commons
Δημοσίευμα εφ. “Καθημερινή” Σάββατο 18/1/202

Hayreddin Barbarossa-Barbaros genocide και η Γέρα.

Γράφει ο Μάκης Αξιώτης*

Το βαθύ, μιλιταριστικό και ισλαμοκεντρικό Τουρκικό κράτος του ΑΚΡ, κάτω από την σιδερένια πυγμή του Ερντογάν, έχει ονομάσει με το όνομα Barbaros, την επικεφαλής φρεγάτα του στόλου, που απειλεί τους πάντες και τα πάντα, στην «Γαλάζια Πατρίδα» του Ελληνικού Αιγαίου.

Επίσης με το ίδιο όνομα, ένα άλλο ωκεανογραφικό σκάφος, αλωνίζει κατά καιρούς τα Ελληνικά χωρικά ύδατα, ψάχνοντας για κοιτάσματα πετρελαίου. Είναι σίγουρα γεμάτη με πολιτικό νόημα η επιλογή του ονόματος του Αρχιναύαρχου του Οθωμανικού στόλου, επί Σουλεϊμάν του Μεγαλοπρεπούς (τον 16ο αι.), Hayredin Barbarossa, Hayredin Pasha, Hizir Hayredin Pasha ή Hizir

Hayreddin Barbarossa

Reis, όπως αναγράφεται στα αμέτρητα βιογραφικά του! Βέβαια σαν Ήρωας της γείτονος, έχει ένα μεγάλο άγαλμα μπροστά στο Ναυτικό Μουσείο της Κωνσταντινούπολης, ενώ λίγο έξω από αυτήν, στο Besiktas, βρίσκεται το υπέροχο Μαυσωλείο του τάφου του! Όλα αυτά είναι λογικά για την Τουρκία, αφού αυτός ο άνθρωπος εργάστηκε για το μεγαλείο των ομοθρήσκων του! Όπως και σε μας ο Μέγας Αλέξανδρος, ο Καρσιγάκης, ο Βελουχιώτης.

Όμως το ερώτημα είναι τι γυρεύει από εδώ μεριά, ο Genocide (γενοκτόνος) Barbaros, αρχισφαγέας χιλιάδων χριστιανών, στα νησιά του Αιγαίου και του Ιονίου πελάγους! Και εξηγούμε: Άλλο η παράθεση της Ιστορικής Αλήθειας και άλλο οι τεμνάδες και τα έντυπα, για αυτόν τον Οθωμανό, ήρωα των απέναντι, με σκοπό το οικονομικό όφελος από τους χιλιάδες Τούρκους επισκέπτες, που έρχονται τελευταία στο νησί!

Έγραψα σε μια επιστολή μου, το 2013, (και σε μια άλλη επισήμανση τον Οκτ. του 2015), που υπήρχε και τότε ένα κύμα «αγιοποίησης και προσεταιρισμού» του Genocide Barbaros, από την περιοχή της Γέρας (και όχι μόνο), ότι υπάρχουν Οθωμανοί, όπως ο Χασάν Πασά Τζεζαερλή, που το 1790 έφερε το νερό στην πόλη, χαρίζοντας της, υπέροχες κρήνες (Μοναδικό το φυλλάδιο του αείμνηστου Σαμάρα, προς μετάφραση στα τουρκικά και διανομή)¹, ο «νομάρχης» του Αιγαίου Αμπεντίν Ντίνο, ποιητής και πολύγλωσσος που χάρισε στον Δήμο τις

περιοχές του Δημοτικού Κήπου και το Κιόσκι, ο Χαλημ Μπέης, τα Τζαμιά, οι Επιγραφές, οι κρήνες, ίσως και τώρα ο Κος, που μπορούν να προσφέρουν μια θετική θεώρηση της συνύπαρξης των δυο λαών σ' αυτή τη δύσκολη περιοχή!

Αυτά να μεταφραστούν και να μοιράζονται στους Τούρκους Επισκέπτες!

Ποιος ήταν όμως ο Χαιρεντίν Μπαρμπάροσσα και από πού κρατούσε η σκούφια του; Ένα μεγάλο πλήθος αλληλοσυγκρουόμενων πληροφοριών, δημιουργούν το κατάλληλο κλίμα, ώστε να ευδοκιμήσει δυστυχώς, ο σκοπός ιδιοτελών συμφερόντων.

Αρχικά γνωρίζουμε με σιγουριά τον μεγαλύτερο αδελφό του Oruc Reis, ο οποίος το 1517 καταλαμβάνει από τους Ισπανούς το Αλγέρι, και αυτοανακηρύσσεται Σουλτάνος. Αυτός ήταν κοκκινογέννης και η ψυχή της πειρατικής δράσης! Το 1518, σκοτώνεται ο Oruc και ο Hayreddin (που πήρε αυτό το όνομα σαν «δώρο του Θεού»!) οικειοποιείται το επίθετο Barbarossa του αδελφού του. Τώρα εμφανίζεται στο προσκήνιο της Πειρατείας στην Μεσόγειο και κύρια στο Αιγαίο. Το 1533, σε μια στρατηγική κίνηση ο Σουλτάνος Σουλεϊμάν Α, ο «Μεγαλοπρεπής» (1494-1566), τον προσεταιρίζεται και τον διορίζει Καπουδάν Πασά! Τον διορίζει Σουλτάνο του Αλγερίου. Είναι ο ίδιος Σουλτάνος που εφάρμοσε το Κτηματολόγιο του 1548, και δίνει μόνο 6 Χριστιανικά σπίτια στον Ραλοκίρο!!! Η δράση του στα νησιά του Αιγαίου και του Ιονίου Πελάγους και οι σφαγές στα νησιά και στα παράλια, των χριστιανικών πληθυσμών, βρίσκεται στην τοπική ιστορία των τόπων αυτών, σαν «Μαύρη φοβέρα του Αρχιπελάγους». Τα Κύθηρα ερημώθηκαν με 7000 νεκρούς και τους άλλους δούλους! Κα-

ταστρέφει την Πάργα, την Θήρα, την Κέρκυρα και στην Κρήνη το 1538, καίει χωριά και οδηγεί χιλιάδες στα σκλαβοπάζαρα της Συρίας και Αλγερίας. Σύμφωνα με τα γραφόμενα του καπετάνιου Μουργκίς Εκίν, υπεύθυνου του Ναυτικού Μουσείου, «δεν υπάρχει πηγή για την οικογένεια του». Σίγουρα δεν καταγόταν από τον Παλαιόκηπο των 6 σπιτιών (5 οικογένειες, ο Γιώργης Ανδρόνικος, που υπάρχει ακόμα, ο Μιχάλης Ποδαράς, ο Γιώργος Μιχάλης, ο Νικόλας Μιχάλης, ο Δημήτρης Ισκοτιλάφτης και ένας εργένης- ο Γιάννης Χαμούντι)², όπου τα αγγειοπλαστεία (οι Κυρχανάδες). Αναφέρονται μόνο από τον Τάξη το 1909! Και μάλιστα το 1468 που γεννήθηκε, πιθανόν να μην υπήρχε τίποτα. Η μητέρα του σίγουρα ήταν Χριστιανή, κατά ορισμένους ονόματι Κατερίνα και ο Πατέρας ο Τιμαριούχος Σπαχής τιμάριο Βοηνα από τα Γιαννιτσά, Γιακούμπ Αγάς, συμμετείχε στην κατάληψη της Μυτιλήνης το 1462. Είχε 5 παιδιά που γεννήθηκαν στη Μυτιλήνη. (Στρατής Χαραλάμπους). Ο Χαιρεντίν ήταν ο 4ος από τα 5 αδέρφια (Γιουσούφ, Ισάκ, Ουρούτς και ο μικρός Ιλύας που πέθανε νωρίς) Για τον τελευταίο, τον Ilyas (αν πρόκειται γ' αυτόν) βλέπουμε τον γιό του Μεχμέτ, να είναι επικεφαλής του λόχου πυροβολητών του Κάστρου Μυτιλήνης και να οικειοποιείται μεγάλη ποσά από Τιμάρια, σε διάφορα μέρη του νησιού (Παλαιόκηπο, Τραπεριά, Γέρνα)³. Ο Χαιρεντίν, γεννήθηκε ανάμεσα στα 1468 και 1476 (Κατά τον Στρατή Χαραλάμπους πιθανόν το 1478)! ΟΛΑ ΑΥΤΑ ΣΤΗΝ ΜΥΤΙΛΗΝΗ. Σύμφωνα με πηγές, οι Οθωμανοί Στρατιωτικοί ζήτησαν την άδεια από τον Σουλτάνο να παντρεύονται Χριστιανές της πόλης! Την χορήγησε, υπό

την προϋπόθεση ότι αυτό θα γινόταν με την θέληση τους! Έτσι και ο Γιακούμπ, παντρεύτηκε μια Αρχοντοπούλα της Μυτιλήνης. Αυτό αναφέρθηκε από Κρητικά συνέδριο σε συνέδριο, στη Μυτιλήνη.⁴

Ο γιός του Χαιρεντίν, παντρεύτηκε την κόρη του ναυάρχου Τουρκούτ Ρείς. Η Τουρκία είχε δώσει και σε δυο θωρηκτά της το όνομα του Τουργκούτ και Χαιρεντίν. Τίποτα το επιλήψιμο αν σκεφτεί κανείς τι έκανε γι' αυτήν και τι σημαίνει το όνομα του στα πολεμικά της πλοία στο Αιγαίο, όπου αμφισβητούνται ακόμα και τα μεγάλα μας νησιά! Με αυτά τα ονόματα, μας υπενθυμίζουν την τακτική του Ήρωα τους Μπαρμπαρόσσα! Όπως και εμείς του Κανάρη, του Παπανικολή, του Πιπίνου! Στη Μυτιλήνη, όπως ο κάθε Καπουδάν Πασάς, θεωρείται ότι έχτισε το Οθωμανικό Ιεροδιδασκαλείο-Πτωχοκομείο, τον Μεντρεσσέ στο κάστρο! Όμως και τώρα που ανακαινίζεται, δεν βρέθηκε καμιά επιγραφή που να το πιστοποιεί αυτό, παρά μόνο Οθωμανικές επιτύμβιες στήλες. Ενώ αντίθετα, βρέθηκε μια επιγραφή κρήνης (γλύτωση από το βάρβαρο ξύσιμο των Οθωμανικών επιγραφών, του 1923) με το όνομα του ευεργέτη Χασάν Πασά Τζεζαέρλη (Karudan – i Derya Gazi Pasa, Έτος 1200 (1765-1786).

Ο Μπαρμπαρόσσα πεθαίνει στην Πόλη το 1546, στο παλάτι του, αφού αφήνει τον γιό του Χασάν Πασά επικεφαλής στο Αλγέρι! Τότε διηγείται στον Muradi Sinan Reis τα απομνημονεύματα του, τα οποία βρίσκονται σε 5 τόμους στο Τόπ-καπι και στο Πανεπιστήμιο της Πόλης. Βέβαια εκεί υπάρχει εξευγενισμένη όλη του η δράση! Τα πρώτα χρόνια όμως, είναι μακριά από τις ανιστόρητες εικασίες δασκάλων,

αγγειοπλαστών και «φυσιογνωμικών ομοιοτήτων, ανθρώπων που καν δεν υπήρχαν το 1548 στον Παλαιόκηπο»!

Τελειώνοντας αυτά τα λίγα που διάλεξα από δεκάδες σελίδες, θέλω να τονίσω πάλι την ανάγκη ΜΕΤΑΦΡΑΣΗΣ ΣΤΑ ΤΟΥΡΚΙΚΑ ΤΗΣ ΖΩΗΣ ΟΘΩΜΑΝΩΝ ΠΟΥ ΕΧΟΥΜΕ ΚΑΘΕ ΛΟΓΟ ΝΑ ΠΡΟΒΑΛΛΟΥΜΕ ΣΤΟΥΣ ΕΠΙΣΚΕΠΤΕΣ ΑΠΟ ΤΗΝ ΓΕΙΤΟΝΑ. Ανθρώπους που πρόσφεραν στον τόπο που γεννήθηκαν και έζησαν, αγαπητοί σε όλους και που μπορούν να σφυρηλατήσουν την αμοιβαιότητα των δύο λαών, στις δύο όχθες του Αιγαίου! Άνθρωποι όπως ο Μπαρμπαρόσσα, που δεν έχουν καμιά συμβολή στην επιζητούμενη ειρηνική συνύπαρξη, που χρησιμοποιούνται από το Βαθύ Τουρκικό κράτος, για να θυμίζουν τις Ιστορικές Αντιπαλότητες των δύο Λαών, ΔΕΝ ΕΧΟΥΝ ΘΕΣΗ ΑΠΟ ΕΔΩ! Το αντίθετο θα ήταν μια μορφή Λαϊκίστικου Σκοταδισμού που οδηγεί στο «Σφάξε με Πασά μου να Αγιάσω».

Είναι γνωστόν ότι υπάρχουν «πραγματικοί απόγονοι» της οικογένειας των Μπαρμπαρόσσα στην Τουρκία. Σίγουρα μια εξέταση γενετικού υλικού θα ήταν χρήσιμη για τους «γιαλαντζί» του στενού ημέτερου τόπου.

1. Τον τελευταίο καιρό παρουσίασα με αρκετά άρθρα στην Εφημερίδα Εμπρός την ζωή και το έργο του Χασάν Πασά Τζεζαέρλη 2. Κωσταντίνος Ε Καμπουριδης (ΚΚ). Η Λέσβος τον 16ο αι. Οθωμανικό Κατάστιχο του 1548. Θεσ/νική. 2016 σελ 459-3. ΚΚ, σελ 460 και 717. 4. «Οχυρώσεις της Οθωμανικής Περιόδου στο Αιγαίο- Οθωμανική Οχυρωματική, Μυτιλήνη Οκτ. 2018.

*Ο Μάκης Αξιώτης είναι Διδάκτορας του Πανεπιστημίου Αθηνών και του Πανεπιστημίου Αιγαίου

Η Ιερά Μονή Παναγίας Σουμελά στον Πόντο της Μικράς Ασίας

Επιμέλεια Θεόδωρος Πλαστής

Είναι χριστιανικό μνημείο στη σημερινή Τουρκία. Λειτουργούσε ως Ορθόδοξο μοναστήρι έως τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922. Είναι χτισμένη μέσα σε σπηλιά σε απόκρημνη πλαγιά του όρους Μελά, στην ενδοχώρα της Τραπεζούντας, από όπου έχει πάρει και το όνομά της.

Ιστορία

Η ενότητα αυτή δεν τεκμηριώνεται επαρκώς με παραπομπές.

Σύμφωνα με την παράδοση, το 386 οι Αθηναίοι μοναχοί Βαρνάβας και Σωφρόνιος οδηγήθηκαν στις απρόσιτες βουνοκορφές του Πόντου μετά από αποκάλυψη της Παναγίας, με σκοπό να ιδρύσουν το μοναχικό της κατάλυμα.

Ίδρυση

Οι μοναχοί Βαρνάβας και Σωφρόνιος έκτισαν με τη συμπαράσταση της γειτονικής μονής Βαζελώνα κελί και στη συνέχεια εκκλησία μέσα στη σπηλιά, στην οποία είχε μεταφερθεί θαυματουργικά η εικόνα. Το σοβαρό πρόβλημα της ύδρευσης του μοναστηριού λύθηκε, επίσης σύμφωνα με την παράδοση, κατά θαυματουργό τρόπο.

Κοντά στο σπήλαιο κτίστηκε το 1860 ένας πανοραμικός τετραώροφος ξενώνας 72 δωματίων και άλλοι λειτουργικοί χώροι για τις ανάγκες των προσκυνητών, καθώς και βιβλιοθήκη. Γύρω από τη μονή ανοικοδομήθηκαν μικροί ναοί αφιερωμένοι σε διάφορους αγίους.

Οι ιδρυτές του μοναστηριού συνέχισαν τη δράση τους και έξω από τον προσκυνηματικό χώρο. Σε απόσταση 12 χιλιομέτρων από τη μονή, απέναντι από το χωριό Σκαλίτα, έχτισαν τον ναό του Αγίου Κωνσταντίνου και Ελένης

και σε απόσταση δύο χιλιομέτρων το παρεκκλήσι της Αγίας Βαρβάρας, στο οποίο οι μοναχοί το 1922 έκρυψαν την εικόνα της Μεγαλόχαρης, τον σταυρό του αυτοκράτορα Μανουήλ Γ' του Κομνηνού και το χειρόγραφο Ευαγγέλιο του Οσίου Χριστοφόρου.

Η μονή κατά καιρούς υπέφερε από τις επιδρομές των μη-Ορθόδοξων και των κλεπτών, εξ αιτίας της φήμης και του πλούτου που απέκτησε. Μερικά περιστατικά συνδέονται και με θαυματουργικές επεμβάσεις της Παναγίας για τη σωτηρία του μοναστηριού. Σε κάποια από αυτές τις επιδρομές λεηλατήθηκε από ληστές και, σύμφωνα πάντα με την παράδοση, καταστράφηκε, για να ανασυσταθεί από τον Τραπεζούντιο Όσιο Χριστόφορο το 644. Τη μονή προίκισαν με μεγάλη περιουσία και πολλά προνόμια, κτήματα, αναθήματα και κειμήλια οι αυτοκράτορες του Βυζαντίου και αργότερα κυρίως οι αυτοκράτορες της Τραπεζούντας Ιωάννης Β' Κομνηνός (1285-1293), Αλέξιος Β' Κομνηνός (1293-1330), Βασίλειος Α' Κομνηνός (1332-1340).

Η Παναγία Σουμελά

Μεγάλοι ευεργέτες της μονής ήταν ο Μανουήλ Γ' Κομνηνός (1390-1417), και ο Αλέξιος Γ' (1349-1390). Ο πρώτος προσέφερε στη μονή ανεκτίμητης

αξίας Σταυρό με τίμιο ξύλο, ο οποίος σήμερα μετά από πολλές περιπέτειες, βρίσκεται μαζί με τα άλλα κειμήλια της μονής στην Καστανιά της Βέροιας. Ο Αλέξιος Γ΄ (1349-1390), τον οποίο πιστεύεται ότι έσωσε η Θεοτόκος από μεγάλη τρικυμία και τον βοήθησε να νικήσει τους εχθρούς της, σε ένδειξη ευγνωμοσύνης την οχύρωσε καλά, έχτισε πύργους, νέα κελιά και ανακαίνισε τα παλαιά της κτίσματα. Της χάρισε 48 χωριά και εγκατέστησε 40 μόνιμους φρουρούς για την ασφάλειά της. Γενικά προσέφερε τόσα πολλά ώστε να ανακηρυχθεί από τους μοναχούς ως «νέος Κτήτωρ». Μέχρι το 1650 σωζόταν έξω από την πύλη του ναού η ακόλουθη ιαμβική επιγραφή «Κομνηνός Αλέξιος εν Χριστώ σθένων / πιστός Βασιλεύς, Στερρός, Ένδοξος, Μέγας / Αεισέβαστος, Ευσεβής, Αυτοκράτωρ / Πάσης Ανατολής τε και Ιβηρίας / Κτήτωρ πέφυκε της Μονής ταύτης νέος (1360 μ.Χ.) ΙΝΔ ΙΓ΄».

Πολλά από τα προνόμια που χορήγησαν οι Κομνηνοί στη μονή επικυρώθηκαν και επεκτάθηκαν επί Τουρκοκρατίας με σουλτανικά φερμάνια και πατριαρχικά σιγίλλια.

Η εύνοια την οποία σε πολύ μεγάλο βαθμό έδειξαν οι αυτοκράτορες προς τη μονή δεν είναι απόρροια μόνον θρησκευτικότητας, αλλά και προσωπικής αντίληψης της θείας επέμβασης. Χαρακτηριστική είναι, όπως προαναφέραμε, η "θαυματουργική" διάσωση του Αλεξίου Γ΄, από φοβερό ναυάγιο. Αλλά και οι σουλτάνοι οι οποίοι ευεργέτησαν τη μονή είχαν προσωπικές εμπειρίες των θαυμάτων που επιτελούσε η Παναγία Σουμελά. Αναφέρεται η περίπτωση του σουλτάνου Σελήμ Α΄ που θεραπεύτηκε από σοβαρή ασθένεια με τη βοήθεια του αγιάσματος της μονής.

Πολύτιμα έγγραφα και πολλά αρχαία χειρόγραφα φυλάγονταν στη βιβλιοθήκη του μοναστηριού, μέχρι τον ξεριζωμό. Μέσα στη βιβλιοθήκη της μονής

Παναγία Σουμελά στον Πόντο

βρήκε το 1868 ο ερευνητής Σάββας Ιωαννίδης το πρώτο ελληνικό χειρόγραφο του Διγενή Ακρίτα.

Διαμάχες με το Πατριαρχείο

Το 1863 σύμφωνα με τους Εθνικούς Κανονισμούς καταργήθηκαν με απόφαση του Οικουμενικού Πατριαρχείου Κωνσταντινουπόλεως οι εξαρχίες και τα εξαρχιακά χωριά των μονών του Αγίου Ιωάννη Βαζελώνα, του Αγίου Γεωργίου Περιστερεώτα και της Παναγίας Σουμελά και συγκροτούν από τότε την Αρχιεπισκοπή της Ροδοπόλεως με πρώτο αρχιεπίσκοπο τον Γεννάδιο Μησαιλίδη. Όμως εξαιτίας των ακραίων αντιδράσεων που προέκυψαν από τις μονές και από τα χωριά εναντίον του Οικουμενικού Πατριαρχείου, το Φανάρι αναγκάστηκε να καταργήσει την Αρχιεπισκοπή 4 χρόνια μετά και να επαναφέρει το εξαρχικό εκκλησιαστικό διοικητικό καθεστώς των Μονών.

Νεότερα χρόνια και λειτουργία της Μονής

Τα μοναστήρια του Πόντου υπέφεραν από τη βάρβαρη και ασεβή συμπεριφορά των Νεότουρκων και των Κεμαλικών, οι οποίοι φανάτιζαν τις άγριες και ληστρικές μουσουλμανικές ομάδες. Πολλές φορές έπεσαν θύματα ληστειών και καταστροφών. Κατά τη Μικρασιατική Καταστροφή του 1922 οι Τούρκοι κατέστρεψαν ολοσχερώς το μοναστήρι. Αφού πρώτα λήστεψαν όλα τα πολύτιμα αντικείμενα που υπήρχαν μέσα στη μονή, μετά έβαλαν φωτιά, για να σβήσουν τα ίχνη των εγκλημάτων τους ή για να ικανοποιήσουν το μίσος τους εναντίον των Ελλήνων. Οι μοναχοί πριν την αναγκαστική έξοδο το 1923 έκρυψαν μέσα στο παρεκκλήσι της Αγίας Βαρβάρας την εικόνα της Παναγίας, το ευαγγέλιο του Οσίου Χριστοφόρου και τον σταυρό του αυτοκράτορα της

Τραπεζούντας Μανουήλ Κομνηνού.

Τον Ιούνιο του 2010, το τουρκικό Κράτος έδωσε άδεια στο Οικουμενικό Πατριαρχείο Κωνσταντινουπόλεως για να τελεστεί στη μονή η Θεία Λειτουργία για τη γιορτή της Κοιμήσεως της Θεοτόκου, στις 15 Αυγούστου 2010[7], με την Τουρκία να προσδοκά τόσο στην έξωθεν καλή μαρτυρία για σεβασμό των θρησκευτικών ελευθεριών όσο και σε οικονομικά οφέλη από την αύξηση των τουριστών στην περιοχή τις ημέρες αυτές.[8] Στην απόφαση να ανοίξει η μονή για μία ημέρα, συνέβαλαν επίσης η Ρωσική Ορθόδοξη Εκκλησία και η ρωσική κυβέρνηση.

Αυτή ήταν η πρώτη φορά ύστερα από 88 έτη που το μοναστήρι λειτουργήσε ξανά ως εκκλησία, καθώς τα τελευταία χρόνια έχει μετατραπεί σε μουσείο.

Τον Αύγουστο του 2024, η τουρκική κυβέρνηση αρνήθηκε το αίτημα του Οικουμενικού Πατριαρχείου για την τέλεση της Θείας Λειτουργίας, βάζοντας τέλος στον εορτασμό του Δεκαπενταύγουστου στην Παναγία Σουμελά στην Τραπεζούντα, με την «Κυρά του Πόντου» να μην ανοίγει ξανά σε μία από τις σημαντικότερες γιορτές του Ορθόδοξου Χριστιανισμού. Συνδυάζοντας την ημερομηνία με την επέτειο της Άλωσης της Τραπεζούντας, στις 15 Αυγούστου 1461, οι ακραίοι εθνικιστές επέβαλαν την οριστική μετάθεση της τέλεσης της Θείας Λειτουργίας στη Σουμελά για τις 23 Αυγούστου.

Το σημερινό Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου Παναγία Σουμελά

Η ουδέτερη οπτική γωνία αυτής της ενότητας αμφισβητείται.

Με ενέργειες του πρωθυπουργού της Ελλάδας Ελευθερίου Βενιζέλου, το 1930, όταν στα πλαίσια της προωθούμενης τότε ελληνοτουρκικής φιλίας ο Τούρκος πρωθυπουργός Ισμέτ Ινονού

επισκέφτηκε την Αθήνα, δέχτηκε μια αντιπροσωπεία να πάει στον Πόντο και να παραλάβει τα σύμβολα της ορθοδοξίας και του ελληνισμού.

Το 1930 ζούσαν μόνο δύο καλόγεροι του παλιού μοναστηριού. Ο υπέργηρος Ιερεμίας στον Λαγκαδά της Θεσσαλονίκης, ο οποίος αρνήθηκε να πάει γιατί δεν τον άκουγαν τα πόδια του, ή γιατί δεν ήθελε να ξαναζήσει τις εφιαλτικές σκηνές της τουρκικής βαρβαρότητας και ο Αμβρόσιος Σουμελιώτης, προϊστάμενος στην εκκλησία του Αγίου Θεράποντα της Τούμπας στη Θεσσαλονίκη. Από τον μοναχό Ιερεμία έμαθε ο Αμβρόσιος την κρύπτη των ανεκτίμητων κειμηλίων. Στις 14 Οκτωβρίου έφυγε ο Αμβρόσιος, εφοδιασμένος με ένα συστατικό έγγραφο της τουρκικής

πρεσβείας για την Κωνσταντινούπολη και από εκεί για την Τραπεζούντα, με προορισμό την Παναγία Σουμελά. Λίγες μέρες αργότερα επέστρεψε στην Αθήνα με τα κειμήλια.

Η εικόνα εκτέθηκε για 20 χρόνια στο Βυζαντινό και Χριστιανικό Μουσείο της Αθήνας.

Πρώτος ο Λεωνίδας Ιασωνίδης πρότεινε το 1931 τον επανενθρονισμό της Παναγίας Σουμελά σε κάποια περιοχή της Ελλάδας.

Το 1951 ο Φίλων Κτενίδης συνέβαλε στη θεμελίωση της Νέας Παναγίας Σουμελά στις πλαγιές του Βερμίου στην Καστανιά της Βέροιας.

Σήμερα αποτελεί Νομικό Πρόσωπο Δημοσίου Δικαίου.

Μοναστήρια της Ελλάδας

Μονή της Παναγίας της Χοζοβιώτισσας στην Αμοργό

Γράφει η Ειρήνη Π. Βεκρή

Η Αμοργός, το ανατολικότερο από τα Κυκλαδονήσια, είναι η φυσική διόδος των Κυκλάδων προς τα Δωδεκάνησα, γέφυρα ανάμεσα στα νησιά του ανατολικού Αιγαίου και τις Μικρασιατικές ακτές, σταθμός στο ανοικτό πέλαγος από Βορρά και Νότο. Το νησί έχει σχήμα επίμηκες με εντονότατο ανάγλυφο, όπου πανέμορφες αμμουδερές ακτές εναλλάσσονται με τα βραχώδη υψώματα που καταλήγουν απότομα στη θάλασσα. Στη νότια απόκρημνη κι αλίμενη πλευρά του νησιού βρίσκεται το περίφημο Μοναστήρι της Παναγίας της Χοζοβιώτισσας.

Μέχρι πριν από μερικά χρόνια, πολύ λίγοι, εκτός από τους Αμοργιανούς και τους κατοίκους των γειτονικών νησιών, γνώριζαν την ύπαρξη του Μοναστηριού και ακόμα πιο λίγοι είχαν το κουράγιο να το επισκεφθούν, μπαίνοντας στην περιπέτεια ενός άβολου και πολύωρου ταξιδιού για το νησί της «άγονης γραμμής». Τα τελευταία χρόνια όμως, χιλιάδες Έλληνες και ξένοι, κάποιοι ως προσκυνητές, κάποιοι άλλοι για να θαυμάσουν την αρχιτεκτονική του μορφή, επισκέπτονται το Μοναστήρι της Παναγίας Χοζοβιώτισσας, που εντυπωσιάζει, καθώς «κρέμεται», τριακόσια μέτρα

Το Μοναστήρι της Παναγίας της Χοζοβιώτισσας στην Αμοργό

ψηλά στα αγκαθωτά, απειλητικά βράχια, πάνω από «το απέραντο γαλάζιο στο πέλαγος. Και στέκει εκεί κατάλευκο σαν «δράκου αυγό», από τον καιρό της ίδρυσής του, σχεδόν χίλια χρόνια πριν.

«Χοζοβιώτισσα» είναι η «λαϊκή» ονομασία που έχει απόλυτη σχέση με τον τόπο «καταγωγής» της εικόνας της Παναγίας από το Χόζοβο ή τα Χόζοβα ή Χόζιβα ή Κοζιβά, όπως αναφέρει η προφορική παράδοση. Η τοποθεσία αυτή βρίσκεται στους Άγιους Τόπους κοντά στην Ιερικώ, όπου από τους Παλαιохριστιανικούς χρόνους είχαν ιδρυθεί ορθόδοξα Μοναστήρια. Η τοπική παράδοση, ζωντανή μέχρι σήμερα, ως χρόνο έλευσης, της εικόνας της Παναγίας στην Αμοργό, που έγινε με τρόπο θαυματουργικό, ορίζει την περίοδο των «Εικονομάχων», τον 9ο αιώνα.

Στην αφήγηση της παράδοσης, υπάρχουν τέσσερις παραλλαγές. Το σημαντικό στοιχείο που διέσωσαν και οι τέσσερις είναι η πληροφορία ότι «η Μονή ιδρύθηκε από τον αυτοκράτορα του Βυζαντίου Αλέξιο τον Α' Κομνηνό, το 1088». Ο αυτοκράτορας είχε τότε εκδώσει και χρυσόβουλο, με το οποίο

έδινε δικαιώματα στη Μονή και συνάμα όριζε τις Μονές Πάτμου και Αμοργού ως «αδελφικές», να διορίζεται ηγούμενος της Μονής Πάτμου από τους Μοναχούς της Αμοργού και της Αμοργού από τους Μοναχούς της Πάτμου.

Ίσως η επικρατέστερη παραλλαγή της ιστορίας του ερχομού της εικόνας στο νησί, να είναι αυτή που λέει πως μια γυναίκα στην Ασία έριξε την εικόνα της Παναγίας στην θάλασσα για να μην καταστραφεί από τους «εικονομάχους». Η εικόνα έφτασε στην Αγία Άννα, τη γνωστή παραλία με το ομώνυμο εκκλησάκι πιθανόν και με ενδιάμεσο σταθμό στην Κύπρο.

Οι Αμοργιανοί που βρήκαν την εικόνα, θέλησαν να χτίσουν εκκλησία. Όσο κι αν προσπαθούσαν όμως, δεν τα κατάφερναν. Την ημέρα την έχτιζαν, το βράδυ γκρεμιζόταν. Έτσι, ο πρωτομάστορας ζήτησε από την Παναγία να του υποδείξει Εκείνη τον τόπο όπου ήθελε να χτιστεί το σπίτι Της. Την επόμενη ημέρα, σε έναν απόκρημνο βράχο, πολύ ψηλά ήταν καρφωμένη η σμίλη με το ζεμπίλι και τα εργαλεία του πρωτομάστορα, δείγμα πως εκεί ήθελε να χτιστεί ο Ναός Της.

Το 1974 ο αρχιτέκτονας Μανόλης Κορρές, σχεδίασε την αρχιτεκτονική του Μοναστηριού. Αντιπροσωπευτικό δείγμα της έρευνας του Μαν. Κορρέ αποτελεί το σχέδιο της τομής του εσωτερικού χώρου του κτιρίου της Μονής (Εικ. 4). Το μήκος της Μονής είναι 40 μέτρα και το πλάτος της μόλις 5, ενώ κατέχει και τον τίτλο «Το Μοναστήρι του ενός τοίχου». Στο εσωτερικό της υπάρχουν στενές πέτρινες σκάλες οι οποίες οδηγούν στους 8 ορόφους και συνδέουν τα τμήματα του μοναστηριού, δηλαδή την εκκλησία, τα κελιά, την τραπεζαρία, τα μαγειρεία, τους φούρνους, τις αποθήκες και βέβαια το σκευοφυλάκιο με τα κειμήλιά του: χειρόγραφα,

πολύτιμα σκεύη, εκκλησιαστικά κεντήματα, χρηστικά αντικείμενα. Η εκκλησία της Παναγίας, μαζί με μερικά κελιά μέσα στις σπηλαιώδεις εσοχές των βράχων στο βορειοανατολικό, υψηλότερο σημείο, αποτελούν τον αρχικό κτιριακό πυρήνα, που αργότερα ενσωματώθηκαν στο νεότερο δυτικό τμήμα. Χάρης στη μελέτη του Μ. Κορρέ, βεβαιώνονται ανακαινίσεις και προσθήκες με σκαλιστά μαρμαρένια περίθυρα και μόνιμη πέτρινη σκάλα που αντικατέστησε την ξύλινη, τον 17ο αιώνα.

Η Μονή της Παναγίας της Χοζοβιώτισσας ήταν ανέκαθεν πλούσια, με πολυάριθμα Μετόχια που βρίσκονταν στην Αμοργό και τα γύρω νησιά, Κρήτη, Λέρο, Κάλυμνο, Σάμο, Αστυπάλαια, Ικαρία, Ίο, Πάρο, Νάξο, Ανάφη, Σαντορίνη και τις τριγύρω βραχονησίδες, ιδιοκτησίες της

Μονής. Ο πλούτος της άλλωστε ήταν αυτός που της έδωσε τη δυνατότητα εξαγοράς της θρησκευτικής της ελευθερίας από τους Τούρκους πασάδες κατά τη διάρκεια της Τουρκοκρατίας.

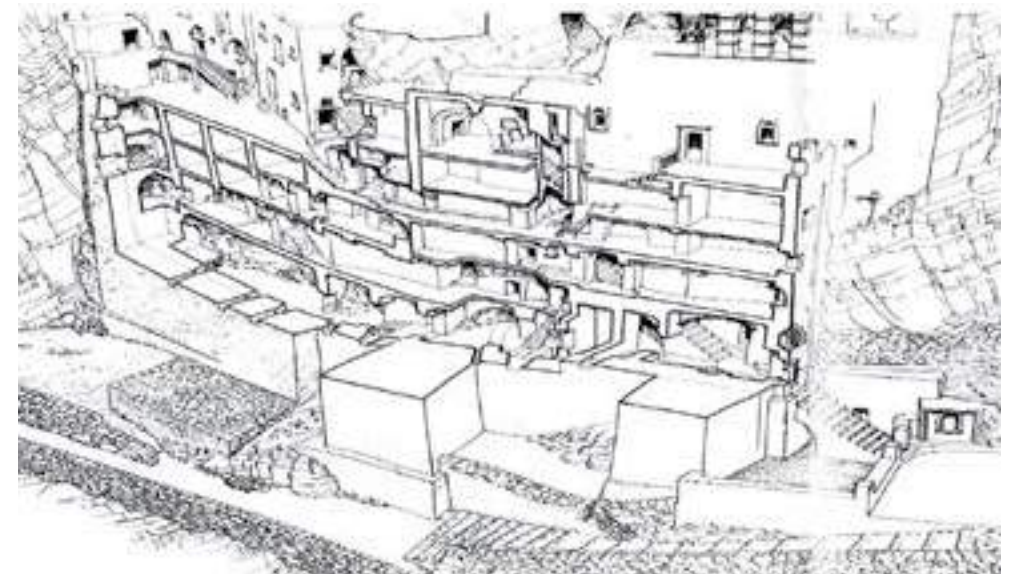
Το Μοναστήρι της Παναγίας της Χοζοβιώτισσας απέχει 2 χλμ από τη Χώρα του νησιού και γιορτάζει στα «Εισόδια», στις 21 Νοεμβρίου. Για να το επισκεφτεί κανείς χρειάζεται να ανεβεί τα πάνω από 300 σκαλιά στο βράχο. Αξίζει όμως τον κόπο! Η Παναγία ανταμείβει πλουσιοπάροχα με την θέα του απέραντου γαλάζιου από τα «υπερκόσμια παραθύρια της» και την εμπειρία του θείου και της κατάνυξης.

Πηγή: Λίλας Μαραγκού:

«Η Μονή της Παναγίας της Χοζοβιώτισσας στην Αμοργό».

Η Παναγία η Χοζοβιώτισσα

Αξονομετρική τομή του εσωτερικού της Μονής, (από το βιβλίο της Λίλας Μαραγκού «Η Μονή της Παναγίας της Χοζοβιώτισσας στην Αμοργό»)

Ελένη Γλύκατση-Αρβελέρ

Η Βυζαντινολόγος-ιστορικός και πρόεδρος του Δ.Σ. του Ευρωπαϊκού Πολιτιστικού Κέντρου των Δελφών, Επίτιμη διδάκτωρ της Στρατιωτικής Σχολής Ευελπίδων η πρύτανης Ελένη Γλύκατση-Αρβελέρ αφηγείται τη ζωή της:

Απόδοση: Γιάννης Πανταζόπουλος (26.6.2020)

Γεννήθηκα στον Βύρωνα τον Αύγουστο του 1926. Οι γονείς μου ήταν πρόσφυγες από τη Μικρά Ασία και συγκεκριμένα από τα Μουδανιά. Είμαι το έκτο παιδί μιας πολύτεκνης οικογένειας. Όμως, αν και τελευταία, ήμουν το «γρουσουζικό», το «κακορίζικο». Όλοι με προσφωνούσαν ως «το μικρό» και απευθύνονταν σ' εμένα σε ουδέτερο γένος. Ο πατέρας μου είχε δύο καϊκια με τα οποία είχε φέρει την οικογένεια

στην Ελλάδα από τη Μικρά Ασία. Την ημέρα που γεννήθηκα τα δύο αυτά καϊκια βούλιαξαν στις Φλέβες της Βουλιαγμένης. Γι' αυτό και με θεωρούσαν κακότυχο παιδί.

Ο πατέρας μου, Νικόλας Γλύκατσης, ήταν έμπορος. Η μητέρα μου, Καλλιρρόη, το γένος Ψαλτίδη, δεν εργαζόταν, ασχολούνταν με τη φροντίδα της οικογένειας. Ο γάμος των γονιών μου ήταν μη ταξικός. Η μητέρα μου προερχόταν από πλούσια οικογένεια της Προύσας, ενώ ο πατέρας μου ήταν ο υπάλληλος, ουσιαστικά, ο επιστάτης των κτημάτων του παππού μου. Ο παππούς μου σκοτώθηκε μπροστά στα μάτια του πατέρα μου. Είχε βγάλει φετβά ως μουχτάρης, κάτι σαν δήμαρχος, ώστε να μην παίρνουν οι Έλληνες στη δούλειψή τους Τούρκους. Όταν μαθεύτηκε, τον σκότωσαν στα κτήματα. Έτσι, έπεισαν τη μητέρα μου να παντρευτεί τον πατέρα μου, γιατί ήταν εκείνος που ήξερε τα κτήματα και την περιουσία του παππού μου. Πράγματι, η μητέρα μου πείστηκε να προχωρήσει σε αυτόν τον γάμο.

Από τους γονείς μου κρατώ ακόμη την άσβεστη επιθυμία τους να σπουδάσουμε. Πίστευαν ότι αν γινόμασταν οι καλύτεροι σε αυτό που θέλαμε, θα ήταν ο τρόπος για να επιτύχουμε στη

ζωή μας. Από τα αδέρφια μου πήρα τη συνήθεια της χαρτοπαιξίας. Τους έβλεπα ώρες ατέλειωτες να παίζουν χαρτιά, πόκερ και πόκα, μέρα-νύχτα. Αυτό με ακολουθεί ως σήμερα. Έγινα δεινή χαρτοπαίκτρια. Μόνο η μπιρίμπα δεν μου αρέσει. Τα παιδικά μου χρόνια ήταν φτωχικά, αλλά ευτυχισμένα. Πολλά στόματα, μικρό σπίτι, λίγα δωμάτια και αρκετές δυσκολίες. Ωστόσο, ήμασταν χαρούμενοι. Τρέχαμε σε χωματόδρομους και αλάνες. Εφευρίσκαμε χειροποίητα παιχνίδια με φίλους στη γειτονιά. Η απλότητα σε όλο της το μεγαλείο.

Δεν είμαι σίγουρη αν οι Έλληνες θα έκαναν αυτό που τόλμησαν να πράξουν μ' εμένα οι Γάλλοι, δηλαδή να γίνω υπεύθυνη όλης τους της παιδείας, του μεγαλύτερου μουσείου στον κόσμο, και η πρώτη γυναίκα πρύτανης του Πανεπιστημίου της Σορβόνης.

Σκεφτείτε ότι πηγαίναμε εκδρομή στη Ραφήνα με κάτι σακαράκες που είχε ο θείος μου. Τότε, η Ραφήνα ήταν ένας τόπος άγριος και απρόσιτος. Δεν θα ξεχάσω ότι μια μέρα έβγαλα τα καινούργια κόκκινα πέδιλα που μου είχαν αγοράσει για να μπω να κολυπήσω. Τα χαλίκια, όμως, στην παραλία είχαν το ίδιο χρώμα, με αποτέλεσμα τα πέδιλα να σκεπαστούν ή να καθούν. Δεν τα βρήκα ποτέ. Επίσης, πολλές φορές πηγαίναμε οικογενειακώς με αντίσκηνο στη Βουλιαγμένη ή στη Γλυφάδα. Ανέμελα καλοκαίρια. Φανταστείτε, η Βουλιαγμένη την περίοδο εκείνη ήταν τόπος κυνηγιού. Έτσι, μάζευα φυσίγγια από τις караμπίνες των κυνηγών και τα έκανα ανθοδοχείο. Παίρναμε μαζί μας και τη γυναίκα που μας μεγάλωσε, τη Φωτεινή. Εκείνη την εποχή ήταν στη μόδα το γιογιό. Όλοι είχαν ένα, κι αυτή η γυναίκα –την είχα σαν μάνα μου– με δυο κουμπιά κι ένα σπίρτο μού έφτιαξε ένα χειροποίητο γιογιό. Όμορφες και αξέχαστες εποχές.

Τελείωσα το Δ' Γυμνάσιο Θηλέων.

Όταν ήμουν μικρή, ήθελα να γίνω πολιτικός μηχανικός, για την ακρίβεια γεφυροποιός, και να μπω στο Πολυτεχνείο. Όμως, επειδή εκείνα τα χρόνια δεν μπορούσα να πάω σε φροντιστήριο λόγω χρημάτων, επέλεξα τη σχολή που δεν χρειαζόταν ιδιαίτερα μαθήματα. Έτσι, πέρασα στο Ιστορικό-Αρχαιολογικό της Φιλοσοφικής Σχολής Αθηνών. Έκτοτε, συνέχισα τις σπουδές μου στη Γαλλία. Αναγορεύτηκα διδάκτωρ της Ιστορίας, εκλέχθηκα καθηγήτρια της Βυζαντινής Ιστορίας στο Πανεπιστήμιο της Σορβόνης, έγινα πρύτανης του Πανεπιστημίου της Σορβόνης, πρύτανης της Ακαδημίας και καγκελάριος των Πανεπιστημίων των Παρισίων, πρόεδρος του Ιδρύματος Georges Pompidou, του Αμερικανικού Μουσείου Τέχνης, όπως και του Πανεπιστημίου της Ευρώπης.

Το Βυζάντιο είναι η πρώτη ευρωπαϊκή αυτοκρατορία, με πολιτιστικό μεγαλείο και μια ασυνήθιστη για παγκόσμια δύναμη μακροβιότητα. Χριστιανοσύνη, ρωμιοσύνη και ελληνοσύνη, όλα είναι Βυζάντιο. Πρόκειται για τον αδιάσπαστο κρίκο ανάμεσα στον αρχαίο ελληνισμό και τον σύγχρονο. Η ιστορία του εξηγεί την ειδοποίη ψυχοσύνθεση των Νεοελλήνων και, παράλληλα, καθορίζει τη σχέση τους με την Ευρώπη και τα Βαλκάνια. Το Βυζάντιο, αν και παρεξηγημένο, κληροδότησε γλωσσικά στην Ευρώπη όρους που σχετίζονται σχεδόν όλοι με τις ιδεολογίες, με τη θρησκεία και την εκκλησιαστική πρακτική.

Μεγάλωσα με την ιδέα της Κωνσταντινούπολης. Ένα από τα πρώτα πράγματα που θυμάμαι από τα παιδικά μου χρόνια είναι από τη μητέρα μου. Όταν πηγαίναμε για την Κωνσταντζα, το πλοίο σταμάτησε στην Πόλη. Η μάνα μου, βλέποντας την Αγια-Σοφιά, δάκρυσε και άρχισε να κλαίει. Σήμερα, όσον αφορά την επιθυμία του Ερντογάν να την κάνει τζαμί, να θυμίσουμε ότι η Αγια-Σοφιά είναι ένα παγκόσμιο μνη-

Ελένη Γλύκατση-Αρβελέρ

μείο πολιτιστικής κληρονομιάς. Επομένως, το θέμα δεν είναι ελληνικό, αλλά οικουμενικό. Επίσης, αναμένω με ενδιαφέρον την αντίδραση του Πούτιν, αφού η Ρωσία είναι η μόνη εκτός ισλαμικής κατοχής ορθόδοξη δύναμη. Η Μόσχα αυτοαποκαλείται τον 16ο αιώνα «Τρίτη Ρώμη», με τον γνωστό θρύλο που μιλά για την ανάσταση του Μαρμαρωμένου Βασιλιά, του τελευταίου Κωνσταντίνου, κι έναν τεράστιο σταυρό που περιμένει να αναρτηθεί κάποτε στον τρούλο της Αγια-Σοφιάς. Λέγεται ότι βρισκόταν ως το 1917 στην Οδησό, περιμένοντας τα πλοία που θα τον πήγαινε στην απελευθερωμένη Κωνσταντινούπολη.

Ας μην ξεκινήσουμε πάλι τις δοξολογίες ότι είμαστε οι καλύτεροι της παρέας, ο περιούσιος λαός. Κάθε Έλληνας έχει τη δική του άποψη. Μην αναλωνόμαστε σε αυτά. Άλλωστε, μπορεί να είμαι μέλος της «Ελλάδας 2021», αλλά δεν έχω σκοπό να ανακατευτώ πολύ. Προφανώς, ο καθένας γράφει την Ιστορία που του αρέσει. Και κανένας λαός δεν αντέχει τόση μεγαλειώδη Ιστορία όπως αυτή που διαθέτει η χώρα μας. Φέτος γιορτάζουμε τις Θερμοπύλες και τη Σαλαμίνα. Του χρόνου είναι η επέτειος των 200 ετών από την Επανάσταση. Ελπίζω το 2022 να τιμήσουμε και τα 100 χρόνια από το 1922 και τη Μικρασιατική Καταστροφή.

Οι μύθοι, όπως έλεγαν οι αρχαίοι, είναι ένα ψέμα που λέει την αλήθεια. Η επιστήμη δεν ασχολείται με τους μύθους, όπως και το αντίθετο. Ωστόσο, κανένας μύθος δεν πρέπει να καταρριφθεί, όσο κι αν αυτοί μεγαλοποιούν πολλές φορές την πραγματικότητα. Δυστυχώς, η Ελλάδα δεν γνώρισε διαφωτισμό. Και η Μικρά Ασία είναι η πιο ελληνική περιοχή. Γιατί στη σημερινή επικράτεια εισχώρησαν Αρβανίτες, Σλάβοι κ.λπ.

Όταν ο πατριάρχης Γρηγόριος Ε' απαχονίστηκε από τους Οθωμανούς, ο Κοραΐς έγραψε «δεν ήξερα ότι ο

σουλτάνος τάσσεται και εναντίον των φίλων του». Τετρακόσια και παραπάνω χρόνια σκλαβιάς επηρέασαν καταλυτικά. Πρώτον, στον τομέα της γαστρονομίας. Επίσης, μας κληροδότησαν την περιφρόνηση προς τους Τούρκους. Η απόλυτη ετερότητα για τους Έλληνες είναι οι ανατολικοί μας γείτονες. Αν ρωτήσετε ποιος είναι ο εχθρός μας, όλοι θα απαντήσουν «οι Τούρκοι». Στη Γαλλία λέμε ότι το να είσαι φίλος των Τούρκων δεν σημαίνει ότι είσαι εχθρός των Ελλήνων. Τέλος, μας άφησαν ένα είδος ραγιαδισμού. Και, αναμφίβολα, τη νοσταλγία των χαμένων πατρίδων. Τα τοπωνύμια εν Ελλάδι είναι η απόδειξη της ελληνοσύνης που χάθηκε. Και το τραύμα των αλησμόνητων πατρίδων είναι το πιο σημαντικό που έχουμε να θυμόμαστε από τους Τούρκους.

Είμαστε ο μόνος βαλκάνιος λαός που δεν απελευθέρωσε το λίκνο και την κοιτίδα του γένους. Σώθηκαν όλα, όπως η ορθοδοξία, η γλώσσα, χάρη στην Πόλη. Και όμως, δεν την απελευθερώσαμε. Έπειτα, το 1833 κάναμε πρωτεύουσα την Αθήνα και ξαφνικά γίναμε απόγονοι του Περικλή, αγκιστρωθήκαμε στο μεγαλείο της αρχαιότητας, ξεπερνώντας περισσότερα από 1.000 ενδιάμεσα χρόνια ιστορίας. Κανένας Ρωμιός δεν γνωρίζει την ιστορία του Βυζαντίου. Μιλάμε για τουρκοκρατία, για φραγγοκρατία, για ενετοκρατία, αλλά δεν μιλάμε για τη ρωμαιοκρατία. Και ξεχνάμε ότι η αρχαιότητα δεν είναι ελληνική, αλλά ελληνορωμαϊκή. Σβήσαμε τη ρωμισσύνη και γίναμε Έλληνες.

Όπως συνηθίζω να λέω, η αρχαιότητα «αττικίζει», ο Μεσαίωνας «βυζαντινίζει», η σύγχρονη Ιστορία «πελοποννίζει» και η τωρινή Ιστορία «ευρωπαϊζει». Η ορθοδοξία και η ελληνοφωνία είναι τα δύο χαρακτηριστικά του ελληνικού πολιτισμού. Όταν ξέρεις ελληνικά, ξέρεις την ιστορία του τόπου. Πουθενά αλλού στον κόσμο δεν συνυπάρχουν η φιλοσοφική σκέψη και η τραγωδία.

Και η ορθοδοξία δεν είναι αυτή που αντιλαμβάνεται ο Αμβρόσιος ή ακόμη και ο Ιερώνυμος, αλλά διαμορφώνεται από την έννοια της χριστιανοσύνης. Η ισοτιμία είναι το δίδαγμα της ορθοδοξίας. Να ξεχνάς τις διαφορές μέσα στην εκκλησία. Όλοι είναι ίσοι. Θυμάμαι, μια φορά σε κάποια εκδήλωση του Μεγάλου Μουσικής μου λένε «κάντε στην άκρη να περάσει ο μακαριότατος Χριστόδουλος». Γυρίζω τότε και του απαντώ: «Κι αν είσαι και παπάς, με την αράδα σου θα πας». Γέλασε πολύ.

Το σχολείο είναι θέμα, πρωτίστως, των παιδιών και ύστερα των εκπαιδευτικών και των γονιών. Όλες οι μεταρρυθμίσεις που προηγήθηκαν αφορούσαν τους εκπαιδευτικούς και τα προγράμματα διδασκαλίας. Καμία δεν επικεντρώθηκε στους μαθητές. Και γι' αυτό θεωρώ ότι δεν είδαμε μεταρρυθμίσεις παρά μόνο διαρθρωτικές αλλαγές, ανάλογα με το κόμμα, τα συνδικάτα. Ποτέ, όμως, για την ουσία. Γι' αυτό έχουμε φτάσει στο σημείο να έχουμε δασκάλους αγράμματους. Εξού και δεν εκπλήσσομαι με τα ανορθόγραφα πανό. Διαδηλώνουν και αντιδρούν προκειμένου να μην προχωρήσει η αξιολόγηση. Στη δική μου εποχή οι τάξεις αριθμούσαν 100 μαθητές και όταν έρχονταν για έλεγχο οι επιθεωρητές οι δάσκαλοι έτρεμαν μην τυχόν και απαντήσουμε κάτι λάθος. Σήμερα η μόνη μεταρρύθμιση που πρέπει να γίνει είναι να μη γίνονται μεταρρυθμίσεις. Να απαγορευτούν. Να αφήσουν μια ολόκληρη γενιά να εξελιχθεί χωρίς παρεμβάσεις. Είναι αστείο το ότι οι ίδιοι που ψήφισαν τον νόμο Διαμαντοπούλου ήταν εκείνοι που τον ξήλωσαν. Άραγε, τι να περιμένουμε;

Όταν ακούω να με ρωτούν την άποψή μου για τους νέους, απαντώ ότι αυτή η ερώτηση είναι φασιστική. Λες κι όλοι οι νέοι είναι το ίδιο. Παρά ταύτα, καμία γενιά δεν είναι χαμένη. Κι αυτό που μπορώ να τους πω είναι να κάνουν στη

ζωή τους αυτό που θέλουν. Μόνο έτσι θα ικανοποιηθούν και θα γεμίσουν την ψυχή τους.

Να μάθουμε στα παιδιά μας την ανθρωπιά, το μόνο δημιουργήμα που δεν σκοτώνει.

Να μάθουμε στα παιδιά μας την ανθρωπιά, το μόνο δημιουργήμα που δεν σκοτώνει.

Μετά την πανδημία τίποτα δεν θα είναι το ίδιο με πριν. Η ψηφιακή κοινωνία είναι πραγματικότητα. Και το γεγονός ότι στην Ελλάδα πρωταγωνίστησε ένας επιστήμονας, και συγκεκριμένα ο Σωτήρης Τσιόδρας, στην αντιμετώπιση της υγειονομικής κρίσης για μένα, που κατοικώ στη Γαλλία, ήταν κάτι φυσιολογικό και ορθό. Όταν ως πολίτης έχεις απέναντί σου μια προσωπικότητα με το ύφος και το ήθος του κ. Τσιόδρα, ο οποίος κλαίει όταν αναφέρεται στις ευπαθείς ομάδες, στις οποίες συγκαταλέγομαι κι εγώ, αυτό είναι το σύνθημα.

Η σημαντικότερη από τις προσωπικότητες που γνώρισα ήταν η Ίντιρα Γκάντι. Απίστευτη προσωπικότητα, δυναμική, με διορατικότητα. Μια καταπληκτική γυναίκα. Όσον αφορά τη θέση της γυναίκας σήμερα στην Ελλάδα, αυτό που θα πω είναι ότι δεν είμαι σίγουρη αν οι Έλληνες θα έκαναν αυτό που τόλμησαν να πράξουν μ' εμένα οι Γάλλοι, δηλαδή να γίνω υπεύθυνη όλης τους της παιδείας και του μεγαλύτερου μουσείου στον κόσμο, όπως και η πρώτη γυναίκα πρύτανης στην ιστορία του Πανεπιστημίου της Σορβόνης. Πραγματικά, αμφιβάλλω.

Δεν θα ήμουν τίποτα στη ζωή μου αν δεν είχα παντρευτεί τον Ζακ Αρβελέρ. Γόνος μεγαλοαστικής οικογένειας του Παρισιού και φίλος με διάσημες προσωπικότητες, όπως ο Σαρτρ, η Μποβουάρ, ο Αραγκόν και ο Πικάσο. Τον έχασα το 2010. Ήμασταν μαζί για πάνω από 50 χρόνια. Μεταξύ μας υπήρχε συνεννόηση, αμοιβαίες υποχωρήσεις και διάλογος. Την ημέρα που πέθανε δεν

έκλαψα. Δεν δάκρυσα. Την επόμενη μέρα, όμως, συνειδητοποίησα ότι είχαν ξεκινήσει τα κινητικά προβλήματα. Ένωσα ότι δεν μπορούσα να περπατήσω. Δεν ήταν τυχαίο. Η απώλεια ξεπερνιέται με έναν τρόπο: όταν εξακολουθείς να πορεύεσαι με ζωντανία και όρεξη. Μαζί του απέκτησα μια κόρη, τη Μαρί-Ελέν, από την οποία έχω μια εγγονή. Είναι οι άνθρωποι που αγαπώ περισσότερο στη ζωή μου.

Έζησα μια ευτυχισμένη και χορτασμένη ζωή. Δεν γνώρισα μόνο νίκες αλλά και ήττες. Για παράδειγμα, κόπηκα τρεις φορές στις εξετάσεις για το δίπλωμα οδήγησης. Το πήρα με την τέταρτη. Στη Γαλλία δεν μπορείς να οδηγήσεις κρατικό αυτοκίνητο παρά μόνο να έχεις οδηγό. Κάποια στιγμή μού αγόρασε ο άντρας μου ένα μικρό αυτοκίνητο. Πηγαίνοντας για τένις, οδηγούσα πίσω από τον σύζυγό μου. Ξαφνικά πατάω γκάζι και πέφτω πάνω του. Θυμάμαι τότε να μου λέει: «Δύο χαλασμένα αυτοκίνητα της ίδιας οικογένειας, αναρωτιέμαι ποιος ασφαλιστής θα πιστέψει ότι δεν το κάναμε επίτηδες». Τελικά, το χάρισα το αυτοκίνητο στο παιδί του Ζακ, από τον πρώτο του γάμο, τον Ντομινίκ, ένα πολύ καλό παιδί και σπουδαίος φωτογράφος του «Paris Match». Μετά από κάποιο χρονικό διάστημα ένας αστυνομικός ήρθε να με ρωτήσει αν μου έχουν κλέψει το αυτοκίνητο, γιατί ήταν παρκαρισμένο έξω από την Όπερα έξι μέρες. Ρώτησα τον Ντομινίκ πού το είχε παρκάρει. Εκείνος δεν θυμόταν κι έτσι το έδωσα για απόσυρση. Έκτοτε, δεν οδήγησα ποτέ ξανά.

Ο μεγαλύτερός μου φόβος είναι μήπως δεν πεθάνω όρθια. Πάντοτε επιδίωκα να είμαι ανεξάρτητη και να ικανοποιώ μόνη μου τις ανάγκες μου. Δεν μου άρεσε να εξαρτώμαι από τους άλλους. Δεν ήθελα να τους γίνομαι βάρος. Ο θάνατος δεν με τρομάζει. Όπως είπε κάποτε ο Επίκουρος: «Ο θάνατος δεν

θα πρέπει να μας απασχολεί, επειδή όταν εμείς υπάρχουμε, ο θάνατος δεν είναι παρών, και όταν ο θάνατος είναι παρών, εμείς δεν υπάρχουμε». Ο Γκαμπριέλ Γκαρσία Μάρκες, όταν τον ρώτησαν περί θρησκείας, απάντησε: «Δεν πιστεύω στον Θεό, αλλά τον φοβάμαι». Εγώ πιστεύω σε έναν κουφό Χριστό και σε μια Παναγία αφηρημένη.

Η ευτυχία είναι στιγμές. Όλα αυτά που δεν λησμονούμε ποτέ στη ζωή μας. Άλλο αγάπη, άλλο έρωτας. Πλέον, θεωρώ ασύγκριτη τη μητρική αγάπη, τη σχέση μητέρας-παιδιού. Αλλά τον έρωτα τον φοβάμαι. Σε κάποια φάση της ζωής μου, έφτασα στο σημείο να χάσω τον εαυτό μου. Να μην μπορώ να τον ορίσω. Για χάρη ενός έρωτα. Έκτοτε, είπα μέσα μου ότι αν μου συμβεί ξανά, θα πάρω ένα περίστροφο και θα αυτοκτονήσω.

Πάντοτε με κοιτούσαν οι καλύτεροι και επιθυμούσα να τους μοιάσω. Όπου υπάρχει το «θέλω», υπάρχει και το «μπορώ». Όλα εξαρτώνται από μας. Και όσα πέτυχα στη δική μου διαδρομή, όλα αυτά που ονειρεύτηκα, τα κατάφερα γιατί δεν ήξερα ότι ήταν αδύνατα. Να έχεις το «γνώθι σαυτόν». Το ζητούμενο είναι να ξέρεις ότι δεν είσαι Θεός.

Πηγή: Το άρθρο δημοσιεύθηκε στην έντυπη LiFO.

Η Ελένη Γλύκατζη Αρβελέρ, έφυγε από τη ζωή τη Δευτέρα 16 Φεβρουαρίου 2026 σε ηλικία 99 ετών.

Η απώλειά της αφήνει ένα κενό στον χώρο των ανθρωπιστικών επιστημών, αλλά η παρακαταθήκη της παραμένει ζωντανή μέσα από τα έργα, τις διδασκαλίες και τις γενιές φοιτητών και ιστορικών που επηρεάστηκαν από το έργο της.

Ένας φίλος της Λεσβιακής Παροικίας Θεόδωρος Κούσκος

Γράφει η Ειρήνη Βεκρή

Με βλέμμα πάντα θετικό για το αύριο, ακόμα και στα πιο δύσκολα, λάτρης του Βορειοανατολικού Αιγαίου και φανατικός οπαδός του «Εμείς» ο κ. Θεόδωρος Κούσκος είναι ο άνθρωπος που όταν η «Λεσβιακή Παροικία» τον πλησίασε για να τον κάνει «φίλο» της, εκείνος με ενδιαφέρον άκουσε την ιστορία της δημιουργίας, των εποχών «δόξας», αλλά και της επιβίωσης του εξητάχρονου ιστορικού μας Συλλόγου. Έτσι γνωρίσαμε τον άνθρωπο. Γιατί για τον επιχειρηματία δεν είχαμε ανάγκη γνωριμίας. Ξέραμε για τα έξι υπερπολυτελή ξενοδοχεία/καταλύματα ιδιοκτησίας του σε Μυτιλήνη, Αγιάσο, Μύκονο, Σαντορίνη, Σάμο και Αθήνα, καθώς και για τον «Ιπποκράτη», τα Ιαματικά Λουτρά του Πολιχνίτου κι ακόμα κάτι

άλλο πολύ ουσιαστικό, για έναν αριθμό εκατόν πενήντα εργαζόμενων στις επιχειρήσεις του. Είχαμε δηλαδή αποδείξεις ότι η δημιουργία και το όραμα σε όλα τα πεδία των δραστηριοτήτων του, έχουν φέρει λαμπρά αποτελέσματα όχι μόνον στο προσωπικό, αλλά και στο συλλογικό επίπεδο, αναδεικνύοντας με στόχο και πάθος τη μοναδικότητα της Λέσβου μας.

Πρόσφατα η επικοινωνία μας με τον Θεόδωρο, το γιο του μαστρογιώργη του μαραγκού Γεωργίου Κούσκου, που στα δώδεκά του άφησε το χωριό του τη Βρίσσα για τη μεγάλη πολιτεία, μας έδειξε έναν άνθρωπο προσηγή, ευγενικό και αυθόρμητο, που με χαρά προσθέσαμε στα μέλη της «Λεσβιακής Παροικίας».

Ο Θεόδωρος Κούσκος, με την κόρη του Δήμητρα και τη σύζυγό του Μάνια

Αλεξάνδρα Γκράβας

Η διεθνούς φήμης Ελληνίδα ερμηνεύτρια ΑΛΕΞΑΝΔΡΑ ΓΚΡΑΒΑΣ, που γεννήθηκε στη Γερμανία, έχει εμφανισθεί σε Γερμανία, Μεγάλη Βρετανία, Βέλγιο, Αυστρία, Ισπανία, Σουηδία, Ολλανδία, Ελλάδα, Κύπρο, Τουρκία, Μαλαισία, Η.Π.Α., Ουγγαρία, Ιαπωνία, Βραζιλία, Χιλή, Μεξικό, Περού, Κίνα, Λίβανο, Κουβέιτ και Ηνωμένα Αραβικά Εμιράτα σε μεγάλα θέατρα και κορυφαίες παραστάσεις. Η διακριτική χροιά της φωνής της έχει εντυπωσιάσει βαθιά το κοινό, μουσικολόγους και μουσικοκριτικούς, οι οποίοι έχουν εκφραστεί με ενθουσιασμό για τις ερμηνείες της.

Με την Ελλάδα μέσα στην καρδιά της, στις συναυλίες της ανά τον κόσμο, αφιερώνει πάντα ένα κομμάτι των προγραμμάτων της στην Ελληνική μουσική δημιουργία. Συμμετείχε, πλάι στον μεγάλο συνθέτη Μίκη Θεοδωράκη, σε συμφωνικές συναυλίες του, στην Γερμανία και την Αγγλία. Αποκορύφωμα τις συνεργασίας τους είναι η ηχογράφηση

του συμφωνικού τραγουδιού RAVEN (ΚΟΡΑΚΙ) σε ποίηση Γιώργου Σεφέρη που κυκλοφορεί σε CD. Το καινούριο της LATIN CD SONGBOOK 3/ EL AMOR ES VIDA κυκλοφόρησε το 2021 με μεγάλη επιτυχία στο Μεξικό και βραβεύτηκε από την LA RAZON «ΚΑΛΥΤΕΡΟ CD ΤΗΣ ΧΡΟΝΙΑΣ 2021»

Το 2017 βραβεύτηκε άπω την UNESCO ΠΕΙΡΑΙΩΣ ΚΑΙ ΝΗΣΩΝ για την προσφορά της στην τέχνη. Το 2020 βραβεύτηκε στο Μεξικό από το Ίδρυμα Fundacion Concamin, στην Αυστρία από την Ελληνική Εταιρία Αυστρίας όπως και στην Ελλάδα από το Τ.Α.Σ.Ε.Η. για την διεθνή καριέρα της. Το 2022 παρέλαβε το κλειδί της πολιτείας του Chimalhuacan/ Mexiko.

Η μεσόφωνος Αλεξάνδρα Γκράβας είναι μικρασιατικής καταγωγής και παντρεμένη με τον Αγιασώτη Παναγιώτη Σκορδά. Θα είναι το καλοκαίρι στη Λέσβο. Μακάρι να μπορέσουμε να την απολαύσουμε σε συναυλία στο νησί μας!

Πολίτικο Σάμαλι

Υλικά:

500γρ σιμιγδάλι ψιλό, 500γρ σιμιγδάλι χοντρό, 400ml νερό, 400γρ γιαούρτι, 400γρ ζάχαρη, 2 βανίλιες, μισό φακέλακι μαστίχα, 2 κουταλάκια του γλυκού σόδα

Για το σιρόπι: 900ml νερό, μισό σπυρμένο λεμόνι, 1kg ζάχαρη

Εκτέλεση:

Ανακατεύουμε πρώτα σε ένα μεγάλο μπολ το γιαούρτι με το 1,5 φλιτζάνι ζάχαρη. Αραιώνουμε τη σόδα στο νερό και τα ρίχνουμε στο μείγμα.

Προσθέτουμε τη μαστίχα, το ξύσμα λεμονιού και το σιμιγδάλι, βροχηδόν, ανακατεύοντας λίγο λίγο με το χέρι ή με κουτάλι για να μην σβολιάσει.

Φροντίζουμε να ομογενοποιηθούν τα υλικά και να διαλυθεί το σιμιγδάλι χωρίς να κάνει κόμπους. Βουτυρώνουμε καλά ταψί 24x30 εκατοστά. Αδειάζουμε το σάμαλι στο ταψί και ισιώνουμε την επιφάνειά του. Το αφήνουμε να σταθεί για 30 λεπτά και να φουσκώσει καλά το σιμιγδάλι μέσα στα υπόλοιπα υλικά.

Προθερμαίνουμε το φούρνο.

Θα ψήσουμε στις αντιστάσεις στους 180°C, στην κάτω σχάρα. Αν ψήσετε σε αέρα, χαμηλώστε την θερμοκρασία κατά 20°C και ψήστε στη μεσαία σχάρα.

Το βάζουμε στον φούρνο και το ψήνουμε μέχρι να ροδίσει πολύ καλά, να ψηθεί σωστά και να σκάσει ο κόκκος από το χονδρό σιμιγδάλι.

Θα χρειαστεί περίπου 45-50 λεπτά.

Το μυστικό για το επιτυχημένο ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΑΜΑΛΙ

Το πολίτικο σάμαλι με μαστίχα και σιμιγδάλι, είναι ένα από τα πιο ωραία παραδοσιακά σιροπιαστά γλυκά ταψιού. Είναι εύκολο γρήγορο και οικονομικό. Όμως για να γίνει το σάμαλι με μαστίχα, σπυρτωτό και σωστά σιροπιασμένο μέχρι και τον τελευταίο κόκκο σιμιγδαλιού έχει κι αυτό τα μυστικά του.

Για να κόψετε σωστά το σάμαλι, αφού περάσουν τα 30 λεπτά ψησίματος και έχει αρχίσει να ροδίζει για τα καλά, βγάλτε το ταψί από το φούρνο, χαράξτε γρήγορα σε κομμάτια και ξαναβάλτε το στο φούρνο. Συνεχίστε το ψήσιμο μέχρι να ροδίσει καλά.

Καλά ροδισμένο σάμαλι σημαίνει καλά σιροπιασμένο γλυκό.

Μόνο το καλοψημένο γλυκό ρουφάει σωστά το σιρόπι.

Χρησιμοποιήστε μεγάλο ταψί ώστε το σάμαλι να γίνει λεπτό και ροδοκόκκινο.

Καλό επίσης είναι, να κόβουμε τα γλυκά ταψιού που έχουν σιρόπι, την επόμενη ημέρα, ώστε να σιροπιάζονται και να ποτίζουν σωστά.

Ένα ωραίο κόλπο για να σιροπιάζετε σωστά όλα τα γλυκά ταψιού είναι το εξής.

Αφού σιροπιάσετε το γλυκό σας, αφήστε το να κρυώσει τελείως. Τότε, τυλίξτε αεροστεγώς το ταψί σας με μεμβράνη κουζίνας, ώστε να μην τρέξει καθόλου σιρόπι κι αναποδογυρίστε το ταψί στον πάγκο της κουζίνας.

Αφήστε για 1 ώρα. Έτσι το πολύ σιρόπι που έχει μείνει στην βάση του σάμαλι ή της καρυδόπιτας ή του ρεβανί θα διατρέξει όλο το γλυκό από κάτω προς τα πάνω.

Μετά από μία ώρα ξαναγυρίστε το, αφήστε για λίγο να καθίσει το σιρόπι και αφαιρέστε την μεμβράνη.

Τιμή σε ζέχωρους Λέσβιους Ποητές

Μη ζητάς

Μη ζητάς μες στην ποδιά σου
να σου ρίξουν τ' άστρα,
για να πεις, ευχαριστώ.
Μάθε το πολύ να βρίσκεις
μες στο λιγοστό.

Σαν είναι η πρόθεση ωραία,
δεν μετριέται η προσφορά
απ' το πόσο.

Στην κρήνη που σου έδωσε νερό,
μάθε να λες,
θα σου το ξεπληρώσω.

Ποτέ όσο ζούμε ας μην ξεχνιέται
όποιο μας έκαναν καλό.

Ό,τι 'ναι ωραίο,
ας πλέει στο κύμα,
κι ας ξαναβγαίνει στο γιαλό.

Χρυσούλα Χατζηγιαννιού

Ποίηση

Κινήσαμε
μ' έναν προορισμό.

Ακολουθήσαμε αυτούς
που γνώριζαν το δρόμο.

Μ'υθοι πολλοι,πολλές αξίες κατέρρευσαν,
όταν γκρεμίστικαν τα τείχη.
Κι εκείνη η αγάπη,
απέραντ, βαθιά,
ζεστή σαν τη φωτιά
τις νύχτες του χειμώνα.

Δεν ξέρεις πια,
αν ωφελεί ν' αντισταθείς
ή ν' αφεθείς στη λαίλαπα αυτή.

Παναγιώτης Ψαριανός

Το κυκλάμινο

Ένα κυκλάμινο δειλό
στέκει στο βάζο σιωπηλό
κι είναι θλιμμένο.
Έξω απ' το τζάμι. Μακριά,
βλέπει τους δρόμους, τα βουνά,
νιώθει χαμένο..

Έχει μια πίκρα στην καρδιά
κι επιθυμία μονάχα μια,
ποιος δεν το ξέρει;
Ν' ανθιζε και στη ρεματιά,
κάτω απ' του ήλιου τη ματιά,
μέσα στ' αγέρι.

Νίκη Βούρβουλη

Ερωτικό

Σαν ήχος τριζονιού με κάλεσε
ο σιωπηλός σου ήχος να σε βρω
κι αμέσως σε αναγνώρισα σαν να' σου
πάντα εκεί

στης προσμονής την πόρτα.
Όπως είχα κινήσει από πάντα,
στην ώρα σ' απάντησα
κι ένας ρόδινος θόλος προστάτεψε
της αιωνιότητας το άγγιγμα.

Του χρόνου τ' αποφόρια πίσω μου άφησα
και μέσα από την κάθαρση των πυρπολη-
μένων σου ματιών
ελευθερώθηκα.

Του κόσμου η εικόνα με ηδύ φως στολί-
στητε,
όταν γητεμένα τα χάρδια σου ακριβή τους
με έχρισαν
και της ανάσας σου η άχνα με τύλιξε
στη γλυκιά ζεστασιά ζεστασιά της.

Κι εμείς τον διαβήκαμε,
της μοίρας εκλεγμένοι,
της καινούργιας ζωής να λαμπρύνουμε
τους ακριβούς μας πόθους.

Όλγα Παπαδημητρίου

**Ζωγραφίζοντας το φώς
Αλεξάνδρεια-Βιέννη-Αθήνα**

Αφιερωμένο στον Κων/νο Παρθένη

Ένα ταξίδι μόνος τράβηξες
στη δίνη μέσα των χρωμάτων
τοπία βγαίνουν της πατρίδας σου
μες' απ' την πάλη των σχημάτων.

Γαλάζιο, άσπρο, βαθύ πράσινο
μαύρο σκληρό σαν το σκοτάδι
φόρμες αχνές, τραχιές, ελαχιστες
με πινελιές όπως το χάδι.

Ονειροπόλα παιχνιδίσματα
με πάθος ο χρωστήρ σου βγάζει
μία γραφή γεμάτη δύναμη
που την ψυχή μας αγκαλάζει.

Γιώργος Μεταξάς

Οφθαλμαπάτη

Σ' έβλεπα να τρέχεις νερό
Πηγές καταρράχτες ποτάμια
Ούτε μια σταγόνα δεν έσταξες
στην ανάγκη όταν
με όση δύναμη μου απέμεινε κατάφερα
να σου ανοίξω τους κρουνοούς

Έτσι συνήθως συμβαίνει
με όσους μετοικίσαμε
εις το άνυδρον της ερήμου
για χρόνο πολύ
Διακινδυνεύουμε
την ψευδέθηση των οάσεων

Λενέτα Στράνη

Και αλλού

Υπάρχουν σίγουρα
πλήθος ορισμών στην διακριτικότητα
την ευγενή ευωδία,
όμως τα ορεινά της Εφταλούς
περιγράμματα
κάτω απ' του ήλιου το
άπλετο φως
ανοίγουν μ' επίμονο ανατριχίασμα
την πόρτα του Λυρισμού
και της λιπότητας που τη χαρακτηρίζουν.

Θοδωρής Μαραγκός

Το Σούρουπο

Σαν σουρουπώνει..
Έρχονται μνήμες, θύμησες
Όχι ξεκάθαρες τολμώ να πω
Ήχοι, μυρωδιές, εικόνες
Χρώματα μιας άλλης εποχής...
Μακρινής...
Σαν κάτι να θυμάμαι..
Γεμίζει η καρδιά μου αγάπη,
Έρωτα, νοσταλγία για πράγματα
Που 'χω ξεχάσει...
Τα τριαντάφυλλα είναι πιο ζωντανά,
Η θάλασσα πιο μπλε.

Ακούω μουσική που άλλοι δεν ακούν,
Βλέπω εικόνες που άλλοι δε βλέπουν.
Λίγο διαρκεί...
Μα και μια ολόκληρη ζωή,
Και ίσως κάποτε να θυμηθώ!

Μαρία Γαλάνη

Χωρίς εσένα

Τις κόρες των ματιών μου, ποιος μπορεί.
με κώχη μαχαιρού, να τις κεντρίσει;
Να πάψει η ματιά μου να θωρεί,
σε χώρους σκοτεινούς να λησμονήσει;

Σε μέρη που ο ήχος δεν μπορεί,
έστω σαν στεναγμός, να επιζήσει.
Που νάβρει φωνή μου το κλαρί.
Της ερημιάς πουλί, να σιωπήσει;

Ποιος της πληγής μου, που αιμοραγεί,
τον καταράκτη πια, να σταματήσει;
Ποια νύχτα και ποια μέρα, ποια αυγή,
θαρθεί χωρίς εσένα να ζητήσει;

Μαργαρίτα Αγιασώτου-Λαμπρινού

Τη μυστική ώρα του μεσονυχτιού
που το ασημένιο φεγγάρι
κρυφομιλάει με τ' άστρα,
την ώρα της γαλήνης και της σιωπής,
που σωπαίνουν της ασχήμιας οι θόρυβοι
για ν' ακουστεί ο ήχος της αρμονίας
του Σύμπαντος,
αφουγκράσου τη φωνή του Θεού,
θ' αλαφρώσει η ψυχή σου
από αμφιβολίες
και αμφιταλαντεύσεις
μέσα στην αγνή πίστη
του πρωτόγονου ανθρώπου.

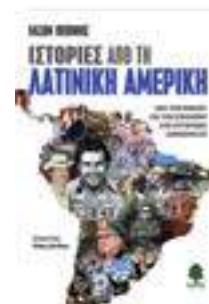
Αγάπη Μολυβιάτη

Βιβλιοπαρουσίαση και κριτικά σημειώματα

Πιπίνης Ιάσων
«Ιστορίες από τη Λατινική Αμερική.
Από τον Πινοσέτ και τον Εσκομπάρ
στις σύγχρονες Δημοκρατίες»
Σελ. 336

Εκδόσεις «Κέδρος»
Έτος έκδοσης 2025

Πρόκειται για το τέταρτο βιβλίο του Ιάσωνα Πιπίνη για τη νεότερη πολιτική ιστορία της Λατινικής Αμερικής, που κυκλοφορεί από τις εκδόσεις ΚΕΔΡΟΣ.

Η παρουσίαση του βιβλίου έγινε το Σάββατο 17 Ιανουαρίου στις 12 το μεσημέρι στο Public Συντάγματος, με ομιλητές τον Υπουργό Εθνικής Άμυνας κ. Νίκο Δένδια, τον δημοσιογράφο κ. Σταύρο Θεοδωράκη και τον καθηγητή και Κοσμήτορα της Φιλοσοφικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Δημήτρη Δρόσο, ενώ τον συντονισμό έκανε η δημοσιογράφος κ. Μίνα Βάρσου.

Στο «μαγικό ρεαλισμό» της σύγχρονης πολιτικής ιστορίας της Λατινικής Αμερικής μας μεταφέρει ο Ιάσων Πιπίνης με το νέο του βιβλίο με τίτλο «Ιστορίες από τη Λατινική Αμερική. Από τον Πινοσέτ και τον Εσκομπάρ στις σύγχρονες Δημοκρατίες».

Ο Ελληνοπερουβιανός συγγραφέας, από τους πλέον εξειδικευμένους δημοσιογράφους σε θέματα Λατινικής Αμερικής, επιστρέφει με το τέταρτο βιβλίο του, στο οποίο αναβιώνει τη δράση του διαβόητου ναρκοβαρόνου, Πάμπλο Εσκομπάρ, αρχηγού του πανίσχυρου καρτέλ του Μεδεγίν στην Κολομβία, ενώ παρουσιάζει τη διαμάχη για τα μοιπάτια της διακίνησης κοκαΐνης από τη

δεκαετία του 70 μέχρι σήμερα.

Αφηγείται άγνωστες ιστορίες από τους αιμοσταγείς δικτάτορες της Λατινικής Αμερικής, τα κυριότερα πολιτικά ρεύματα της περιοχής, τη δράση των ανταρτών στην Κολομβία, ενώ με συνεντεύξεις και μαρτυρίες αναλύει την παρατεταμένη κρίση στη Βενεζουέλα και τον «πόλεμο του πετρελαίου», στα οποία πρωταγωνιστεί ο Νικολάς Μαδούρο.

«Ιστορίες που μοιάζουν να είναι βγαλμένες από τις σελίδες λατινοαμερικάνικης λογοτεχνίας, που όμως είναι πέρα για πέρα αληθινές. Ιστορίες που δίνουν τροφή για σκέψη, ιστορίες από τη μακρινή ήπειρο που είχαν επίδραση και στη χώρα μας», επισημαίνει ο συγγραφέας κ. Ιάσων Πιπίνης.

Στον πρόλογο του ο Υπουργός Εθνικής Άμυνας κ. Νίκος Δένδιας, αναφέρεται στην προσέγγιση της Ελλάδας με τη Λατινική Αμερική και Καραϊβική, μια πολιτική που υπηρέτησε ο ίδιος από τη θέση του Υπουργού Εξωτερικών, την περίοδο 2019 – 2023.

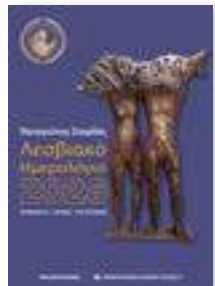
Η προσέγγιση αυτή εντάσσεται στην αναβάθμιση των σχέσεων με την περιοχή, που όπως υποστηρίζει ο συγγραφέας, επιδιώκει τα τελευταία χρόνια η Ευρωπαϊκή Ένωση. «Η σύγχρονη γεωπολιτική πραγματικότητα ωθεί τις δύο πλευρές σε στενότερη συνεργασία. Και οι δύο περιοχές αντιμετωπίζουν κοινές προκλήσεις, όπως η ενεργειακή μετάβαση και οι γεωπολιτικές αναταραχές» τονίζει ο κ. Νίκος Δένδιας στον πρόλογο του.

Στο δοκίμιο του Ιάσωνα Πιπίνη καταγράφονται επίσης η παρουσία των Ελλήνων στις λατινοαμερικάνικες χώρες και οι σημερινές ομογενειακές κοινότητες, αλλά και το αποτύπωμα που άφησε στην περιοχή ο μετέπειτα μεγιστάνας Αριστοτέλης Ωνάσης, ο οποίος σε ηλικία 17 ετών ταξίδεψε στην Αργεντινή, μαζί με τα κύματα Ελλήνων μεταναστών.

Συνεντεύξεις, μοναδικά ντοκουμέντα και μαρτυρίες, από την επιτόπια έρευνα που πραγματοποίησε ο συγγραφέας σε αρκετές χώρες της περιοχής, φωτίζουν τη μουσική «Επιχείρηση Κόνδωρ» που υλοποίησε πριν από ακριβώς πενήντα χρόνια ο δικτάτορας της Χιλής Αυγούστο Πινοσέτ, μαζί με ακόμη πέντε Λατινοαμερικανούς δικτάτορες, για να εξοντώσουν χιλιάδες αντιφρονούντες.

Στις 300 σελίδες του βιβλίου ξεδιπλώνεται ο πολιτικός χάρτης της Λατινικής Αμερικής, που συνεχώς μεταβάλλεται, με πρωταγωνιστές τον Λούλα στη Βραζιλία και τον Μιλίε στην Αργεντινή, το «πείραμα» του Ελ Σαλβαδόρ, την περίπτωση της Νικαράγουα, αλλά και τα «βελούδινα πραξικοπήματα» την τελευταία διετία στο Περού και στη Βολιβία, που κράτησαν μόλις λίγες... ώρες.

Παναγιώτης Σκορδάς:
Λεσβικό Ημερολόγιο 2026.
Γράμματα – Τέχνες – Πολιτισμός,
Εκδόσεις Δούκας και
ΑΝΑΚΥΚΛΩΣΗ ΑΙΓΑΙΟΥ,
Μυτιλήνη 2025, σελ. 514

Το 2025, οι συνεργάτες, οι φίλοι και οι αναγνώστες γιόρτασαν με σειρά εκδηλώσεων στη Μυτιλήνη και στην Αθήνα τη συμπλήρωση 15 τόμων – 15 χρόνων του «Λεσβικού Ημερολογίου 2025.

Γράμματα – Τέχνες – Πολιτισμός» του Παναγιώτη Σκορδά, το οποίο ξεκίνησε το 2011 και έχοντας δημιουργήσει μια παράδοση και μια συγκομιδή 7000 περίπου σελίδων, συνεχίζει τη δημιουργική πορεία του, αφού ο τόμος του 2026, πολυσέλιδος και πλουσιότατος βρίσκεται ήδη στις προθήκες των βιβλιοπωλείων.

Το εξώφυλλο του τόμου κοσμεί ένα γλυπτό του Λέσβιου εικαστικού – γλύ-

Ο Ιάσων Πιπίνης, ο οποίος από το 2019 ανέλαβε Ειδικός Σύμβουλος του Πρωθυπουργού για Θέματα Λατινικής Αμερικής, κατάγεται κατά το ήμισυ από το Περού και είναι ανιψιός του μεταρρυθμιστή πρώην προέδρου του Περού Χουάν Βελάσκο Αλβαράδο (1968 – 1975), για τον οποίον αποκαλύπτει στο βιβλίο τον κομβικό ρόλο που διαδραμάτισε, σε μια περίοδο κατά την οποία στην ευρύτερη περιοχή κυριαρχούσαν ακροδεξιές στρατιωτικές δικτατορίες.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει επίσης μια άγνωστη συνέντευξη του μεγάλου συνθέτη Μίκη Θεοδωράκη στον Ιάσωνα Πιπίνη, στον οποίο αφηγείται στιγμές που έζησε στη Λατινική Αμερική και τη γνωριμία του με προσωπικότητες όπως ο Φιντέλ Κάστρο, ο Τσε Γκεβάρα και ο Πάμπλο Νερούδα.

πη, χαρακτή, ζωγράφου, σκηνογράφου – Αριστείδη Πατσόγλου. Για τη ζωή και το πλουσιότατο έργο του ο Παναγιώτης Σκορδάς και η Λενέτα Στράνη επιμελήθηκαν ένα εκτενές αφιέρωμα με κείμενα πολλών τεχνοκριτικών αλλά και ανθρώπων που συνδέονται πολύ φιλικά με τον Αριστείδη Πατσόγλου, όπως η Λενέτα Στράνη, ο Χριστόδουλος Τσακρέλλης, ο Δήμος Αβδελιώδης και ο Συμεών Σταμπουλού.

Η υπόλοιπη ύλη χωρίζεται σε 19 ενότητες και οι συγγραφείς που υπογράφουν τα κείμενα φτάνουν τους 50. Οι τίτλοι των ενότητων είναι: Πρώτη Γραφή - Πρώτη Ανάγνωση με 10 ανέκδοτα λογοτεχνικά κείμενα (ποιήματα, διηγήματα), Παιχνίδια μνήμης με τρία κείμενα που αντλούν το υλικό τους από μια παλιά θύμηση, Ανθρώπων έργα με ένα κείμενο της Άσπας Αβαγιαννού για τα εργόχειρα, Νεότερη Ιστορία με μια εκτενή μελέτη του Θέμη Ελευθεριάδη για τα «κανονιοστάσια του Καρά Τεπέ» και ένα άρθρο της Άννας Ανδρέου για την περιοχή της Κρατήγης, Τέχνες – Ξυλογλυπτική με την Αναστασία Αβούρη να

παρουσιάζει τον Στρατή Κариώτη, τον Καλλονιάτη δημιουργό που μετατρέπει το ξύλο σε υψηλή τέχνη.

Στην ενότητα Ιστορία της Εκπαίδευσης, ο συνταξιούχος δάσκαλος Γιώργος Ξενέλλης γράφει για το Εξατάξιο Γυμνάσιο Αγιάσου την περίοδο 1961-1976, προσκομίζοντας πολύτιμο αρχειακό υλικό, στην ενότητα Πρόσωπα ο Γιάννης Αγρατέλλης γράφει για τον στενό συνεργάτη του Λεσβικού Ημερολογίου Νίκο Παπαδέλλη, που έφυγε από τη ζωή το 2024, ο Φώτης Βασιλόγλου για τη μεγάλη γενιά των Σαραντιδαίων στον Μεσότοπο της Λέσβου και στην ενότητα Λέσβιοι Λογοτέχνες ο Νίκος Σηφουνάκης γράφει για τον Φρέντυ Γερμανό, ο Δημήτρης Γέρος για τον Οδυσσέα Ελύτη, ο Θέμης Πατίλας για τον Κοσμά Πολίτη και η Μάγδα Αναγνωστή καταθέτει μια πρωτότυπη και διεισδυτική μελέτη για τη Φρόσω Ζούρου, τα παραμύθια, τη Λέσβο και τον Αίσωπο.

Στην ενότητα «Λεσβική Διάλεκτος» η αγγελική Ράλλη κάνει ένα απολογισμό του μεγάλου, διεθνούς συνεδρίου για τη Λεσβική διάλεκτο, που έγινε στη Μυτιλήνη και την Αγιάσο, τον Ιούλιο του 2025 και ο Μιχάλης Λημναίος δημοσιεύει ένα απολαυστικό κείμενο στη ντοπιολαλιά. Ο Γιάννης Τυροβολάς (φωτογραφίες) και η Ελένη Σβορώνου κείμενα παρουσιάζουν την Ελαιουργική Σαπωνοβιομηχανική Εταιρεία Μυτιλήνης (ΕΣΕΜ), στο Πέραμα, στην ενότητα Βιομηχανική Αρχαιολογία Η Στρατούλα Μουτζουρέλλη – Κωμιαίτου και η Αθανασία Δαφιώτη με το δικό τους ξεχωριστό τρόπο γράφουν για Μικρούς και για μεγάλους. Ο Ευάγγελος Παυλής γράφει για το Τοπίο της Λέσβου: Υλικές, Συμβολικές και Βιωματικές Συνιστώσες ενός Νησιωτικού Παλίμψηστου και ο Παναγιώτης Κουτσκούδης παρουσιάζει τον Αγιασώτη Στρατή Κλήμου, ο οποίος είναι ένας από τους μεγαλύτερους παγκοσμίως συλλέκτες

τεκμηρίων Ολυμπιακών Αγώνων.

Ακολουθεί ένα μεγάλο αφιέρωμα στον σπουδαίο γραμματολόγο, ποιητή, συγγραφέα, ερευνητή Κώστα Μίσσιο, ο οποίος έφυγε από τη ζωή το 2023 αφήνοντας πίσω του συγγραφικό και ερευνητικό έργο ανεκτίμητης αξίας, πραγματική πνευματική παρακαταθήκη. Γράφουν για αυτόν 12 άνθρωποι που τον γνώρισαν, τον συναναστράφηκαν, μελέτησαν τα βιβλία του, κατέφυγαν στο αρχείο του. Πλουσιότατο και ανέκδοτο και το φωτογραφικό υλικό. Το αφιέρωμα επιμελήθηκαν ο Παναγιώτης Σκορδάς και η Μάρω Μίσσιου.

Ο Μανώλης Κοντέλλης από τον Ασώματο υπήρξε ένας σημαντικός επιχειρηματίας αλλά και ευεργέτης της γενεάς του. Γράφουν για αυτόν και τα έργα ευεργεσίας που άφησε ο Μιχάλης Πολυπαθέλλης και ο π. Χρήστος Καραφασούλης.

Στην ενότητα Γραμματολογία βρίσκουμε δύο κείμενα της Συμώνης Κατραμάδου (Η λέσβος της Λογοτεχνίας) και του Μάκη Αξιώτη (Από την αλληλογραφία των πρώτων Δημοτικιστών, με σημαντικό ανέκδοτο υλικό). Στην ενότητα Τα εν αρμαρίοις υποκείμενα στεγάζεται ένα άρθρο για τη Λέσβο του δημοσιογράφου Άγγελου Ταμπαλή, σε αθηναϊκή εφημερίδα του 1938 πλαισιωμένο με φωτογραφίες και καρτ ποστάλ από το αρχείο του Μάκη Μπεκιάρη.

Στην ενότητα Η Λέσβος, ο χρόνος, οι άνθρωποι, οι ιστορίες τους... εκτός των άλλων θα βρούμε την Κλαούντια Καρντινάλε φωτογραφημένη από την Πολύδωρο Αναστασέλλη.

Τελευταία ενότητα η Μελοποιημένη ποίηση, νέα δουλειά του Νίκου Τσιριγώτη σε στίχους Λεσβίων ποιητών. Την παρουσιάζει αναλυτικά ο Στέφανος Φευγαλάς και οι αναγνώστες του Λεσβικού Ημερολογίου μπορούν να την ακούσουν μέσω του QR code, που θα

βρουν στο βιβλίο.

Ο τόμος κλείνει με τα βιογραφικά όλων των συγγραφέων. Το οπισθόφυλλο κοσμεί πίνακας της ζωγράφου Ευγενίας Φίλιου και τα κοσμήματα ανήκουν στην

Η φιλόλογος και συγγραφέας κα Αναστασία Σταματέλου – Γώγου, σχολίασε το Λεσβιακό Ημερολόγιο 2026, το οποίο επιμελείται ο Παναγιώτης Σκορδάς

Με πολλή χαρά έλαβα το «Λεσβιακό Ημερολόγιο 2026» από τον αγαπημένο συνάδελφο και φίλο Παναγιώτη Σκορδά και με ακόμη μεγαλύτερη χαρά διέτρεξα τις σελίδες του που με άφησαν κατάπληκτη. Γιατί ένα βιβλίο 500 σελίδων δεν το λες απλά ημερολόγιο. Μάλλον Επιτομή της Πάπυρος Larousse θα μπορούσες να το πεις.

Εμπνευστής και εμπυκωτής και ενορχηστρωτής όλου αυτού του απαιτητικού έργου ο καταξιωμένος Λέσβιος φιλόλογος Παναγιώτης Σκορδάς που πριν από 16 χρόνια ξεκίνησε με αξιοζήλευτο μεράκι και ανυποχώρητο πείσμα αυτό το υπέροχο ταξίδι στις πηγές των γραμμάτων, της τέχνης και του πολιτισμού του νησιού του και μας το μεταγγίζει αφειδώλευτα.

16 χρόνια δουλειάς, 16 τόμοι - σταθμοί - Λεσβιακού Ημερολογίου που αποτυπώνουν το πολιτιστικό γίνεσθαι του νησιού του.

Από την σύλληψη της ιδέας, τη συγκέντρωση του υλικού (κείμενα, εικαστικό υλικό, βιογραφικά, κά) την ταξινόμηση, τη διευθέτηση, τη διόρθωση, την επιμέλεια, τη σελιδοποίηση, την εκτύπωση και τελικά την έκδοση πόσος κόπος, πόση έγνοια, πόση φροντίδα για να προκύψει ένα άριστο αποτέλεσμα!

Ένα αποτέλεσμα που γι αυτόν είναι δικαίωση και ικανοποίηση και για εμάς πλούτος γνώσης και αισθητικής καλλιέργειας, τέρψη και συγκίνηση.

Αλλά και το εξαιρετικό αφιέρωμα στον ερευνητή, γραμματολόγο και ποιητή Κώστα Μίσσιο, τον «σιωπηλό θεματοφύλακα της λεσβιακής μνήμης» (σελ.387) δεν είναι πλούτος για τον νέο φιλόλογο, τον ιστορικό, τον ποιητή, τον συνεχιστή της μεγάλης παράδοσης της Λέσβου;

Αλεξάνδρα Παπαπάντου – Κότερου.

Το βιβλίο διατίθεται στα βιβλιοπωλεία της Μυτιλήνης και στο βιβλιοπωλείο ΜΕΝΑΝΔΡΟΣ (Ιπποκράτους 43), στην Αθήνα.

50 κείμενα αξιόλογα, επιστημονικά, λογοτεχνικά, ιστορικά, εικαστικά, λαογραφικά, γλωσσικά μούν τον αναγνώστη στη Μνήμη τα Παιχνίδια, στον Ανθρώπων τα Έργα, στην Ιστορία της Εκπαίδευσης, στη Λεσβιακή Διάλεκτο, στη Βιομηχανική Αρχαιολογία, στην Τέχνη της Ξυλογλυπτικής (εξαιρετικό το αφιέρωμα στον Στρατή Καριώτη). Μας συστήνουν το θάνατο έργο του ζωγράφου Θεόφιλου, τους Λογοτέχνες και Μουσικούς του νησιού, μας σεργιανίζουν στο Σίγρι, στην Αγιάσο, στα ταμμένα εκκλησάκια του κάμπου, στα περιβόλια με τους αγάπανθους, και όλα αυτά μέσα στο Αιολικό φως και στην ανάσα του Αιγαίου.

Και βέβαια η οφειλόμενη ευγνώμων τιμή στους Ευεργέτες, όπως ο Ασωματιανός Μανόλης Κοντέλλης και στην προσφορά του στον τόπο.

Παράθυρο στο φως και αυτός, ο 16ος τόμος του Λεσβιακού Ημερολογίου. Πολύτιμος κρίκος στην αλυσίδα της ιστορίας και του πολιτισμού του νησιού. Κιβωτός και ανεκτίμητη παρακαταθήκη.

Αξίζουν πολλά μπράβο στον κ. Σκορδά και στους εκλεκτούς συνεργάτες του, στους χορηγούς που στηρίζουν τέτοια έργα και στον εκδοτικό οίκο για την καλαίσθητη και φροντισμένη έκδοση.

Είναι μεγάλη τιμή και περηφάνεια για έναν τόπο να έχει τέτοιες εκδόσεις. Δείχνει ότι υπάρχουν πνευματικές δυνάμεις, ανήσυχες, δημιουργικές, ζείδωρες, που σε καιρούς δυστοπικούς, ψυχρούς, σκοτεινούς αντιστέκονται και επιμένουν κρατώντας ψηλά τη σημαία της Λέσβου, των γραμμάτων, των τεχνών, προσφέροντας ελπίδα και φως.

Αναστασία Σταματέλου – Γώγου

Στρατούλα - Σοφία Μουτζουρέλη - Κωμαΐτου:

Μύρτις, το κοριτσάκι που γύρισε από το πολύ μακρινό χθες, Reprographics, Μυτιλήνη 2025, σελ.65

Με πέντε βιβλία παιδικής λογοτεχνίας στο ενεργητικό της και ένα βραβείο από το τμήμα Παιδικής Λογοτεχνίας της Διεθνούς Εταιρείας Ελλήνων Λογοτεχνών, η Στρατούλα - Σοφία Μουτζουρέλη - Κωμαΐτου στο νέο της βιβλίο ασχολείται με

την Μύρτιδα, ένα εντεκάχρονο κοριτσάκι που «ξύπνησε από έναν βαθύ ύπνο, ύστερα από 2500 χρόνια. Λαχταρά να μας διηγηθεί τη σύντομη τραγική εντεκάχρονη ζωή της και να μεταφέρει στα χρυσά χρόνια του Περικλή, τότε που αυτή έζησε. Κυρίως όμως να μας κάνει κοινωνούς του ονειρού της: έναν κόσμο ειρηνικό, χωρίς πολέμους, χωρίς αγριότητες, χωρίς φτώχεια.

Να ένα απόσπασμα από το βιβλίο: «Πρώτα - πρώτα να σας συστηθώ. Με λένε Μύρτιδα. Δεν είναι το πραγματικό μου όνομα, όμως μου αρέσει. Μου το έδωσε η ομάδα του καθηγητή Μανώλη Παπαγρηγοράκη, που με αγάπησε πολύ. Το 2010 ανάπασαν το πρόσωπό μου και με ξύπνησαν από τον αιώνιο ύπνο, όπως το βασιλόπουλο ξύπνησε την Ωραία Κοιμωμένη του παραμυθιού. Μόνο που, ενώ ο δικός της ύπνος κράτησε μόνο 100 χρόνια, ο δικός μου ήταν πολύ βαθύς και πολύ μεγάλος...2500 χρόνια! Απίστευτο, ε; Ύστερα από τόσα χρόνια η ζωή μου ξανάρχισε».

Παναγιώτης Σκορδάς

Από την παρουσίαση του βιβλίου της Μαρίας Παπάλα «Σαπφώ Λόγος και Ποίηση» στις 26 Φεβρουαρίου 2026, στο Μουσείο της Πόλεως των Αθηνών.

Απόσπασμα από την ομιλία της Μαρίας Παπάλα:

«Αξιοτίμοι προσκεκλημένοι, φίλοι της τέχνης του λόγου, φίλοι του στοχασμού, φίλοι του βιβλίου,

Επειδή οι ημέρες αυτές προηγούνται της Παγκόσμιας ημέρας της Γυναίκας, θα ήθελα την παρουσίαση του βιβλίου «Σαπφώ Λόγος και Ποίηση», να την αφιερώσω στη γυναίκα, τη δύναμη της ψυχής και τη φλόγα της ύπαρξής της.

Μ' αυτό το πνεύμα, βρισκόμαστε σήμερα εδώ, για να μιλήσουμε για ένα βιβλίο που γεννήθηκε από αγάπη, έρευνα και θαυμασμό προς μια γυναίκα που άφησε ανεξίτηλο το αποτύπωμά της στην ιστορία της ποίησης, τη Σαπφώ! Το βιβλίο, είναι η βιογραφία της ζωής της και η ανάλυση του ποιητικού της λόγου, αλλά είναι και μια γέφυρα που ενώνει το παρελθόν με το παρόν, μια προσπάθεια να ακούσουμε ξανά την Ψάπφα μας σαν άσβεστη ηχώ του χτες, αλλά και σαν ζωντανή, διαχρονική φωνή που συνομιλεί με τις δικές μας σκέψεις και συναισθήματα.

Ένωσα, την ανάγκη να την προσεγγίσω, να δώσω φωνή στη γυναίκα, να δώσω φωνή στην ποιήτρια και να προβάλλω το έργο της, ως ανεκτίμητο λογοτεχνικό μνημείο, αλλά και ως ζωντανή ανάσα, που μπορεί να συγκινήσει και να εμπνεύσει ακόμη και μετά από 2.500 χρόνια».

Η πρόεδρος της Λεσβιακής Παροικίας Ειρήνη Βεκρή με την συγγραφέα-ποιήτρια Μαρία Παπάλα

Παλιά παραδοσιακά επαγγέλματα

Παραδοσιακά επαγγέλματα στην Ελλάδα

Επιμέλεια Θεόδωρος Πλατσή

(Συνέχεια από το προηγούμενο τεύχος)

Ξυλοκερατάς

Ο Ξυλοκερατάς ήταν ειδικός στην επεξεργασία των κέρατων των ζώων και ιδίως των κριαριών. Όταν πάρουμε κάποιο κέρατο από ζώο και ιδίως από κριό, επειδή αυτό έχει σαν συστατικό το βούτυρο και την κερατίνη και άλλα υλικά, και το ζεστάνουμε αυτό γίνεται εύπλαστη ύλη. Έτσι ο τεχνίτης μπορεί να κάνει κοκλιάρια κοινώς χουλιάρια ή κουτάλια, πιρούνια, τσατσάρες, κουμπιά και ότι άλλο σοφιστεί εκείνη τη στιγμή. Το πελέκημα που κάνει σε αυτά τα κέρατα μπορεί να είναι ένα σκάψιμο για να γίνει κάποιο κουτάλι που θέλει πλατύ κεφάλι. Αυτό γίνεται με αιχμηρό εργαλείο, φαλτσέτα ή κοφτερό μαχαίρι. Αυτά τα υλικά από το κέρατο, μπορούσαν να συνδυαστούν και με ξύλινη λαβή, καμιά φορά για οικονομία στα μαχαίρια και στα πιρούνια... Πολλές φορές ατόφια χρησιμοποιούντο για λαβές σπαθιών, κρητικών μαχαιριών, κατασκευές χτενών και πολλών άλλων διακοσμητικών ειδών. Στην αρχαιότητα χρησιμοποιούσαν χαυλιόδοντες από αγριογούρουνα, όπως και ελεφαντόδοντες. Πολλά είδη στολισμού των γυναικών στην αρχαιότητα, όπως τα περιδέραια ήταν από κόκαλα, όπως και πολλά γεωργικά εργαλεία. Αρα δεν είναι των τελευταίων ετών η δουλειά του Ξυλοκερατά.

Ξυλοκόποι (Ταχτατζήδες)

Οι Ξυλοκόποι έκοβαν ξύλα από τα δάση για την κατασκευή ξύλινων αντικειμένων και ειδών καθημερινής χρήσης. Ονομάζονταν "ταχτατζήδες" από

την τουρκική λέξη "tahta" που σημαίνει ξύλο. Εκτός από τους κατοίκους των χωριών, ως "ταχτατζήδες" εργάζονταν οι Γιουρούκοι ή "Τουρκμένηδες", νομαδικά φύλα που κατοικούσαν σ' όλη τη Μικρασιατική χερσόνησο και τη Λέσβο. Οι Γιουρούκοι είχαν προσυλητιστεί στο μωαμεθανισμό, διατηρούσαν ωστόσο ιδιαίτερες λατρευτικές παραδόσεις και είχαν δικό τους γλωσσικό ιδίωμα και χαρακτηριστική ενδυμασία. Ζούσαν νομαδικά και κατοικούσαν σε "ουμπάδες" (κατοικίες σαν αντίσκηνα από προβειές ή δέρματα), ή σε μικρά καλύβια στα ορεινά και δασώδη μέρη του νησιού. Έκοβαν ξύλα από πεύκο και πλατάνι και κατασκεύαζαν ξύλινα σκεύη καθημερινής χρήσης, όπως πινακωτές για το ψωμί, σκάφες, κοπάνους, ξύλινες γούρνες, που τα πουλούσαν οι ίδιοι στα χωριά της Λέσβου. Οι Γιουρούκηδες εγκατέλειψαν το νησί με την υποχρεωτική ανταλλαγή των πληθυσμών το 1923.

Στην κατασκευή ξύλινων εργαλείων και σκευών οικιακής χρήσης είχαν ειδικευτεί πολλοί κάτοικοι του χωριού Πτερούντα (ή Φτερούντα) στο βό-

Ξυλοκόποι

ρειο μέρος του νησιού. Οι μάστορες της Πτερούντας κατασκεύαζαν ξύλινες σκάφες και πινακωτές, αλλά και εργαλεία για το αλώνισμα και το θερισμό, με κυριότερο το "ντουγένι" ή "αρκάνι". Το "ντουγένι" κατασκευαζόταν από ξύλο πεύκου που το πελεκούσαν σε σανίδες και στη συνέχεια σφήνωναν απάνω του κοφτερές λεπίδες πυριτόλιθου, που τις προμηθεύονταν από τα νταμάρια της περιφέρειάς τους. Το "ντουγένι" ήταν το βασικό εργαλείο για το αλώνισμα των οσπρίων και των σιτηρών και το έσερναν δύο άλογα ή δύο βόδια που τα καθοδηγούσε ο ζευγάς. Κάθε Ιούνιο οι κατασκευαστές ντουγεγιών από την Πτερούντα περιφέρονταν στα χωριά της Λέσβου για να πουλήσουν τα εργαλεία και τα σκεύη τους, καθώς και για να επισκευάσουν επί τόπου τα φθαρμένα ντουγένια. Έτσι η Πτερούντα αποτελούσε κέντρο παραγωγής για όλη τη Λέσβο, αλλά και για τη γειτονική Λήμνο που είχε εκτεταμένες καλλιέργειες σιτηρών. Τα ντουγένια έπαψαν να χρησιμοποιούνται τη δεκαετία του 1970 και τη θέση τους πήραν οι σύγχρονες θεριζοαλωνιστικές μηχανές.

Ξυλοσχίστες ή Υλοτόμοι (Μπισκιτζήδες)

Οι Ξυλοσχίστες, που επονομάζονταν "μπισκιτζήδες", εργάζονταν στα δάση της Λέσβου και υλοτομούσαν την απαραίτητη ξυλεία για τις οικοδομές, τη ναυπηγική, αλλά και για τις κατασκευές των επιπλοποιών και των μαραγκών. Τα δάση της Λέσβου εκτείνονται σε όλο το κεντρικό τμήμα του νησιού και η ξυλεία από τα πεύκα, τις καρυδιές ή τις λεύκες, κάλυπτε όλες τις σχτικές ανάγκες. Οι περισσότεροι Ξυλοσχίστες (μπισκιτζήδες) προέρχονταν από τα ορεινά χωριά, όπως η Αγιάσος, ο Μανταμάδος, η Γέρα, ο Σκουτάρος κ. ά.

Ξυλουργοί – Μαραγκοί (Ντουλγκέρηδες)

Οι μαραγκοί ήταν οι τεχνίτες που κατασκεύαζαν ξύλινα έπιπλα, αλλά και σκάλες, κουφώματα, ταβάνια, πατώματα, πόρτες και γενικότερα όλο τον ξύλινο εξοπλισμό των κατοικιών. Είχαν δικά τους εργαστήρια όπου κατασκεύαζαν τα έπιπλα, ωστόσο οι ίδιοι συμμετείχαν και στις οικοδομές, αναλαμβάνοντας τα ξύλινα μέρη. Μαραγκοί υπήχαν σε όλες τις κωμοπόλεις και τα χωριά της Λέσβου και αξιοποιούσαν την τοπική ξυλεία από πεύκο, καρυδιά ή πλατάνι, που τους προμήθευαν οι υλοτόμοι (μπισκιτζήδες). Μέχρι σήμερα στη Λέσβο υπάρχουν πολλοί Ξυλουργοί και μαραγκοί με τοπικά εργαστήρια που απασχολούν σημαντικό εργατικό δυναμικό.

Πολλοί Ξυλουργοί, κυρίως στην πόλη της Μυτιλήνης, συνεχίζουν παράλληλα να ασκούν την τέχνη της κατασκευής μικρών αντικειμένων από ξύλο ελιάς, με χρηστικό αλλά και διακοσμητικό χαρακτήρα, όπως μικρά βάζα, κορνίζες, επιτραπέζια σκεύη, ομοιώματα φρούτων κ. ά.

Ομπρελάδες

Οι ομπρελάδες που κάπου - κάπου κάνουν την εμφάνισή τους ακόμα και στις μέρες μας επισκεύαζαν κατεστραμμένες ομπρέλες. Σήμερα βέβαια σπάνια επισκευάζουμε την ομπρέλα μας. Αν χαλάσει αγοράζουμε καινούργια.

Ξυλουργοί – Μαραγκοί

Παγωτατζήδες

Είχαν ένα μεγάλο κάδο ξύλινο και στο κέντρο του τοποθετούσαν έναν άλλο μεταλλικό κάδο, στον οποίο έριχναν τα υλικά που χρειαζόταν για να γίνει το παγωτό. Γύρω από το μεταλλικό δοχείο τοποθετούσα κομμάτια πάγου και με ένα χερούλι που υπήρχε και κάποια γρανάζια άρχιζαν να περιστρέφουν το μεταλλικό κυλινδρικό δοχείο μέσα στον πάγο μέχρι να ετοιμαστεί το παγωτό. Είχαν ένα μεγάλο ολόλευκο καρότσι γεμάτο πλουμίδια και φωτογραφίες πάνω στο οποίο τοποθετούσαν τα σκεύη τους, καθαρά και καλογουλισμένα, για να σερβίρουν το παγωτό κρέμα, λεμόνι και γλασάδα. Το ωραίο παγωτό τους το διαλαλούσαν πολλές φορές με διάφορα τραγούδια δικής τους έμπνευσης ανάλογα με την περίπτωση όπως:

Παγωτατζής

«Έλα και συ κοπέλα με τη ριγέ μπροστέλα να πάρεις μια γλασάδα που είναι όλο γάλα».

Παπλωματάδες

Αρχικά τα στρώματα είχαν σαν γέμιση το άχυρο. Αργότερα, όταν χρησιμοποιήθηκε το βαμβάκι, προέκυψε και το επάγγελμα του παπλωματά.

Ο παπλωματάς αποτελεί σήμερα, άλλο ένα από τα παραδοσιακά επαγγέλματα που στις μέρες μας εγκαταλείφθηκαν εντελώς.

Ο τεχνίτες αυτοί έραβαν «βαμβακερά παπλώματα, στρώματα.

Είχαν ένα ειδικό εργαλείο ξύλινο, το δοξάρι, ή ελαστική βέργα από κλαδί δέντρου, που έμοιαζε με μεγάλο ανοιχτό τόξο και στη θέση της «χορδής» έβαζαν αρχικά νεύρο ζώου και αργότερα χοντρή μισινέζα. Η χορδή έπρεπε να είναι τόσο τεντωμένη ώστε να έχει «ντουζένη», όπως έλεγαν. Να τινάζει δηλ. το βαμβάκι με το «λαγούδι» (ξύλινο εργαλείο σαν μακρύ γουδόχερο) κι αυτό ξαινόταν. Προτού, όμως, χρησιμοποιήσει το «δοξάρι» του, «άνοιγε» το βαμβάκι με το χέρι του σε μικρές τούφες. Έπειτα, «δόξευε» το βαμβάκι, δηλαδή το χτυπούσε «κρατώντας το δοξάρι από το κέντρο βάρους του με το ένα χέρι πάνω στην ανοιγμένη μάζα του βαμβακιού». Ακολούθως, το «δοξεμένο» βαμβάκι τοποθετείτο σε «σακουλωτό ύφασμα», μ' άλλα λόγια σε ένα χοντρό ύφασμα, το οποίο έραβε στις άκριες ούτως ώστε να φτιάξει το πάπλωμα αφού πρώτα το χτυπούσε ελαφρά με ένα λεπτό ραβδί. Καθώς χτυπούσε ελαφρά με το λεπτό ραβδί την επιφάνεια του παπλώματος, παρατηρούσε συνεχώς πως απλωνόταν το βαμβάκι. Μόλις το πάπλωμα έπαιρνε ομοιόμορφο πάχος τότε το έραβαν. Οι ραφές γινότουσαν σε όλη την επιφάνεια, συχνά σε μορφή διακοσμητικών σχημάτων.

Στο μαγαζί είχαν επίσης και ένα βαρύ χειροκίνητο μηχάνημα, τη λανάρα, στο οποίο γύριζαν ειδικές βούρτσες με καρφιά, που έξαιναν ευκολότερα τα πατημένα βαμβάκια. έφτιαχναν στρώματα, παπλώματα και μαξιλάρια. Στα χωριά που γυρνούσαν έξαιναν τα βαμβάκια κυρίως των μεταχειρισμένων στρωμάτων και μαξιλαριών, για να γίνονται πιο αφράτα.

Πελεκάνοι και Μαρμαρογλύπτες

"Πελεκάνοι" ονομάζονταν οι τεχνίτες που πελεκούσαν τις πέτρες με ειδικά σιδερένια εργαλεία για να τις διαμορφώσουν σε ορθογώνιους κύβους, κατάλληλους για την οικοδόμηση των σπιτιών και των εκκλησιών. Οι πελεκάνοι δούλευαν στα νταμάρια και η τέχνη τους απαιτούσε ιδιαίτερη προσοχή και δεξιοτεχνία. Μετά το μεγάλο σεισμό του 1867 που κατέστρεψε το μεγαλύτερο μέρος του νησιού, οι νέες κατοικίες, ιδιαίτερα στους αστικοποιημένους οικισμούς, άρχισαν να γίνονται λιθόκτιστες για μεγαλύτερη ασφάλεια και στα-

θερότητα. Οι κατοικίες αυτές, που σε μεγάλο βαθμό διατηρούνται μέχρι σήμερα, είχαν λίθινους τοίχους χωρίς επίχρυσμα στην εξωτερική τους επιφάνεια. Έτσι, οι λίθοι παρέμεναν ορατοί και με την ανάγλυφη και ποικιλόμορφη διαμόρφωσή τους συνέβαλαν σε μεγάλο βαθμό στην αισθητική των σπιτιών. Οι πελεκάνοι επεξεργάζονταν τις πέτρες που εξορύσσονταν στη Λέσβο (με πιο γνωστή την ερυθρόχρωμη πέτρα των Μιστεγνών) και σπανιότερα λίθους από τα λατομεία της Μικράς Ασίας.

Τους τεχνίτες που επεξεργάζονταν ειδικά το μάρμαρο, δημιουργώντας διακοσμητικές μαρμαρίνες επενδύσεις στις αρχοντικές κατοικίες και στις εκκλησίες της Λέσβου, τους αποκαλούσαν "πλακολανάδες". Η Λέσβος είχε από την αρχαιότητα σημαντικά λατομεία μαρμάρου, ενώ ακόμα και σήμερα συνεχίζεται η εξόρυξη μαρμάρων από λατομεία στο κεντρικό και ανατολικό τμήμα του νησιού. Μαρμαρογλύπτες υπήρχαν αρκετοί στον Παλαιόκηπο της Γέρας.

(Συνεχίζεται στο επόμενο τεύχος)

Παπλωματάς

Φύση και Άνθρωπος

Ελληνική αλιεία Μεγάλες φουρτούνες από τις μικρές ψαριές!

Ρεπορτάζ του **Θοδωρή Τσιμπίδη**
Διευθυντή, του Ινστιτούτου Θαλάσσιας Προστασίας

«Αρχιπέλαγος»

Η υπεραλίευση έχει μειώσει τα αποθέματα, η πολιτεία θεσπίζει περιορισμούς προκειμένου να τα προστατέψει, ενώ οι αλιείς βλέπουν το εισόδημά τους να μειώνεται συνεχώς.

Τα ψάρια στο Αιγαίο και γενικά στις ελληνικές θάλασσες εκπέμπουν SOS.

Την κακή κατάσταση επιβεβαιώνουν οι αλιείς που βλέπουν τις ψαριές τους να λιγοστεύουν, ενώ οι επιστήμονες δεν αποκλείουν το ενδεχόμενο να εντάθηκε η μείωση των ιχθυοαποθεμάτων την τελευταία πενταετία.

Παρά το έντονο πρόβλημα, η πολιτεία μέχρι πρότινος αδρανούσε. Το Εθνικό Πρόγραμμα Συλλογής Αλιευτικών Δεδομένων σταμάτησε το 2008 και άρχισε να εφαρμόζεται πάλι πέρυσι.

Αφορμή για νέα τρικυμία στον τομέα της εγχώριας αλιείας αποτέλεσε η πρόσφατη απόφαση του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης, που απαγορεύει στους παράκτιους ψαράδες να αλιεύουν μπακαλιάρο όλο τον μήνα Φεβρουάριο. Η απαγόρευση αποφασίστηκε για να περιοριστεί η μείωση του συγκεκριμένου είδους στις ελληνικές θάλασσες.

«Μειώσεις παρατηρούμε σχεδόν σε όλα τα ψάρια. Έχουμε χάσει πλέον το μεγάλο μέγεθος. Ένα από τα είδη που πιάνουμε όλο και σπανιότερα είναι η σκορπίνα» λέει ο πρώην πρόεδρος της Ομοσπονδίας Συλλόγων Παράκτιας Αλιείας στη Νότια Ελλάδα Δημήτρης Ζάννες.

Ο ροφός, η γόπα, ο σαργός, το μπαμπούνι είναι επίσης μερικά είδη μεταξύ των πολλών που ολοένα και λιγοστεύουν, σύμφωνα με τους αλιείς.

Στοιχεία μελέτης του Ινστιτούτου Αρχιπέλαγος έχουν δείξει πως το διάστημα Ιανουάριος – Μάιος 2011 μειώθηκαν 50% οι εκφορτώσεις παράκτιας αλιείας στο Ανατολικό Αιγαίο σε σχέση με το ίδιο διάστημα το 2010. Η μείωση του συνολικού αριθμού αλιευμάτων των εμπορικών ειδών, όπως συναγρίδα, σαργός, κουτσομούρα, σκαθάρι είχε φτάσει έως και το 88% την ίδια περίοδο σε σχέση με το 2010.

«Πράγματι, η μείωση είναι μεγάλη και τα μεγέθη των ψαριών μικρότερα. Για παράδειγμα, στην περιοχή της Ικαρίας το χταπόδι μειώθηκε κατά 60% μέσα σε τρία χρόνια, κάτι που οφείλεται στην υπεραλίευση»- ιδιαίτερα και από ερασιτέχνες ψαροτουφεκάδες!

Οι παράκτιοι αλιείς υποστηρίζουν ότι ο δικός τους τρόπος αλιείας είναι ο λιγότερο επιζήμιος και χαρακτηρίζουν άδικο τον περιορισμό στην αλίευση μπακαλιάρου. Όπως λένε, την ίδια περίοδο οι μηχανότρατες επιτρέπεται να ψαρεύουν μπακαλιάρο.

ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΑΠΑΓΟΡΕΥΣΗ. Το υπουργείο και οι επιστήμονες, από την άλλη, επισημαίνουν ότι ο περιορισμός στην αλίευση μπακαλιάρου – ανεξαρτήτως σε ποια κατηγορία αλιείων ή με ποιο συνδυασμό θα εφαρμοζόταν – ήταν

αναγκαίος διότι το απόθεμα του συγκεκριμένου είδους παρουσιάζει μείωση. Στόχος είναι η αλιευτική πίεση που δέχεται το αλίευμα να μειωθεί κατά 12%. Σημειώνεται, ότι πλέον η χώρα μας είναι υποχρεωμένη να παρουσιάζει στην Ευρωπαϊκή Ένωση διαχειριστικά σχέδια προκειμένου να αντιμετωπίσει το φαινόμενο της μείωσης του πληθυσμού των ψαριών.

Εκπρόσωποι του κλάδου των παράκτιων ψαράδων επισημαίνουν, ότι δεν υπάρχουν στοιχεία που να δείχνουν ότι η αλιεία τους είναι επιβαρυντική για τον πληθυσμό μπακαλιάρου και ζητούν να ανακληθεί η απόφαση της απαγόρευσης. «Αν κάθε χρόνο βγαίνει μία τέτοια απόφαση, η οποία δεν στηρίζεται σε στοιχεία, κι εμείς ως κλάδος θα καταστραφούμε» λέει ο πρόεδρος της Πανελληνίας Ένωσης Πλοιοκτητών Παράκτιων Επαγγελματικών Σκαφών. «Η παράκτια αλιεία δεν είναι ιδιαίτερα ενεργοβόρα. Δεν δημιουργεί ζητήματα. Είναι επιλεκτική η αλίευση».

Τονίζεται ότι για την απόφαση δεν ελήφθη η γνώμη των αλιείων. «Κατά τη γνώμη μας, ο περιορισμός της αλιείας για τον μπακαλιάρο δεν ωφελεί ούτε το αλίευμα ούτε τους ψαράδες. Μολονότι τον Φεβρουάριο απαγορεύεται σε εμάς τους παράκτιους να ψαρεύουμε, επιτρέπεται στις μηχανότρατες. Επιπλέον, δεν έχει νόημα η απαγόρευση διότι τον Φεβρουάριο δεν είναι η περίοδος που αβγώνει ο μπακαλιάρος».

Ενστάσεις για την απαγορευτική απόφαση διατυπώνει και ο διευθυντής του Ινστιτούτου Θαλάσσιας Προστασίας Αρχιπέλαγος Θοδωρή Τσιμπίδη.

Περιορισμοί πιθανόν να χρειάζονται. Αλλά το πρώτο πράγμα που θα πρέπει να γίνει είναι να σταματήσουμε τα μηχανήματα που καταστρέφουν τα αλιεύματα. Πρέπει να μπουν περιορισμοί αλλά με σωστό τρόπο. Θα πρέπει να

διαχειριστούμε τα είδη, να διαφυλάξουμε την αναπαραγωγή τους. Σαφώς και πρέπει να υπάρχουν κάποιοι μήνες κατά τους οποίους να ησυχάζει η θάλασσα. Γιατί όμως να αφήνουμε τους μεν και να απαγορεύουμε τους άλλους, όπως τώρα με τον μπακαλιάρο που επιτρέπεται να τον ψαρεύουν οι μηχανότρατες; Αυτή η απαγόρευση πλήττει και τον καταναλωτή και τους παράκτιους αλιείς και δεν βοηθάει το αλίευμα». Συνέπεια της απαγόρευσης, ήταν η άνοδος της τιμής του μπακαλιάρου. «Μετά την απαγόρευση υπερδιπλασιάστηκε, από 8 ευρώ έφτασε στα 18 ευρώ». Με ποια στοιχεία άραγε επιβλήθηκε ο περιορισμός;

Λένε οι ειδικοί: Η απαγόρευση θα φέρει το απόθεμα στον σωστό δρόμο!

Οι επιστήμονες που συλλέγουν και μελετούν την κατάσταση των αλιευμάτων στην Ελλάδα – για λογαριασμό του υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης – πάντως χωρίς να σχολιάζουν αν η απόφαση είναι άδικη για τον έναν ή τον άλλον επαγγελματικό κλάδο των ψαράδων, υποστηρίζουν πως η απαγόρευση για τον μπακαλιάρο ήταν απαραίτητη.

Θα μπορούσαν να υπάρξουν πολλά σενάρια για την ανάκαμψη του ιχθυοαποθέματος. Να μην υπάρχει περιορισμός στους παράκτιους και να υπάρχει μόνο στις μηχανότρατες. Να υπάρχει στους παράκτιους αλλά και στις μηχανότρατες. Το υπουργείο επέλεξε αυτήν τη λύση. Την έστειλε σ' εμάς και εμείς αξιολογήσαμε ότι προσφέρει ανάκαμψη». Παρόμοια άποψη εκφράζει ο δρ Αργύρης Καλλιανιώτης, βιολόγος – ιχθυολόγος, διευθυντής του Ινστιτούτου Αλιευτικής Έρευνας (ΙΝΑΛΕ). «Η απόφαση είναι στη σωστή κατεύθυνση. Φαίνεται ότι ο μπακαλιάρος είναι υπεραλιευμένος και είναι υποχρέωση της χώρας να φέρει το απόθεμα στον σωστό δρόμο».

Τουρκικές Μηχανότρατες Αλιεύουν επί Μέρους στα Ελληνικά Νερά!

Συνεχί είναι τα προκλητικά περιστατικά, όπου Τουρκικές μηχανότρατες εντοπίζονται να ψαρεύουν στα ελληνικά νερά, όχι απλώς παραβιάζοντας την οριογραμμή, αλλά βαθιά μέσα στο Αιγαίο, προσεγγίζοντας ακόμα 100 μέτρα από τα ελληνικά νησιά. Αυτές οι παραβιάσεις γίνονται, όχι μόνο κατά τη διάρκεια της νύχτας αλλά ακόμα και καθ'όλη τη διάρκεια της ημέρας, κοντά σε τουριστικές περιοχές, όπως καταγράφηκαν από το ερευνητικό σκάφος του Ιστιτούτου "Θαλάσσιο Αρχιπέλαγος" ανάμεσα στην Πάτμο και τους Αρκιούς!

Περισσότερο προκλητική από τη στάση των μεγάλων τουρκικών αλιευτικών, θεωρούμε την αδιαφορία και ανεπάρκεια των ελληνικών αρχών, δεδομένου ότι παρόλες τις επανειλημμένες καταγγελίες που λαμβάνουν καθημερινά από πολίτες, αλιείς, τουριστικά σκάφη και από το Ινστιτούτο Αρχιπέλαγος, επί μία εβδομάδα δεν είναι σε θέση να απωθήσουν τα τουρκικά αλιευτικά από τα ελληνικά χωρικά ύδατα.

Οι τουρκικές μηχανότρατες παραμένουν επί μέρος στα ελληνικά νερά και επιστρέφουν στην Τουρκία μόνο για να εκφορτώσουν την ψαριά τους.

Σε όλες τις προσεγγίσεις προς τις παράνομες μηχανότρατες από το ερευνητικό σκάφος του Ινστιτούτου Αρχιπέλαγος δεχόμαστε απειλές και προσβλητικές χειρονομίες, αλλά και την αίσθηση ότι χρόνο με το χρόνο επεκτείνεται το "κεκτημένο τους δικαίωμα" να ψαρεύουν στα ελληνικά νερά.

Με τον τρόπο αυτό δημιουργούνται επικίνδυνα προηγούμενα που μας προβληματίζουν ιδιαίτερα, καθώς εάν οι κρατικές αρχές δεν είναι σε θέση να αντιμετωπίσουν τέτοια προκλητικά περιστατικά κατά τους θερινούς μήνες, τι πρέπει να περιμένουμε, όταν θα

επικρατούν οι δύσκολες καιρικές συνθήκες του χειμώνα, σε ένα Αιγαίο που εγκαταλείπεται, μόλις αναχωρήσουν οι τελευταίοι επισκέπτες.

Για την επίλυση αυτού του προβλήματος, πρέπει να ληφθούν οι κατάλληλες αποφάσεις σε κεντρικό επίπεδο, για το ποια είναι η εθνική μας πολιτική σε αυτό το σημαντικό χρόνιο πρόβλημα, το οποίο δεν αφορά ένα μεμονωμένο περιστατικό στην περιοχή της Πάτμου, αλλά παρατηρείται τακτικά σε όλη την ανατολική ακτογραμμή του Αιγαίου. Δεδομένου ότι δεν πρόκειται για πτήσεις πάνω από τον εθνικό εναέριο χώρο, αλλά για μία ξεκάθαρη κλοπή των φυσικών μας πόρων και καταστροφή των αλιευτικών μας πεδίων, η ανοχή αυτής της κατάστασης πιθανώς να έχει και άλλες προεκτάσεις!

Το Ινστιτούτο Αρχιπέλαγος κάνει μία μεγάλη προσπάθεια τα τελευταία χρόνια για την επίλυση αυτού του προβλήματος που εξελίσσεται στις ελληνικές θάλασσες με τεράστιο κόστος στα αλιευτικά αποθέματα και καταστροφή των θαλάσσιων οικοσυστημάτων.

Παραδοσιακή αλιεία

Το ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΔΡΑΣΕΩΝ της «ΛΕΣΒΙΑΚΗΣ ΠΑΡΟΙΚΙΑΣ» 2ου ΤΕΤΡΑΜΗΝΟΥ 2026

Δευτέρα 11-5-26, ώρα 6:30 μ.μ.

Παρουσίαση του βιβλίου του κ. Γιάννη Γιαννέλλη - Θεοδοσιάδη «Το Σταυροδρόμι», στο Πνευματικό Κέντρο Δήμου Αθηναίων, "Αμφιθέατρο Αντ. Τρίτσης", Ακαδημίας 50.

Θα μιλήσουν για το βιβλίο οι κκ: Παναγιώτης Δουδωνής, Βουλευτής-Συνταγματολόγος και Χριστόδουλος Τσακιρέλλης πρ.Πρόεδρος Ο.Λ.Σ.Α.-Ερευνητής.

Πέμπτη 14-5-26, ώρα 5:30 μ.μ.

Συνάντηση στην αίθουσα του Συλλόγου (Ζήνωνος 29-31) της Πολιτιστικής Λέσχης - Ομάδα Εικαστικών, συντονίστρια η κ. Θίσβη Ράλλη. Παράλληλα παιχνίδι Τόμπολας.

Τετάρτη 20-5-26, ώρα 5:00 μ.μ.

Παρουσίαση της ποιητικής συλλογής «Αρμενίζοντας στο χρόνο και στη μνήμη» της Μίνας Καραγιαννάκου στο Μουσείο της Πόλεως των Αθηνών, Ι. Παπαρηγόπουλου 5-7, πλατεία Κλαυθμώνος. Για την ποίηση θα μιλήσει το βιβλίο και την ποιήτρια θα μιλήσουν οι: Δημήτρης Νικορέτζος και Γιάννης Γιαννέλλης-Θεοδοσιάδης. Θα συμμετάσχει Παιδική χορωδία.

Δευτέρα 25-6-26

Η ποιητική συλλογή "Σύνεργα του ονείρου", του Γρηγόρη Μολυβιάτη, θα παρουσιαστεί στη Μυτιλήνη. (Η ακριβής ώρα και τόπος θα αναγγελθούν).

Πέμπτη 4-6-26, ώρα 5:30 μ.μ.

Συνάντηση στην αίθουσα του Συλλόγου (Ζήνωνος 29-31) Πολιτιστικής Λέσχης - Ομάδα Εικαστικών, συντονίστρια η κ. Θίσβη Ράλλη. Παράλληλα παιχνίδι Τόμπολας.

Σάββατο 13-6-26, ώρα 12:00 μ.μ.

Αποχαιρετιστήρια συνάντηση πριν τις Διακοπές με μεσημεριανό γεύμα.

ΙΟΥΛΙΟΣ 2026

Συμμετοχή στην Έκθεση Βιβλίου «Στράτης Μυριβήλης» Δήμου Μυτιλήνης
Σε ημερομηνίες που θα ανακοινωθούν από το Δήμο.

ΑΥΓΟΥΣΤΟΣ 2026

Παράκληση Παναγίας – σε Ναό της Μυτιλήνης (ημερομηνία θα ανακοινωθεί)
Μουσικοποιητική βραδιά στη Μυτιλήνη (ημερομηνία θα ανακοινωθεί)
Έκθεση κεραμικής Ελπίδας Κουρτζή (ημερομηνία θα ανακοινωθεί)

ΣΗΜ.: Συγκεκριμένες ημερομηνίες και ώρες ενδέχεται να τροποποιηθούν, λόγω διαφόρων παραγόντων. Στην περίπτωση αυτή, θα γίνουν έγκαιρες σχετικές ανακοινώσεις, στη σελίδα μας: Πολιτιστικός Σύλλογος «Λεσβιακή Παροικία» στο F/B, και στην ιστοσελίδα μας <http://lesviaki-parikia.gr/>.
Ακόμα θα σταλούν προσωπικά μηνύματα, όπου είναι εφικτό.

Παναγιώτης Παρασκευαΐδης

Έφυγε από τη ζωή σήμερα, σε ηλικία 91 ετών, ο Παναγιώτης Παρασκευαΐδης, ένας από τους ανθρώπους που άφησαν βαθύ και ουσιαστικό αποτύπωμα στην εκπαιδευτική και πνευματική ζωή της Λέσβου. Η είδηση του θανάτου του σκόρπισε θλίψη στην τοπική κοινωνία και ιδιαίτερα στην εκπαιδευτική κοινότητα, που τον γνώρισε ως δάσκαλο με αυστηρότητα στη γνώση και γενναίο-δωρία στην ψυχή.

Καταγόμενος από τον Μανταμάδο, υπηρέτησε επί δεκαετίες τη δημόσια εκπαίδευση, περνώντας από καίριες θέσεις ευθύνης: Γυμνασιάρχης, Σχολικός Σύμβουλος Φιλολόγων και Προϊστάμενος Δευτεροβάθμιας Εκπαίδευσης Λέσβου. Σε κάθε ρόλο, δεν περιορίστηκε στη διοίκηση: στάθηκε στήριγμα για τους εκπαιδευτικούς και σημείο αναφοράς για τους μαθητές του.

Δεν απέκτησε παιδιά, όμως είχε χιλιάδες: τους μαθητές του. Σε αυτούς έδινε απλόχερα την αγάπη, το χιούμορ και την ανήσυχη σκέψη του. Άνθρωπος των ιδεών και της πράξης, υπήρξε συγγραφέας και μελετητής της λεσβιακής ιστορίας, καταγράφοντας –με ιδιαίτερη φροντίδα– τις εμπειρίες των περιηγητών του νησιού και πτυχές της τοπικής πολιτισμικής μνήμης.

Η προσφορά του δεν σταμάτησε στη γνώση. Προχώρησε σε σημαντικές δωρεές για την εκπαίδευση: το 2020 ανέλαβε το κόστος αντικατάστασης κουφωμάτων στο 14ο Νηπιαγωγείο Μυτιλήνης, ενώ ήδη από το 2018 είχε δωρίσει οικόπεδο ιδιοκτησίας του στην περιοχή της Ακαδημίας, με σκοπό την ανέγερση σχολείου. Μια δωρεά που, μέχρι σήμερα, παραμένει ανεκμετάλλευτη – μια σιωπηλή υπενθύμιση ευθύνης προς την πόλη.

Για όσους τον γνώρισαν από κοντά, θα μείνει ως ο «δάσκαλος» που απαντούσε στο «τι κάνεις;» με το λιτό και φιλοσοφημένο «πολλά και διάφορα», συμπυκνώνοντας μια ολόκληρη στάση ζωής. Δάσκαλος, μέντορας, πνευματικός πατέρας για πολλούς, με λόγο προοδευτικό και βλέμμα στραμμένο πάντα μπροστά.

Άνθρωπος του πνεύματος, της φιλομάθειας, της προσφοράς, που άφησε το αποτύπωμά του στα λεσβιακά γράμματα.

Ασχολήθηκε με την ιστορία, τη λαογραφία και τη λογοτεχνική κριτική.

Διετέλεσε Πρόεδρος της ΕΛΜΕ Λέσβου-Λήμνου, Υπεύθυνος Αμνηστίας Μυτιλήνης και Πρόεδρος της Εταιρίας Αιολικών Μελετών, καθώς και πρόεδρος του Λογοτεχνικού Ομίλου Λέσβου.

Στο Μανταμάδο γενέτειρα του εκλιπόντος συνήλθε σε έκτακτη συνεδρίαση το Συμβούλιο της Κοινότητας, μετά την απώλεια του για έκδοση σχετικού ψηφίσματος.

«Ο εκλιπών δεν ξεχώριζε μόνο για τις φιλολογικές του γνώσεις, αλλά και για τον ουμανισμό και το ήθος του, στοιχεία που άφησαν ανεξίτηλο αποτύπωμα στις καρδιές των μαθητών και όσων είχαν την τύχη να τον γνωρίσουν».

Κώστας Βαλέτας

Γεννήθηκε στη Λέσβο το 1939. Γιος του σπουδαίου λόγιου Γιώργου Βαλέτα. Σπούδασε νομικά, πολιτικές επιστήμες και συγκριτική λογοτεχνία, συνταγματικό δίκαιο και κοινωνιολογία. Εργάστηκε ως διορθωτής, δικηγόρος, δημοσιογράφος, διευθυντής ραδιοφωνίας της ΕΡΤ. Τιμήθηκε με το κρατικό βραβείο διηγήματος για το έργο του «Σινικό Τείχος». Διετέλεσε αντιπρόεδρος της Εταιρίας Ελλήνων Λογοτεχνών, αντιπρόεδρος της «Ευρωπαϊκής Ένωσης Συγγραφέων» και επίτιμος πρόεδρος της «Διεθνούς Ένωσης Κριτικών Λογοτεχνίας». Το έργο του μεταφράστηκε σε 20 ξένες γλώσσες και τιμήθηκε με διεθνή βραβεία στη Γαλλία, Ιταλία Γιουγκοσλαβία, Ελβετία Βουλγαρία, Ρουμανία, Κόσοβο και Μάλτα. Αντιπροσώπευσε την Ελλάδα σε περίπου 100 διεθνή συνέδρια και προσκλήθηκε να μιλήσει σε πολλά ξένα Πανεπιστήμια του εξωτερικού.

Δύσκολη περίοδος για τη Λεσβιακή γραμματεία... Λίγες μέρες μετά την απώλεια του αδελφικού του φίλου Παναγιώτη Παρασκευαΐδη, ο Κώστας Βαλέτας έφυγε για να τον συναντήσει...

Αντιπροσώπευσε την Ελλάδα σε περίπου εκατό διεθνή συνέδρια και προ-σκληρήθηκε να μιλήσει σε πολλά ξένα

Πανεπιστήμια του εξωτερικού. Έχει δημοσιεύσει πάνω από ογδόντα βιβλία πεζογραφίας, κριτικής δοκιμίου, θέατρο, ανθολογίες και μεταφράσεις. Το 2003 τιμήθηκε με το βραβείο "Μπλαϊζ Σαντράρ" στην Ελβετία.

Το 2011 πήρε το διεθνές βραβείο "Καλής Θέλησης" στο Κόσοβο. Το 2013 τιμήθηκε με το βραβείο "Ράτσιν" στο Βέλες για το βιβλίο του "Τα παπούτσια του Βαν Γκογκ", το οποίο θεωρήθηκε το καλύτερο βιβλίο του 2013 από την Ένωση Αλβανών Λογοτεχνών των Σκοπίων. Το 2014 τιμήθηκε με το βραβείο "Μητέρα Τερέζα" στη Γάκοβα, Κόσοβο. Ήταν ο εμπνευστής και η ψυχή μιας σειράς διεθνών Λογοτεχνικών Συνεδρίων σε νησιά του Αιγαίου, με πιο πρόσφατο το συνέδριο του 2014 που έγινε στη Μυτιλήνη με θέμα "Ο ρατσισμός στη Λογοτεχνία" και στο οποίο συμμετείχαν 16 χώρες. Εξέδωσε τα περιοδικά "Στοχασμός" και "Αίμος" και συνέχισε την έκδοση του περιοδικού "Αιολικά Γράμματα", που είχε ξεκινήσει ο πατέρας του, επίσης σημαντικότερος λόγιος, Γιώργος Βαλέτας. Τα "Αιολικά Γράμματα" υπήρξαν ένα από τα μακροβιότερα - αν όχι το μακροβιότερο- λογοτεχνικό περιοδικό (1971-2022). Προώθησε τη Λεσβιακή, και όχι μόνο, λογοτεχνία και είχε έντονο κοινωνικό προσανατολισμό. Ο Κώστας Βαλέτας λάτρευε τη Μυτιλήνη και πρόσφερε στον τότε ενιαίο Δήμο το πατρικό του σπίτι στην Άργενο για να γίνει τοπικό μουσείο...

Τον συμπατριώτη μας, φίλο της Λεσβιακής Παροικίας, Κώστα Βαλέτα αποχαιρέτισαμε στο Κοιμητήριο Π. Φαλήρου το Σάββατο 21.2.2026.

Ας είναι ελαφρό το χώμα της Αττικής γής που τον σκέπασε.

Αποχαιρετισμός στον πατέρα μου Βαγγέλη Ντογραματζή

Στις 22 Νοεμβρίου 2025, έφυγε από αυτό τον κόσμο, ένας πολύ καλός και αξιόλογος άνθρωπος που είχα την τύχη να είναι ο πατέρας μου, ο Βαγγέλης Ντογραματζής. Είχε γεννηθεί στη Μυτιλήνη το 1940, από γονείς πρόσφυγες από τη Μικρασιατική Καταστροφή. Στη Μυτιλήνη πέρασε τα παιδικά και τα νεανικά του χρόνια. Ενώ ζούσε αργότερα μακριά από τη γενέτειρά του, πάντα τη θυμόταν και την αγαπούσε ιδιαίτερα. Δεν έχανε ευκαιρία να γυρίζει στην αγαπημένη του πατρίδα, για να συναντήσει παλιούς φίλους και γνωστούς. Έκανε επίμονες προσπάθειες μαζί με άλλους συντοπίτες του, να κρατήσουν ζωντανές τις μνήμες, τα έθιμα και την πολιτιστική παράδοση του τόπου του. Συμμετείχε ενεργά στον Πολιτιστικό Σύλλογο Λεσβιακή Παροικία (Πρόεδρος το 2024-25). Με συνεχή παρουσία στις εβδομαδιαίες συνεστιάσεις με φίλους Μυτιληνιούς σε γνωστό ουζερί του Κέντρου της Αθήνας. Παράλληλα, διατηρούσε μια ξεχωριστή σχέση με τη γενέτειρά της συζύγου του, το Μεγανήσι Λευκάδας, που αγαπούσε πάρα πολύ.

Αγαπούσε τους ανθρώπους και έκανε ό,τι ήταν δυνατόν για να τους βοηθήσει. Ήταν μια δυναμική και μαχητική προσωπικότητα με έντονο το αίσθημα της αλληλεγγύης και της δικαιοσύνης, που πάντοτε θαύμαζα και θα θαυμάζω με την ελπίδα κάποια στιγμή να του μοιάσω.

Στην επαγγελματική του πορεία, αφού αποφοίτησε από το οκτατάξιο 2ο Γυμνάσιο Μυτιλήνης και το Πάντειο Πανεπιστήμιο, υπηρέτησε στο Ι.Κ.Α. με απαρύμιλλη ευσυνειδησία. Η μεγάλη προσφορά του είχε αναγνωριστεί, καθώς είχε διατελέσει για πολλά χρόνια διευθυντής σε διάφορα υποκαταστήματα, Συντονιστής Διευθυ-

ντής στη Διοίκηση και Εκπρόσωπος του φορέα στην εφαρμογή του Ευρώ. Κατείχε ακόμα τον τίτλο του «επί τιμή Διευθυντή».

Ήταν παντρεμένος με τη Βίκυ Ζαβιτσάνου (συνάδελφο του). Απέκτησε 3 παιδιά τον Σταμάτη, την Τιτίκα και τον Αλέξανδρο, δύο εγγονές και μια δισεγγονή. Υπήρξε εξαιρετικός οικογενειάρχης που αγαπούσε απεριόριστα την οικογένειά του, τη στήριζε με κάθε δυνατό τρόπο, θυσιάζοντας προσωπικές του επιθυμίες.

Στη μνήμη του πατέρα μου θα ήθελα να εκφράσω την απεριόριστη ευγνωμοσύνη, για την αγάπη που μου έδωσε, τον τρόπο που με μεγάλωσε, τις αρχές που μου έδωσε και που με στήριξε με κάθε δυνατό τρόπο. Πατέρα μου σε ευχαριστώ για όλα. Θα είσαι πάντα μέσα στην καρδιά μου.

Αλέξανδρος Ντογραματζής

Ο Ευάγγελος Ντογραματζής ήταν ένας Λέσβιος με μεγάλη αγάπη για το νησί μας. Από αυτή την αγάπη έδινε και στη Λεσβιακή Παροικία, το υποκατάστατο του νησιού στην Αττική γη, συμμετέχοντας για δεκαετίες ολόκληρες στις δράσεις και εκδηλώσεις της Παροικίας, αρχικά ως απλό μέλος, επί σειρά ετών ως Γενικός Γραμματέας και πριν το θάνατό του ως Πρόεδρος. Υπηρέτησε με ζήλο στο Διοικητικό Συμβούλιο, καθώς συμμετείχε πάντα στις δράσεις του, και κυρίως αναλάβαινε πρόθυμα και διεκπεραίωνε αποτελεσματικά υποθέσεις νομικές και σχετιζόμενες με Δημόσιες Υπηρεσίες, λόγω της επαγγελματικής του εμπειρίας ως επί πολλά χρόνια Διευθυντής του ΙΚΑ. Ήταν αγαπητός σε όλους.

Ο Βαγγέλης ήταν πρόσχαρος, ευγενικός, συμπονετικός, καλός οικογενειάρχης, με αρχές και ευαισθησίες, γνώστης της Λεσβιακής λογοτεχνίας και λάτρης της καλής παρέας.

Ευχόμαστε κάθε καλό στην οικογένειά του, που τόσο αγαπούσε, να πορεύεται στο δρόμο της πάντα με την ευχή του. Εμείς, θα τον θυμόμαστε με αγάπη!

Λεσβιακή Παροικία

Χαίδω Μάλλια

Μια από τους ισχυρότερους και πιο αγαπημένους στυλοβάτες του Συλλόγου μας, τη Λεσβιακή Παροικία, μαζί με τον σύζυγό της τον Αλέξανδρο, ήταν η Χαίδω Μάλλια. Αγαπούσε τη Λεσβιακή Παροικία και έμαθε και στα παιδιά της να την αγαπούν, μπολιάζοντάς τους με την έννοια της «συλλογικότητας», σαν μια πατροπαράδοτη αρετή που τους κληροδότησε.

Έφυγε η Χαίδω Παπαγγέλου-Μάλλια

Στις 22 Μαρτίου, στην Αθήνα, όπου περνούσε τους χειμερινούς μήνες του έτους, έφυγε από τη ζωή η αγαπημένη καθηγήτρια-φιλόλογος των χρόνων μας, Χαίδω Παπαγγέλου-Μάλλια. Μια γυναίκα άξια σε ό,τι έκανε. Άριστη καθηγήτρια, με αγάπη για τα «παιδιά» της. Αν και αυστηρή, ήταν εκείνη που πολλές φορές καθοδηγούσε τους μαθητές της και τους βοηθούσε να δουν καθαρά και να λάβουν τη σωστή απόφαση για το επαγγελματικό τους μέλλον.

Είναι αλήθεια ότι δεν χαριζόταν. Δούλευε με συνειδηση και προσπαθούσε να μεταλαμπαδεύσει τις γνώσεις της. Να κάνει το μάθημά της προσιτό και αγαπητό ακόμα και σ' εκείνους που είχαν προτίμηση σε άλλη κατεύθυνση μαθημάτων. Με την ηρεμία των λόγων της και το επιβλητικό της παρουσίας της, επέβαλλε την τάξη ακόμα και στις τάξεις με τους πιο δύσκολους και ζω-

Η Χαίδω ήταν πάντα παρούσα στις εκδηλώσεις μας, στην «κοπή της πίτας», σε εκδρομές σε ομιλίες, σε κάθε γιορτή. Πάντα τυπική, αρχόντισσα, στην προσφορά της και πάντα γενναϊόδωρη σε χαμόγελα και καλά λόγια προς όλους.

Ήταν πρώτη στις εξορμήσεις μας, στις επισκέψεις μας στη Φύση. Μια ανεξίτηλη εικόνα παραμένει μέσ' τα μάτια μου να κάθεται στα μπροστινά καθίσματα του πούλμαν, να γελά με την καρδιά της, καθώς ο Αλέξανδρος επέλεγε να διασκεδάσει τους συνταξιδιώτες της εκδρομής με ανέκδοτα και ιστορίες που διηγούνταν στο μικρόφωνο. Θα μας λείψει πολύ.

Κάθε καλό ευχόμαστε στα παιδιά και τις οικογένειές τους. Ελαφρύ να είναι το χώμα που τη σκεπάζει.

ηρούς μαθητές. Η Χαίδω Παπαγγέλου, άξια σύζυγος του παιδίατρο Αλέξανδρου Μάλλια, πάντα συμπαραστάτης στα δύσκολα και τα επώδυνα. Τα χρόνια της κοινής τους πορείας τους είχαν μετατρέψει σε μια ύπαρξη, με μόνο μέλημα τη φροντίδα του συντρόφου και συνοδοιπόρου τους.

Είχαν τη χαρά και την ευτυχία να αποκτήσουν δύο παιδιά τη Δέσπω και το Γιάννη, άριστοι επιστήμονες. Παιδιά με αρχές και ευγένεια. Έλαβαν άριστη ανατροφή με κανόνες. Διδάχτηκαν την ηθική και μ' αυτήν πορεύτηκαν, διαβαίνοντας το δρόμο της επιτυχίας και κάνοντας τους γονείς τους υπερήφανους.

Καμάρωσε όμως και εγγόνια, που τα είδε να μεγαλώνουν, να προοδεύουν και να ξεκινούν τον δικό τους δύσκολο δρόμο της ζωής.

(Από τη δημοσίευση της εφημερίδας ΔΗΜΟΚΡΑΤΗΣ)

Ιωάννης Α. Μάλλιας

ΧΕΙΡΟΥΡΓΟΣ ΟΦΘΑΛΜΙΑΤΡΟΣ

Διδάκτωρ της Ιατρικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών
Clinical Fellow της Οφθαλμολογικής Κλινικής
του Πανεπιστημίου Columbia, Ν.Υόρκης ΗΠΑ
Επίτιμος Λέκτορας Οφθαλμολογίας της Οφθαλμολογικής Κλινικής
του Πανεπιστημίου της Lublin

ΙΑΤΡΕΙΟ ΝΕΑΣ ΣΜΥΡΝΗΣ: Καλλιπόλεως 3, Νέα Σμύρνη, Τηλ. 210 9320 215

ΙΑΤΡΕΙΟ ΑΜΑΡΟΥΣΙΟΥ: Αρκαδίου 10, Μαρούσι, Τηλ. 210 8066 420

ΙΑΤΡΕΙΟ ΜΥΤΙΑΛΗΝΗΣ: Καβέτσου 10, Μυτιλήνη, Τηλ. 22510 38065

Ειδικεύεται και πραγματοποιεί τις επεμβάσεις:

- Laser Μυωπίας.
- Καταρράκτης με τη μέθοδο της φακοθρυψίας και μικροτομή 1,8 χιλιοστών.
- Επεμβάσεις γλαυκώματος (τραμπεκουλεκτομή με ρυθμιζόμενα ράμματα και τοποθέτηση αντιγλαυκωματικής βαλβίδας τύπου Ahmed).
- Μεταμόσχευση κερατοειδούς.
- Χειρουργικές επεμβάσεις για την ωχρά κηλίδα.
- Επεμβάσεις υαλοειδούς – αμφιβληστροειδούς (αποκόλληση αμφιβληστροειδούς, οπή ωχράς κηλίδας, επιαμφιβληστροειδική μεμβράνη, παρεκτόπιση ενδοφακού, διαβητική αμφιβληστροειδοπάθεια.

Στράτος Σ. Μαρινάτος

ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΜΥΤΙΑΛΗΝΗΣ

Απόφοιτος Νομικής Σχολής του
Αριστοτελείου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης
Κάτοχος Μεταπτυχιακού
στον Τομέα
Ποινικού Δικαίου και Ποινικής Δικονομίας
του Εθνικού & Καποδιστριακού Πανεπιστημίου Αθήνας

ΓΡΑΦΕΙΟ ΜΥΤΙΑΛΗΝΗΣ: Αλκαίου 1, 2ος όροφος Μυτιλήνη,
Τηλ. 698 088 0380